

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Majakas

The Organ of the
ESTHONIAN
section of I.S. H.

I. S. H. (Merimeeste ja
Sadamatööliste Internatsionaali)
EESTI SEKTSIONI HÄÄLEKANDJA

Nr. 23-24

1 9 3 4

Merekaitseleidu wastu!

Ärme laseme end sõjakeerutajate õnge wõtta!

Pätsi diktatuur tegi merekaitseleidu organiseerimise oma löökülendeks. Miks? Põhjus on selge. „Waprad“ kindralid ja ministrihärrad olid „isamaalikult“ sõjalaewade mahasahkerdamiselt saadud miljonid rahwaraha oma tasku keeranud, kuid allweelaewastikule uute miljonite wäljapumpamine ei edenenud enam nii kergesti. Kriisi raskuste all ägaw rahwas ei taha oma wiimseid penne haikalade lõugade wahela wisata. Wenimine „uue meriwäe tehnika“ soetamise tähendab aga, et kuulus „mereriik Eesti“ seisab just kõige ägedama maailmasõja keerutuse eel merel peaaegu täiesti ilma lahingut jõuta. See aga ei klapi sugugi eesti sõjaka kodanluse wälispoliitikaga, kes märgatawa waenulikkusega suhtub N. Liidu rahukindlustuse paktille Idas ja kõwasti tiitwa ripsutab sõjakate poola ja nõukogude wastaste saksa haakristi wägiwallawalitsejatega. Saksa sõjamistri Blombergi salapärase külaskäik kindral Laidonerile Wiimsi mõisas ja saksa laewastiku nuuskimine eesti wetes, näitawad, et saksa imperialistid oskawad hinnata Eestit N. Liidule kallaletungi baasina. Ja eesti kodanluse otse angeldaja uulitsatüdrukuna pakub oma põllealust — Maarjamaad kord prantsuse, kord inglise, kord saksa imperialistidele hüppeauaks N. Liidule. See on tema ainukene wälispoliitiline trump. Seal juures rabeleb ta ise palawlikult omaenda sõjajõu suurendamise kallal — et olla esimeseks kallaletungi löögijõuks. Sel põhjusel püütakse nüüd ka merewäe auku täita kaitseleidu kiire organiseerimisega.

Selle suurejoonelise kawa peorganisaatoriks määrati töölistikumise timukalik wastane, end s/l „Lembitu“ kapten Klaar. Tema ülesandeks tehti kokkumütata igasse sadamalinna suuremad löögijüksused ja rannaküladesse 10—20 mehelised merekaitseleidu rühmad. Rühmade liikmed, kel on paadid, toowad need kaasa, kuna igale malewale tellitakse weel eraldi suuremat liiki mootorpaadid. Paadijuhtide wabritseerimiseks korraldati wastawad kursused, kust esimene lend diplomeeritud juhte juba wäljalasti, kuna järgmised „küpsewad“ pea. Merekaitseleidu ohwitseride ettevalmistamiseks tahetakse ühe kawa järgi koguni kaubalaewastiku ohwitserid järjekorras paigutada teatud ajaks wanarauakaupmeestelt ülejäänud sõjalaewadele „Ristnale“, „Suuropile“, „Sulewile“ jt. wéristamise ameti õppimiseks.

Et asjal ka eht sõjaline kärts ja mürts ei puu-

duks, korraldati juba juunis merekaitseleidu ja sõjalaewade ühine manööwer, ühise juhatusel all. „Sulewi“, „Ristna“, „Suuropi“ jt. Lääne-mere õppustele käsulati ka Harju-, Wiru-, Pärnu-, Lääne- ja Saaremaa merekaitseleidu üksused.

Õng on wisatud ka töörahwa hulka. „Rannakaitse“ ja teiste isamaalikkude hüüdsõnade all püütakse merekaitseleidule roppu reklaami teha ja kalureid ning merimehi ligi meelitada. Merekaitseleiti olewat ainult waenlase dessantide tagasilöömiseks rannas, kuigi wäga hästi on teada, et kuuludes ühise merejõudude juhatusel alla, merekaitseleiti pannakse kaasategema ühes laewastikuga kõike mere sõjalisi operatsioone. Siin juures ei põrgata tagasi isegi lapselikult naiwsest julgustusest, nagu dessandi tagasilöömise kerguse kohta kirjutab „Waba Maa“: „sest granaadid harilikult ei taba mitte.“ (W. M. 6. 5. 34).

Merimehed, sadamatöölised, kalurid! Kaitseleiti on meie waenlane. Siseriiklikult on ta kurrajate klassi ihukaardiwägi töörahwa mahasurumiseks. Meie õiglase nõudmise, palgawõitluse, streikide ja wäljaastumiste puhul kasutab kodanluse teda meie wastu, iseeenda kasuks. See liit „kaitseb“ ainult paksmagude kurranise wabadust, ja on töörahwa weriwaenlane. Wälispoliitiliselt moodustab ta kodanluse teadliku löögijõu, ei millegikski muuks, kui kallaletungiks N. Liidule — sest sõda teiste rükkidega tuleb Eestil waewalt kõne alla. Merekaitseleidu eriüleanne on selles kallaletungisõjas — merejõude kõwendada. Kuid, mis maa on Nõukogude Liit? Kas tohime lubada kallaletungi tema wastu? Ei. Nõukogude Liit on kogu maailma töörahwa kodumaa — ta on ka eesti proletariaadi, merimeeste, sadamatöölise, kalurite ainukene tõsine kodumaa. Sellepärast ei tohi eesti töörahwas toetada kallaletungi tema wastu, sellepärast peab ta olema teadlik kaitseleidu wastane. Ta ei astu mere- ega kuiwamaa kaitseleitu, ta ei toeta seda maksude ja korjandustega. Ta on Nõukogude Liidu sõber ja kaitseb ainult seda kodumaad.

Kõik kaitseleidu, kaitsepolitsei, allweelaewade ja sõjawarustuse summad töörahwa seisukorra parandamiseks!

Maha imperialistlik sõda!

Maha kaitseleiti!

Kaitseme Nõukogude Liitu!

Kui üks mees wõitlusse imperialistliku sõja tahtlöömise wastu, fashismi wastu, proletaarsete rewolutsiooni eest!

Merimees, sadamatööliline, meie wankumata kohus on kõigiti takistada sõjawarustuse wedu kui metsiku weretalgu ettevalmistamist!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

M A J A K A S

No. 23-24 Juuli-Aug. 1934

ISH (Merimeeste ja Sadamatöölise Internatsionaali)
Eesti seksiooni häälekandja

Rotterdam,
7 a Willemskade
Die Estnische Sektion
der ISH. — „Majakas“

Rotterdam,
7 a Willemskade
The Esthonian Section
of ISH — „Majakas“

Üksiknumbri hind
25 senti.
Poolaasta 1,20 kr.
Aastas 2 kr.

ÜLESKUTSE

Kõigile merimeestele, sadamatöölisele, kaluritele kogu maailmas!
Imperialistliku sõja ja fashismi vastu!

1. augustil 1934 a. saab 20 aastat täis Maailmasõja lahtipuhkemisest. Nelja sõjaaasta jooksul 1914—1918 tapeti maha miljonid inimesed, teised miljonid tulid santide ja lombakutena sõjast tagasi.

Ajal, kus kapitalistlikud haikalad igatsesid sõda, kus nad sõjast hüga profiiti löid, seisid tööliste mõrtsukaliku tulerähe all liinil, nende naised ja lapsed nälgisid ja kannatasid puudust kodus. Merimehed kaubalaewastikus liikusid alalises miinide, torpeedode, granaatide hävitustöö hädaohus. Väga suur, isegi palju suurem kui meriwaes, oli surmaohwrite ja haawatute merimeeste arv kaubalaewastikus — kõigil mail.

Weel tänapäew tunnistas kohutaw sõjaohwrite hulk sõja koleduste õudust, weel tänapäew kannawad proletaarlaste naised ja lapsed sõjawiletsuse ja raskuste jälgi. Weel tänapäew kannatab töörahwas kogu kapitalistlikus maailmas Maailmasõja koorma ja tagajärgede all. Kuid juba loitawad uued sõja leegid Ladina Ameerikas, Hiinas, Wäike Aasias, juba lööb sõda töölistele uusi haawu. Weel pole wanad haawad paranenud, kui kõigis kapitalistlikkudes maades käib palawlik relwastamine, uue sõja vastu walmistamine. Natsionalism ja fashism kiirendawad imperialistliku sõjawarustuse tempot, nad lähendawad järsult imperialistliku sõja lahtilöömist. Imperialistlikud sõjaohwritejad — eesotsas Jaapani militaristide ja Saksa fashistidega, tahawat uut maailma werepulma lahti lüüa, nad tahawat alata interwentsiooni sõda Nõukogude Liidu

wastu, kõige maade tööliste isamaa vastu.

Seltsimehed!

Takistage sõjaohwrite werist septsust!

Looge igas laewas, igas sadamas ühiswõitlusrinne sõjawarustusweo takistamiseks, imperialistliku sõja ja fashismi vastu wõitlemiseks!

Kaitsege Nõukogude Liitu!

Nii nagu meie, allakirjutajad, ja paljud tuhanded rewolutsioonilised töölistele Maailmasõja ja Nõukogude Liidule kallaletungi puhul sirutasime wastastikku käed üle mitme riigi piiride selleks, et ühiselt wõidelda rahu ja töölistele wabaduse eest, niisama nagu meie organiseerisime kaitseaktsiooni Nõukogude Liidule ja sõjamaterjali weo takistamist, niisama nagu meie wõitlesime töölistele nõudmiste eest: „rahu, wabadust, leiba!“, nii peate nüüd ka teie, merimehed, sadamatöölised, jõelaewnikud wõitluse etteotsa astuma, peate otsustawalt wäljaastuma relwastuse ja sõjaettewalmistamise vastu, imperialistliku sõja ja werise fashismi vastu!

Internatsionaalsed merimehed, sõjahädahoht waritseb kõigepealt teid; juba nüüd on teie elu ja terwis sõjawarustuse weoga hädaohus.

Takistage iseendi ja oma klassi huwides sõjawarustuse wedu!

Looge igas sadamas selleks walwekomisjonid! Organiseerige merimeeste, sadamatöölise ühine wõitlusrinne showinismi ja fashismi vastu, proletaarse internatsionalismi eest!

Näidake oma wõitlustahet 1. augustil hulgalistel meealwastustel imperialistliku sõja

ja fashismi vastu, Nõukogude liidu ja Nõukogude Hiina kaitseks!

Tom Mann (Inglismaa). Sadamatöoline, streigiorganiseerija sõjavarustuse veo puhul 1920 — N. Wene kaitseks. Inglise Kommunistliku partei juhatuses.

Tillon (Prantsusmaa). Merimees, kes võttis osa prantsuse Mustamere ülestõusust 1919a. Unitäärse sadamatöölise föder. sekretär.

Richard Jensen (Daani). Sõjavastaste

aktioonide organiseerija. Teine daani kütjate ühingu esimees.

Ernst Wolweber (Saksamaa). Merimees. Võttis osa saksa merimeeste ülestõusust 1917 a. Kiilis. Illegaalse Saksa Merimeeste ja sadamatöölise ühingu „Einheitsverbandi“ esimees.

A. de Bruin (Holland). Merimees. Võttis osa „Zeven Provinziëni“ ülestõusust 1933 a.

Joh. Schaap (Holland). Merimees. Sõjavastaste aktsioonide organiseerija. Rotterdami interklubi sekretär.

Eesti kodanluse „rahuarmastusest“ ja „võitlusest iseseisvuse eest.“

Uue imperialistilise ilmasõja ja N. Liidule kallaletungimise hädaoht on väga suureks kasvanud. Kapitalistilises ilmas kõikjal valmistatakse palavlikult sõja vastu.

Fashismi võimuletulekuga Saksamaal muutus Ida-Euroopas seisukord väga pinevaks. Saksamaa fashism sirutab käe Jaapani imperialistidele, kes provotseerib sõda Kauge-Idas N. Liidu vastu. Saksamaa praegused fashistlikud valitsejad on lugemata kordi avalikult deklareerinud oma plaanisid osa N. Liidu territooriumi ja Baltimaade sõjalise vallutamise kohta. Saksamaa fashismi kõikuv sisepoliitiline seisukord, millest tunnistust annavad 30. juuni verised sündmused, sunnib teda sõja lahtiharutamist kiirustama.

Vaatamata kõikidele imperialistlikkude röövriikide provokatsioonidele, Nõukogude Liit — rahvusvahelise proletariaadi isamaa ajab kindlat rahupoliitikat. N. Liit teeb suuri jõupingutusi, et kindlustada rahu ja raskendada imperialistlikkude riikide kallaletungi. Selles sihis töötis N. Liit üles ka n. n. Ida-Euroopa rahupakti sõlmimise küsimuse. Selle rahupakti eesmärgiks on rahu kindlustamine Ida-Euroopas. N. Liit ei jäta ka kõige vähemat võimalust kasutamata, mis kuidagi viisi võiks abiks olla rahu kindlustamisele. Ida-Euroopa pakt, silmaspidades üldise rahu kindlustamist Ida-Euroopas, kindlustaks ka Balti riikide iseseisvuse ja neile abiandmise kallaletungi korral. Järjekuldselt, Balti riigid, kelle järele sirutab oma ahniltsevat kätt fashistiline Saksamaa, oleksid pidanud erilise heameelega ühinema selle paktiga. Kui Baltimaade kodanlus, seal hulgas eesti kodanlus, oleks huvitatud rahust ja vähegi tähtsust annaks oma iseseisvuse püsimisele, siis oleks ta pidanud ilma igasuguse puiklemisseta ja täiesti otsekoheselt N. Liidu ettepanekut toetama. Seda aga ei juhtunud. Eriti välja paistis oma puiklemissiga eesti kodanlus, kes Poola eestvedamisel, kogu Baltimaade kodanlusele näitas selles eeskju, kuidas vastutõtata N. Liidu ettepanekule Ida-Locarno pakti suhtes.

Eesti fashistiline kodanlus, kohe peale Poola välisministri Becki jõudmist Eestisse, ruttas teatama, et ta „ei usu Ida-Locarno teostumisesse“ (Laidoner) ja sellepärast ei olevatki mõtet N. Liidu algatust toetada. Eesti vabrikantide

ihuleht „Päevaleht“ tegi teatavaks, et „Poola-Eesti läbirääkimistest selgunud, et Eesti pooldab bilateraalseid pakte, nagu Poola ja Saksa, ja jääb ootama Ida-Locarno läbirääkimiste arenemist“.

Mis tähendab bilateraalse lepingute (kahe riigi vaheliste lepingute) pooldamine ja Saksamaa ja Poola seisukohtadega ühinemine?

See tähendab eesti kodanluse suhtumist eitavalt Ida-Euroopa pakti mõttele ja oma toetuse lubamist Saksamaale ja Poolale nende nõukogudevastaste sõjaplaanide läbiviimiseks. Saksamaa ja Poola suhtuvad Ida-Euroopa pakti mõttele eitavalt sellepärast, et nende eesmärgiks on sõja organiseerimine, aga mitte rahu kindlustamine Ida-Euroopas. Nad valmistavad kontrerevolutsioonilist sõjakäiku N. Liidu vastu ja sellepärast võitlevad nad N. Liidu rahupoliitika vastu. Eesti kodanlus, kuulutades oma seisukohtade ühtesattumist Saksamaa ja Poolaga, paljastab sellega oma õiget nägu sõja ja rahu küsimuses. Eesti kodanlus, kes kõige enne ja kõige tulisemalt väljaastus Balti maadel Saksamaa ja Poola seisukohtade kaitsemisega, näitab, et ta on Saksamaa ja Poola imperialismi kõige aktiivsemaks abimeheks Balti maadel N. Liidu rahupoliitika vastu võitlemisel ja nõukogudevastaste sõjakäigu organiseerimisel. See näitab ka, et eesti kodanlus ei võitle Saksamaa idasse tungimise sõjaplaanide vastu ja annab oma nõusoleku Eestimaa muutmiseks Saksamaa asumaaks. Hirm N. Liidu võimsuse kasvu ja proletarise revolutsiooni eest Eestis, sunnib eesti kodanlust kaasaminema nõukogudevastaste jõududega, olgugi, et ta sellega paneb mängu isegi kodanlise riigi iseseisvuse, niipalju kui seda iseseisvust praegu temal olemas on.

Eesti kodanlise riigi iseseisvus, see on kurnajate iseseisvus Eesti rahva määratu suure enamuse — töörahva üle. Revolutsiooniline töölisklass võitleb selle iseseisvuse kukutamise eest ja eesti töörahva iseseisvuse maksmapanemise eest kodanluse üle, mis on võimalik teostada ainult nõukogude valitsuse vormis. Eestimaa vallutamine Saksamaa imperialismi poolt tähendab eesti töörahvale kahekordse ikke alla sattumist — oma kodanluse ja võõra imperialismi ikke alla. Sellepärast võitleb eesti töörahvas Saksamaa fashismi ja eesti kodanluse plaanide

vastu, mis tahavad Eestimaad muuta Saksamaa asumaaks ja balti parunitele tagasi anda endiseid õigusi.

Hulkade survele on sunnitud ka sotsid vastuvaidelda (kaugemale nemad ei lähe) Pätsi-Laidoneri valitsuse Eestimaa mahasahkerdamise plaanidele Saksamaa imperialismile. Sotsid ise ju on Pätsi-Laidoneri valitsuse pükki upitanud ja praegu toetavad täielikult seda fashistilise diktatuuri valitsust. Aidates kodanlusel mahasuruda revolutsioonilist töölisliikumist ja võideldes proletarise revolutsiooni vastu Eestis, on sotsid eesti kodanluse abimehed Eestimaa mahamüümisel Saksamaa imperialismile. Sotside petlik kisa „madu pea maha raiumisest“ („Rahva Sõna“ N 59) on ainult suitsukate, mille all eesti kodanlusel ja Saksamaa fashismil on võimalus rahulikult oma plaansid läbiviia.

Eesti kodanluse välisminister Seljamaa oli sunnitud Moskvas, peale läbirääkimisi N. Liidu välisasjade rahvakomissari Litvinoviga, oma sõjakat tooni Ida-Euroopa pakti vastu, mis kuuldavale tuli Tallinnas Poola välisministri Becki ja Saksamaa sõjaministri Blumbergi ringreisu puhul, vähe tagasi tõmbama. Ta oli sunnitud Moskvas rääkima „Eesti valitsuse heatahtlikust suhtumisest“ Ida-Euroopa pakti mõttele. N.

Liidu majandustline, sõjaline ja poliitiline tugevus oli see, mis eesti kodanluse sõjaka advokaadi surus vastu seinale. Kuid Seljamaa poolt tooni alandamine ei tähenda veel sugugi seda, et eesti kodanlus andis juba oma nõusoleku Ida-Euroopa paktile allakirjutamiseks. Seljamaa teatas, et eesti kodanlus on ainult siis nõus paktile allakirjutama, kui seda teevad ka Saksamaa ja Poola. See tähendab, et eesti kodanlus endiselt asub Ida-Euroopa pakti vastaste Saksamaa ja Poolaga ühises väerinnas. See ei ole lihtsalt „keeruline diplomaatiline vormel“, nagu trööstib eesti töörahvast sotside leht „Rahva Sõna“. See on eesti kodanluse pool nõukogudevastase sõjakäigu organiseerimise, Saksamaa fashismi ja balti parunite pilli järele tantsimise ning Eestimaa äraandmise poliitika jätkamine.

Nii on lugu eesti kodanluse „rahuarmastusega“ ja „võitlusega õilsa iseseisvuse eest“.

Eestimaa töörahvas peab kodanluse kuritegelise nõukogudevastase sõja ja Eestimaa Saksamaa asumaaks muutmise plaanid purustama. Kuid seda võib ta ainult siis teha, kui ta asub ühiselt võitlusesse sõja vastu, fashismi vastu ja proletarise revolutsiooni eest.

Elagu ühine töörahva sõjavastane võitlus!

Kohutaw ohwer imperialistide sõjavarustuse weole!

Viiwitamata võitluse werise tapatalgu ettevalmistamisega!

Weel hiljuti kirjutasime „Majakas“, et võitlus imperialistliku sõja vastu on ühllasi töörahwa enesekaitse võitlus. Nüüd tulewadki uued teated, mis kinnitawad seda. 250 proletarise elu on langenud sõjavarustuseweo ohwriks. Nende seas üle 100 merimehe ja sadamatöölise.

Aurik „Catalina“ oli San Franciskost transporteerinud 250 kasti dünaamiiti — 700 kilogr. raskuses La Libertadi. Et weetawate kastide sisu oli harilikkuude kauba pakkimise siltidega varjatud, siis laaditi dünaamiidi kaste nagu harilikke kaubakaste laewalt wagunitesse. Seega asetisid imperialistid sadandete töölise elu surmahädaohtu. Ja katastroof ei annud oodata. Kui rongi manöwerdusel laaditud wagunid tugevasti kokkupõrkasid, tekkis kohutaw plahwatus, mille ohwriks langesid kõik lähedal wiibiwad 250 töölisi. Kogu sadamalinnaosa paiskas plahwatus segi.

See plahwatuskatastroof olgu uueks alarm-signaaliks rahuswahelisele transporttöölise perele võitluse kõwendamiseks imperialistliku sõjaettevalmistuse vastu. See näitab meile hoiatawalt, kuiwõrd laialatustlikuks, awaliku warustamise kõrwal, on kaswanud salajane sõjavarustuse wedu. Esireas sammub Jaapan. Ta ei warusta end mitte üksi Hiina rahwa kägistamiseks, waid töörahwa sotsialistliku isamaa — Nõukogude Liidule kallaletungimiseks. Saksamaa ja Inglismaa on tema peawarustajad. 23 miljoni jeni kulutab Jaapani meriministeejum k. a. üksi relwade, kemikaalide, nikli ja petroo-

leumi ostmiseks. „Teadusliku kalapüügi“ katte all luurab juba ammu Wladiwostoki all Jaapani luurelaew. Üleliia täislaaditud „kala lastiga“ (loe: sõjavarustusega) läks hiljuti üks nūsugune jaapani sõjalawepõhja, wiies endaga märga hauda 113 mehe elu. Imperialistidele on inimelu odaw!

Ka „rahuarmastajad“, relwastusewähendajad“ warustawad end kaswawa ägedusega. Inglismaa kulutab k. a. terwelt 2980000 naelsterlingit enam meriwäele kui aasta warem. Itaalia, Prantsusmaa, Ameerika mitmekordistawad oma warustust. Saksamaa palawlikule warustamisele pigistatakse silm kinni, sest ta warustab „maailma enamluse“ watu.

Kogu seda metsiku werepulma ettevalmistust toetawad sotsid ühes ITFI juudastega. Rootsi sotside walitsus nõuab ITFI organisatsioonide kaudu, et sadamatöölised laadiks sõnakuulelikult sõjamoona fashistliku Saksamaa jaoks. Olgu tõenduseks järgmine näide. Götteborgis sunniti kroonu küsal sadamatöölisi aurik „Nordwestile“ laadima 300 tünni püssirohtu, 67 laskerüista, hiigla hulk padruneid j. m. s. Mis on see muud, kui rootsi kuningriiklikkude sotside käsikües töötamine Saksa haakristi masuurikatega! Nii wõitleb sotslik Internatsionaal sõja vastu!

Merimehed, sadamatöölised! Teie elu on mängus! La Libertadi dünaamiidi katastroof tõendab seda.

Eesti merimehed, kes sõidate sinimustwalge lipuräbala all! Teie odawat näljapalka ei jäta

eesti kodanluse kõrval kasutamata ka välismaa rööwik. Kogu „Maarjamaad“ tahab rahvusvaheline imeperialism muuta punasele Leningradile pealetungi hüppelanaks. Kogu eesti kaubalaevastik tahetakse sel korral rakendada. N. Liidu wastaste sõja operatsioonide teenistusse. Kas wõime jääda sel puhul passiwseks pealtwaatajaks? — Ei! Meie peame juba warakult algama wõitlust imperialistliku sõja wastu. Laewadel, sadamates, merimeeste kodudes, ühingutes wõtame wastu otsused: mitte ühtki relwa, mitte ühtki grammi sõjawarustust wedada we-rejäänuliste imperialistide sõjawarustuse eesmärgil. Moodustame ühes raudteelastega ja eks-

peditiooni ettewõtete töölistega ühise järelwalwe sõjawarustuse weo paljastamiseks ja meie julgeoleku kindlustamiseks. Nõuame oma ühingutelt komisjonide walimist sõjawarustuse weo takistamise toetamiseks! Peame seda wõitlust nii kodumaa kui välismaa sadamates!

Sõjawarustuse kastid üle parda!

Wälja sadamast sõjawarustuse transport!

Ärme laseme teoks saada selle saaimist sihtkohta! Liitume kogu maailma transportitöölised hüdsonsõna all:

Mitte ainustki sõjariista, mitte kübetki sõjamoona ei laadi ei lossi, ei weal

Nõuame palgakõrgendust!

Ärme laseme end teha rahvuswahelisteks kulideks!

Seltsimehed merimehed! Kapital wõidutseb meie näljapalkadel. Faschistlik Pätsi walitsus andis wälja uue dekreedid, mis kergendab välislaewade eesti lipu alla toomist. „Tööpuuduse lahendamise“ maski all awas ta välismaa laewaparunitele eesti merimeeste odawapalgalise orjaturu. Inglise, rootsi j. t. maade laewamanikkudelt ei nõuta nüüd enam muud kui wäljast kautsioonisummat ja nimepidi wolinikku Eestis, et wiia kas wõi kogu oma laewastik sinimustwalge lipukaltsu alla.

Mis see tähendab?

Aga seda, et eesti kurnajate walitsus tahab merimeeste orjaturu lahti löömisega awada endale uue waluuta allika. Ta tahab meie willetsusest äri teha, meie ülikurnamisega rahvuswaheliselte parseldada. Ta tahab jultunult seda ärakasutada, et meie palgad on 2—3 korda odawamad kui välismaa merimeeste omad, et meie ei saa laewasööki, et meil puudub sotsiaalkindlustus, et meie tööaeg wältab kohati 18 tundi, et palga arwestusel pruugib eesti krooni eest maksa nüüd 35 % wähem välisraha kui warem jne. Meie kulitaolisest kurnamisest tahab tõusikkodanlaste walitsus oma riigikassat turgutada, kowad miljonid kokkuajada, et neid siis preemiata ja toelustena wäljajagada oma-estele — suurkurnajatele, et neist kustutada kindralite ja ministrihärrade läbilöödud wõlasummasid jne.

Pätsu lipuwahetuse dekreet on seega harilik klassiwaenlase ratsutamine töörahwa willetsustel, mil sama wähe on tegemist kaastundega tööta merimehe wastu, kui harilikul kurnaja „kaastundewaldusel“ kumminuia ja türmiga. Juba üksi see asjaolu, et neid laewu lubatakse sõita ainult wälisweles, sunnib kallilt wälismaal prowianteerima, sunnib alaliselt palka wälisrahas wastu wõtma, kuid omelt sama kalli hindadega wälismaa kaupu tarwitama kui mitukord kallimat palka saawad wälismaa oma merimehed.

Pole kahtlust, et wälismaa laewaparunid rutawad seda Pätsu diktatuuri „kingitust“ kasutama. Ja miks ka mitte, kui eesti palganormid tootawad neile hiiglasuuri lisa puhtakasu sissetulekuid. Rootsi laewaparunil näiteks, ei

pruugiks wanemale kütjale maksa enam senise rootsi palganormi järgi 158 rootsi krooni wõi 147 eesti krooni pluss laewasööki, waid ainult 91 eesti krooni — ilma laewasöögita, sotsiaalkindlustuseta, normeeritud tööajata. jne. Inglise laewamanik annaks eesti lipu alla minnes wanemale kütjale ainult 5 inglise naela senise 9½ naela asemel ja wabaneks korraga meeskonna söögikulude kandmisest. Kas see pole ilus kompwek wälismaa laewaparunitele? Kas see ei pane neelusi käima juba palja mõtte juures miljonitele, mis eesti merimeeste näljapalkade arwel wõib kokkulüüa.

See pole ju kellegi saladus, et omad laewamanikud just merimeeste palkade rööwimisega teenisid isegi kriisi raskematel aegadel 50 % puhaskasu, et nad otse wõidu otsid juure uusi laewu — sel ajal kui teised neid hulgaliselt lammutasid. Öuduse jutud puudujääkidest ja kahjukannatamisest oli alatu wale selleks, et merimehi laewade seismapanemise ähwardusel palgawõitlusest tagasi hoida, et läbi suruda uusi pealetunge palgakärpimise, wallandamiste jne nõol.

Tõenduseks, et see nii on, toome näiteks „Ellindi“ suuruse laewa keskmise kuu sissetuleku ja puhtakasu arwestuse puumaterjali weol Leningradist Leithi „mis pilllikult näitab, et isegi madalaks tembeldatud nõukogude prahihindade juures teenib laewamanik kuu puhaskasu terwelt 18029 krooni ehk 42 % Arwestus on isegi tugasihoidlik, kuna üks sõiduots on tühjalt wõetud jne. (Waata järgm. lehek).

Mis järgneb sellest arwestusest? Kas „puudujäägid“? Oh ei! Järgneb see, et laewaparun saab terwelt 6 korda rohkem puhaskasu, kui ta kogu laewaperele palkadeks wäljamaksab! Laewapere kuu palgasumma on kõigest 3055 krooni, kuna puhaskasu terwelt 18029 krooni. Kas pole selge kui kohutawalt suur protsent praeguste eesti palganormide juures merimehe õiglasest tasust ärarööwitakse. Wõib julgesti iga merimehe palka tõsta poole wõrra ja ikka jääb laewaparunile weel hiigla summa puhast üle. — ligi 15000 kr. Teisiti oleks ka täiesti arusaamata, kuidas saagi ahned Skandinaawia

laewaomanikud maksawad oma merimeestele üle poole kõrgemat reaalpalka kui eesti omad ja jagawad seal juures weel kôwu diwidente,

„isamaalik“ kaubalaewastik kaswas „iseseiswuse aja“ jooksul 14 kordseks. Se kõik on merimeeste wäljamaksmata highwaew — hiigla

DEEBET		Kr.	sn	KREEDIT		Kr.	sn
Prahiraha (weoraha). Al „Ellind“ laadib 1350 standarti metsa. Prahti maksetakse à 33 shill. ühest standartist. Kurss: 1 ingl. nael = 18,12 eesti krooni.				Laadimisekulul ja sadamamaksud Leningradis ning lõssamisekulud ja sadamamaksud Leithis, à 18 % prahirahast. 36 % prahirahast		15396	48
<u>1350.33.18,12</u>				Süte ja õli kulud edasitagasi. Leningradist Leithi on 1630 miili; laewa kiirus 9'; ööpäewas tarwitab süsi 15 tn.; söe tn. hind s. 10 = Ekr 9; õli 2 waati Ekr. 50			
20 = ...		42768	—	<u>2.1630.15.9</u> + 50 = ...		2087	50
				9.24.			
				Palgad. Aega edasi tagasi sõiduks klub: <u>1630.2</u> 9.24 = 15 päewa			
				Laadimine lõssamine kokku 14 päewa. Laew teeb prahi ära ja algab uut laadimist 30 päewa pärast.			
				Kapteni palk ühes % %		450	—
				1, 2, 3 tüürimees kokku		487	—
				1, 2 mehaanik kokku		420	—
				Teki-, masinamehed, telegrafist ja kajutipersonaal kokku		1698	—
				Kinnitus. Kinnituspreemia kuus ca. ...		1200	—
				Ettenägemata kulud. Ületunnid, tolli- ja teiste ametnikkude wastuwõtmise kulud (naps, sigaretid jne.), kapteni asjaajamise kulud, autosõidud jms.		1000	—
				Amortisatsioon 2774 BRT 20 a wana teraslaew maksab ca. Ekr. 300000. Aasta amortisatsioon 8 %; ühes kuus teeks see:			
				<u>300000 . 8.</u> 100 . 12 = ...		2000	—
				Puhaskasu ühes kuus ...		18029	20
<u>Bilanss .....</u>		42768	—	<u>Bilanss .....</u>		42768	—

kuigi riik neid sugugi enam ei toeta kui eesti laewaomanikke.

Sellest peaks ka selge olema, miks eesti tõusikud ruttawad laewu ostma — miks

lisawäärtus, mis paneb „õitsema“ eesti laewanduse.

Kuid kõigest sellest on weel wähe. Uusi pealutunge sepitsetakse. Weel tänawu kewadel

wähendati mõnel laewal komandosid kütjate ja mehaanikute arwel ja kawatsusel on weel tüürimeeste wähendamine ning rea teiste rationaliseerimise wõtete läbi surumine. Samal ajal tahetakse trustimise teel kowasti prahihindu tõsta. Eesti laewaomanikud ühes teiste põhijamaa reederitega asutawad Baltimere trusti „Noor Wood Compagny“, mis eriti metsaweo hindu peab tublisti tõstma. Tähendab, laewaparunite puhaskasu kaswab weelgi, nad kraabivad endile uusi miljoneid juure, kuid merimehe palka ei mõtle keegi wabatahtlikult tõsta, tema olukorda ilma wõitluseta parandada.

Seltsimehed merimehed!

Kaua laseme end madalate palkadega koorida? Kaua kannatame endi kulitaolist olukorda, millega tahetakse rahwuswaheliselt äri teha lipuwahetamisega? Kas tahama wälismaa laewaparunite odawapalgalisteks orjadeks hakata? Kas tahame leiba wõtta wälismaa kaasmerimeestelt, suurendada nende tööpuudust, allasuruda nende palka? Ei.

Mis teha?

Ainukene wastus sellele on: wõitluse astuda oma palgakõrgenduse eest! Meie peame oma palkadega järgi jõudma wälismaa merimeestele. Meie peame kätte wõitma reaalpalga tõstmise 1930 a. tasapinnale, peame kätte wõitma laewasöögi laewaomaniku kulul, ilma igasuguse mahaarwamiseta rahapalgast, kindlate normide alusel ja täielikult meeskonna kontrolli all. Kogu merimeeskond on selle poolt häletanud ja selle kätte wõitmine peab saama teoks.

Kreeka merimehed, kel olid samasugused wiltsad palgad, streikisid ja wõitsid — kohati 30 % palgakõrgendust. Antwerpeni, San Francisco, Daani weetransporditöölised streikisid ja wõitsid. Miks ei peaks eesti merimees wõitma kui julgelt ja organiseeritult wäljaastuda. Wale on, et Eestis ei saa edukalt palgawõitlust pidada. Pärnu sadamatöölise wõidurikas streik näitas, et Pätsi diktatuuri riigis tööliste kindla wäljaastumise ja kindla üksmeele juures on streik wõimalik ja et wõrdlemisi lühikese wõitluse järgi wõideti 15 % palgakõrgendust, tööleping jne. Ainult — juhtimine õigest proletaarsetes kätes, ühiswõitlusrinne ja otsustaw wõitlus streigimurdjatega!

Tõsi, merimehed on laewasõidus laialipilatunud, nende organisatsioonid on juudasjuhtide killustamise poliitika tagajärjel nõrgad, nende juhatustes istuwad weel äraandlikud nahad sees, kes ei wõta palgawõitluse küsimust üldse tõsiselt päewakorralegi. See raskendab kogu wõitluse ettevalmistust. Kuid, kas peame sellepärast lootusetult allawanduma, kas peame rahulikult kurnajate uute surweawaldustega leppima? Ei! Mingil tingimusel! Kui meie jääme ülevalt — „härradelt juhtidelt“ oma huwide kaitsemist ootama, siis oleme sama kaugel kui seni. Meie, tegelikud merimehed, peame ise oma elukorra ja wõitluse küsimused tõsiselt päewakorrale wõtma. Meie peame palganõudmise küsimusega ühtaegu ülestõstma ka uue üldliidu elujõuliseks tegemise. Meie peame nõudma uue üldühingu eesotsast kapo agentide ja Tiituse järelekäijate Ojassoode, Pajude, Roosenfeldtide minema kihutamist ja täiesti tublide ja ustawate klassiwõitlejate asemele walimist. Sellepärast laewades ja sadamates, merimeeste kodudes ja töötusimise kohtades, wälismaa sadamates ja interklubides, harutame iga pool need küsimused omawahel läbi, organiseerime koosolekuid, wõtame palgawõitluse otsused wastu, walime tegewuse komiteed nende otsuste läbiwõimiseks tegewusse astumiseks. Saadame oma otsused ja nõudmised ühingutele ja nõuame neilt sirgjoonelist palgawõitluse taktika pidamist. Loomme ühise tegewuse wäerinde kõigi merimeeste kategooriate wahel, kaasaarwatud palgaline juhtkond. Iga kütja, iga madrus, iga mehaanik teadku, et meie olukorra parandamine on meie endi käes. Igaüks meist peab oma laewal, oma ümbruskonnas palganõudmise ja ühingute lerwendamise küsimused üldharutusele wõtma, peab kaasaaitama, et kaaslased selles asjas üksmeelsele otsusele jõuawad — siis ei ole hädaohtlik merimeeste laialiolek laewasõidus, siis moodustame ühise wõitlusrinde, millega sunnime laewaomanikke oma nõudmisi rahuldama. Sellepärast, read koomale, et kätte wõidelda:

Laewasöök kui otsustaw reaalpalga tõstmine, 8 tunniline tööpäew, kindlas numbrijärjekorras töölewõtmine, kollektiivleping, töötamerimeeste toetamine.

Sotsid tahawad, et eesti merimees oleks kuli!

Juudassotside jõhker prowokatsioon

„Majakas“ on järjekindlalt kinninaelutanud sotside äraandliku osa töölistikumises ja sotsid ise pole ka sugugi laisad olnud seda oma tegude ja sõnadega tõendamata. Neil päiwil ilmus nende hääleköwendajas „Rahwa Sõnas“ jällegi uus prowokatsiooniline soperdus, mis olse tülgastawalt lehkab juudase kätehigist.

Sotside ihuleht kukub otse wahul suu kiitma ja ülistama wälislaewade eesti lipu alla loomist, mis olla Pätsum walituse armulik kingitus ja „lubatud“ õnnistus. Et „Majakas“ selle orjaturu lahtilöömisele hoosianna kaasa ei laulnud,

waid üleskutsus merimehi palgatõstmist nõudma, siis ei mahu see sotsi hingesse ja ta loeb selle suureks surmapatuks kui armuliku „riigiisa“ Pätsum dekreedid kohta sõna wõetakse. Sotsil tekkida koguni küsimus: „kas mitte laewaomanikud ei olewat ISH meestega kampa löönud“! No kas saab olla weel jõhkramat prowokatsiooni, weel wastikumat madutööd! Sarnase soperduse duseks ei ole midagi muud, kui pime wiha wasakpoolse töölistikumise wastu.

„Majaka“ seisukoht lipuwahetamise küsimuses on alati olnud selge ja sirgjooneline ja ini-

mene, kel pole ajude asemel kõlkad, ei saa kuidagi niisugust järeldust teha, nagu sõdiks „Majakas“ kitsarinnaliselt lipuwahetuse kui sündmuse vastu ja, et tema sisukohtadel oleks vähematki ühist laewaomanikkude seisukohtadega. Meie oleme alati näidanud, et lipuwahetuse sünnib madalale eesti merimeeste palkade arwel — selle arwel, et ühe sama töö eest saab eesti merimees 2—3 korda vähem palka, kui välismaa klassiwend, et meie ei saa laewasööki jne. Sellest väljaminnes oleme üleskutsunud merimehi wõitluseks kõrgema palga ja laewasöögi eest. Meie oleme tähelpanu juhtinud sellele, et lipuwahetus on awalik tõendus, kui kulitaoliselt madalad on meie palgad, kui jõhkral meid kurnatakse ja, et nüüd on paras aeg tulnud wõitlust alata palgatingimiste parandamiseks, järeldamiseks välismaa klassiwendadele. See on olnud „Majaka“ seisukoht. Kui nüüd sotsid näewad selles surmapattu, siis on selge, et need juudased ei taha merimeeste palgatõstmist, nad ei taha et merimees hakkaks laewa kulul sööki saama, waid nad tahawad, et eesti merimees jääks sellesse samasse kuli seisukorda, kus ta seni oli, wõrrelde teiste maade merimeestega. Teist järeldust ei saa „Rahwa Sõna“ soperdusest teha. Meie küsime nüüd: kes on kurnajatega kambas? — Igatahes, sotsjuudased ise. Sest sõdides „Majaka“ seisukohtade vastu, tähendab sõdida merimeeste palgatõstmise vastu, see tähendab sõdida üldse merimeeste olukorra parandamise vastu. Sellesamaga lähewad nad ühes wäerinnas kurnajatega, nad tahawad kindlustada wälislaewaparunitele meie näljapalkade arwel hiigla puhaskasu. Selle eest wõiwad wiimased neile tänulikud olla.

Selle vastu, on aga hullumeelne jamps, tõendada „Majaka“ kambas olemist eesti laewaomanikkudega. Igale wähegi arusaajale merimehele on selge, et „Majakas“ ja laewaomanikud on kaks leppimata wastast nagu tuli ja wesi. Kui üks nõuab merimeeste palkade tõstmist, siis keeb teine otse wihas nende „Majaka“ „mässu mõtete“ vastu ja teeb kõik, et palkasid weelgi alla suruda. Just sellepärast ongi osa eesti laewaomanikke lipuwahetamise vastu, et nad kardawad selle tagajärjel palgawõitluse lahti puhkemist, nad kardawad just seda, milleks „Majakas“ merimehi lipuwahetusel on üleskutsunud. Teiseks, kardetakse ka konkurentsi. Kuid missugune põrupea näeb nendes wastupidites seisukohtades — tules ja wees — kambas olemist?!

Sellega näitawad sotsid weel kord, et nad on õigusega ära teeninud juudaste nime, et nad läidawad Pätsi fashistliku diktatuuri riigis truult sotsiaalfashistide osa — nad on tagedeks ja abilisteks kurnajate walitsusel tööliste wastase poliitika läbiwiimisel. Truualamilikult lakuwad nad Pätsi tallaluseid, nad aitawad tööliste palku madalal hoida, nad külwawad kaitsepolitsei käsikutena prowokatsioonilööklisliikumisse — nagu käesolewki soperdus.

Nende seisukoht lipuwahetuse küsimuses paneb otsekohe küsima: miks tilgub teie lipudel weel hüüdsõna „Kõigi maade töölistes ühinege!“ — kui teie teete ühist wäerinda kõigi maade kurnajatega, kui teie lähete wälis-

maa tööliste vastu? Teie tahate eesti merimeest wälislaewaparunile orjama panna selle sama kulipalgaga, mis ta seni sai. Teie ei küsi sellest, et madalad eesti merimeeste palgad suruwad alla ka wälismaa merimeeste palgad. Teie otse kiitete, et tahate wälismaa merimeeste käest leiwa ära wõtmisega eesti merimeeste tööpuudust „lahendada“. Kas on sellel midagi ühist sotsialismiga, merimeeste huwide kaitsemisega? Oh ei! Kui teie kaitseksite tõsiselt merimeeste huwe, kui teil oleksid kallid sotsialistlikud põhimõtted, siis pooldaksite teie ka praegu palga kõrgendamist, aga ei, teie tungite just sellepärast kõige alatuma prowokatsiooniga „Majakale“ kallale, et ta kutsub üles lipuwahetusel palgatõstmist nõudma.

Merimeeste raske tööpuudus ja wiletus on sama lähedal teie südamele kui Lõunanaba Põhjanabale. Teie ridadest olid paljud onkud wabariigi „ministrihärradeks“. Johansonid, Piiskarid, Oinad koguni neil aladel, kus oleks pidanud merimeeste olukorra lahendamiseks palju teha saama. Kuid, mis nad tegid? Kõige lihtsamat õnnelujuhuste vastu kinnitamise seadustki ei wõetud tõsiselt kõne alla. Teie 24 riigikoguliiget istusid „kõrges kogus“ nagu nuumatud jäard soojadel kohtadel ja ei teinud oma laiska suudki lahti, et vähemalt „tööliste huwide kaitsejate“ sildi pärast nõuda merimeeste olukorra parandamist. Teie suurliider Alma Oinas istus kawa aega Tallinna linna hoolekande osakonna juhataja kohal, kelle ülesandeks on just tööpuuduse lahendamise küsimus, kuid ta ei liigutanud kõrtki merimeeste tööpuuduse lahendamiseks. Teie „pahempoolne“ merimeeste esimaadleja Gustawson oli k. a. see mees, kes andis Tallinna sõitnud rahwuswahelise tööbiuro mereasjanduse direktorile, Scottile, eesti merimeeste seisukorrast nii kiitwa otsuse, et Scott olewat Tallinnast lahkunud wäga heade muljetega ja olewat kõigiga rahule jäänud („Waba Maa“ 24 mail s. a.). Kuidas sai härra Gustawson teisiti oma „suurt küllalist“ Bestist nii“ heade muljetega“ ärasaata, kui ta ei waletanud talle suud ja silmad täis, kui ta ei salanud maha eesti merimehe wiletususe, raske tööpuuduse, näljapalgad jne. Gustawson informeeris Scotti kui laewaosanik, mitte aga kui merimeeste esitaja. See oli tal seda kergem, et Scott ise on samasugune kollane juudas, kes aitab ametlikult silma kinni pigistada karjuwate tõsiasjade vastu.

Kas ei järgne sellest kõigist, kui alatu wale ja pettus on sotside kisa tööliste ja merimeeste huwide kaitsemisest. Kas ei järgne sellest, et ka käesolewal juhusel, kus „Rahwa Sõna“ prowokatsiooniliselt „Majakale“ kallale tungib, pole mängus merimeeste huwide kaitsemine, waid diktaator Pätsu waluita kokkukraapimise poliitika toetamine, kurnajateklassi toetamine. Sest kui Gustawson juba wälismaalasele nii „rahuldawa pildi“ eesti merimeeste elust silmi ette maalis, kui sotsid sellepärast „Majakale“ kallale tungiwad et wiimane lipuwahetusel palga tõstmist nõuab, siis on pimedamalegi selge, kelle pilli järgi sotslikud koduelewandid kamariniskiit tantsiwad.

Weel kord naelutame kinni sotside juudase osa, weel kord kutsume üles merimehi neid juudasi endi hulgast minema kihutama. Sest,

tööliste huvide kaitseja“ mundrisse pugunud sotsfashist on meie kawalam, hädaohlikum waenlane!

Transporttöölise ülesannetest

Tallinna sadamasse tuleb harilikul ajal harva mõni suurem prahilaev, millise juures kaugelki kõik transporttöölised tööd ei leia. Enamik transporttöölisi aga vahib ja ootab asjatult sadamais, raudtee laadimispunktides, tööbör-sidel, kuid kodanlus ei waja nende tööjõudu, ega hooli sellest, kas transporttöölised süüa saavad või mitte. Sarnases olukorras olevate transporttöölisega püüavad sõbrustada nii härrassotsid kui ka vabsfashistid, et petlikkude lubadustega nende huve maha sahkerdada.

Sotside sadamatöölise ühingu pole midagi teinud nende transporttöölise huvide kaitseks, kes töötavad sadamas. Vastupidi — härrassotsid esitasid kunagi riigikogusse sadama tööde „korraldamise“ seaduseelnõu ja manitsesid töölisi rahulikult ootama, kuni see seadus jõusse hakkab. Seega kõrvaldasid nad oma mõjualusel töölised võitlusest oma huvide eest ja panid nad ootama olude parandamist „kõrgemalt poolt“. Kuid sotside seaduseelnõu — nii truualamik kui ta kodanlusele oli — ei leidnud riigikogus vastuvõttu. Nii olid härrassotsid jälle oma ülesande täitnud ja vähemteadlikke töölisi asjatule lubaduste andmisega rahustades kõrvaldanud võitlusest oma huvide eest.

Ka vabsfashistid püüavad läheneda töölisele. Kui nende organisatsioonid veel sulgemata olid, püüdsid nad oma asutatud „tööliidu“ abil transporttöölisi viia nii kaugemale, et nad igasugusest võitlusest kurnajate vastu lahti ütleksid ja lepiksid laevaomanikkude kõige jõhkrama palkade alandamisega. Eks ole ju nii mõnigi laevaomanik vabs — ja nende ja ka kõigi teiste laevaomanikkude huve nad peavadi silmas.

Pätsi-Laidoneri diktatuur jõudis „vabs“-fashistidest ette ja hakkas fashismi teostama oma meetodite abil. Juba aastaid võistlesid vabsfashistid ja riigikogus esitatud kodanlus fashismi teostajate ja meetodite valikul, kuni viimaks riigipiruka omale hoidmiseks ja inglise imperialismi soovil riigikoguga seotud osa kodanlust fashismi teostamisele oma peale võttis, ja Pätsi ja Laidoneri juhtimisel suurvõimude, finanskapitali fashistliku diktatuuri organiseeris. See Pätsi-Laidoneri diktatuur annab lubadusi, nagu andsid vabsfashistidki, tööpuduse kaotamisest, palkade kõrgendamise-st jne. Kuid töölised ei usu neid töörahva timukaid — Pätsi ja Laidoneri. Nad on väljas ainult kurnajate huvide eest ega hooli, kas tööline süüa saab või nälgib. Neilt ei tarvitse transporttöölistel midagi loota. Ainult ise oma nõudmistest esitamisega, julgete meelevaldustega streikidega võivad transporttöölised kodanluselt välja pigistada oma olukorra parandamist.

Tallinnas asub pahempoolne transporttöölise ametiühing, kes aga sipleb oportunisti kammit-

sais ja midagi ei suuda ära teha transporttöölise võitluse korraldamiseks.

Taani sadamatöölised on võitlusele asunud selle vastu, et laevaomanikud ei tarvitaks laadimisel ja lossimisel laevameeskonna tööjõudu, kuna sel puhul laevameeskonnale mingit eritulu tööd eest ei maksta, ja niivõisi tehakse täiesti hinnata ära sadamatöölise tööd. Sel puhul Kopenhagenis peetud eesti ja soome merimeeste koosolek otsustas Taani sadamatöölise võitluse toetamiseks kaasa aidata, et laadimise ja lossimise töid Taani sadamates peavad tegema ainult Taani sadamatöölised. Kui aga laevaomanik selleks meeskonda tahab kasutada, siis otsustasid eesti ja soome merimehed nõuda endile tööd eest sama suurt tasu kui seda makstakse selle tööd eest Taani sadamatöölisetele.

Tallinna transporttöölise ametiühingu peab võtma eskuju Taani transporttöölise võitlusest. Ka Tallinna transporttöölised peavad nõudma, et laevaomanikud ei tarvitaks laevade laadimisel ja lossimisel laevameeskonna tööjõudu, või kui nad seda teevad, siis maksku meeskonnale sama suurt eritulu, nagu nad peaksid maksma sadamatöölisetele, kui need seda tööd teeksid. Selleks on vaja sadamasse tulevate laevade meeskondadega luua kindel side. See oleks nii merimeeste kui ka sadamatöölise huves.

Töölesaamise järjekorra määramine sadamas toimub täiesti onupojapoliitika teel. Revolutsioonilisi, transporttöölise huvide eest võitluid sadamatöölisi ei võeta kuhugi tööle. Transporttöölised peavad nõudma, et töölesaamise järjekorra määraks kindlaks nende endi valitud komitee.

Eesti merimehed ja transporttöölised saavad kõige madalamat palka Euroopas. Sealsamas aga rikastavad endid laevaomanikud uute laevade hankimisega ja uhkustavad, et nad on „võitlusvõimelised“ teiste maade kaubalaevade, mis tähendab, et teistest kapitalistlikkudest riikidest transporttöölise kurnamises on nad ette jõudnud. Siinjuures tuleb aga meeles pidada, et mitte eesti laevaomanikkude uppumiselolevad laevalogud pole „võitlusvõimelised“, vaid kõige madalam palk nendel töötavatele merimeestele teeb neid laevalogusid „võitlusvõimeliseks“.

Võitlus palkade alandamise vastu ja võitlus palkade kõrgendamise eest on transporttöölise kõige põlevamaid päevaulesandeid. Eriti rängalt on mõjunud merimeeste palkade alandamine kroonikukutamise abil. Siin võib aidata ainult hästikorraldatud streik.

Tallinna transporttöölise ametiühingu on aastate vältel teostanud N. Liidu kaubalaevade laadimistöid, millele ühingu juhatus oma äranägemise järgi määras ühingu liikmeid. Arusa-

davalt oli N. Liidu laevade laadimisel ja lossimisel eeskätt õigus tööd saada klassiteadlikkudel töölistel, kes töölisliikumises õiget liini pidanud ja selle eest tegelikult võidelnud, mille tõttu kodanlase neid vihkab ja tõösaamine neil eraettevõtjate juures peaaegu võimatuks osutub. Kuid alati pole transporttöölise ametiühingu juhatus toiminud selle põhimõtte järgi oma liikmete tööle määramisel vaid on teinud sellel alal oportunistlikke kõrwalekalduwusi. Töösaamise lootuses on transporttöölise ametiühingusse koondunud palju sarnast elementi, kes töölise võitlusest kurnamiskorra vastu midagi ei hooli, seda võitlust saboteerivad ja ainult ootavad, mil jälle aga sadamasse tööle saaks. Ka „kondiloopijad“ on siin samal eesmärgil sooja koha leidnud. Vahel on sadamas töötanud üle poole tosina „kondiloopija“, kuna ausad, töölisliikumise distsipliini vastu ekstmata töölised emale olid jätetud. Sarnase ebaõiglase tööle määramise vastu peavad ühingu klassiteadlikud töölised võitlema ja nõudma juhatuselt, kes tihti oportunistlikke samme astub, õiglast tööle määramist.

Kuid ka kapo on püüdnud ühingusse suurel arul provokaatoreid sokutada. Kuna liikmeskonnas palju oportunistlikku elementi ja juhatus tihti end samuti oportunistlikult avaldab, siis ei suudetud 1933. a. kevadel vastaval üldkoosolekul paljastatud provokaatoreid välja

lüüa. Selle järele saatis grupp ühingu klassiteadlikke töötsi ringkirja kõigile Eesti revolutsioonilistele töölisühingutele, kutsudes toelama nende võitlust provokaatorite ja nendele allavanduvate meeleolude vastu transporttöölise ühingus. Selle järele õnnestus ühingust kõrvaldada rida provokaatoreid. Kuid see polnud mitte oportunistliku juhatuse teene, vaid üksikute revolutsiooniliste liikmete agaruse tagajärg. Kuid ei või kindel olla, et kõik provokaatorid ühingus on paljastatud ja minema pektud. Ühingu klassiteadlikud töölised peavad valvel olema ja kindlaks tegema uusi provokaatoreid, kui neid veel on pugenud ühingusse.

Ühingu klassiteadlikud töölised peavad valvama, et juhatusse energilised transporttöölise huvide kaitsjad töölised valitaks ja nõudma neilt aktiivset tegevust. Vähemteadlikke töötsi peab kannatlikult õpetama õieti töölisklassi ülesannetest aru saama ja neid võitlusele tõmbama oma huvide eest. Provokaatorid ja töölise võitluse saboteerijad aga tuleb viibimata ühingust välja kihutada.

Transporttööde palkade alandamise vastu, palkade kõrgendamise eest!

Sõja ettevalmistuse ja sõjatarvete vedude vastu, N. Liidu ja N. Hiina kaitseks!

Faschistliku diktatuuri vastu, töölise ja taturahva valitsuse maksmapaneku eest!

Merimees.

Armutu sõda nuhkidele ja laewa tuupidele!

Ojassoole sõit peale!

Prowokatsioon on klassiwaenlase kihwtine madu töölisliikumise mürgitamiseks. Seal, kus terror ja vägiwald on wõimetud „poetab klassiwaenlane oma nuhid ja 5-e kopikalised agendid sisse, kes niihästi ühingutes kui töökohtadel salanuhkimise ja äraandmistega jõhkralt lõhuwad töölisliikumist ja kihwtitawad töölise elu.

Eriti sügawale on juurdunud prowokatsioon merimeeste liikumises. Räpased, müüdawad hinged tükiwad kisawate sõnawõtmiste ja „energilise tegutsemisega“ kaaslaste usaldust wõitma ja igale poole etteotsa, et kord ligipääsedes liikmete nimekirjadele ja kogu tegewusele, wõiks iga üksiku isiku ja sammu kohta agentuurandmeid koguda ja hea raha eest kaitsepolitseile mahakaubelda. Millegi eest ei pörka need agentuurandmete andjad juudased tagasi. Nad waletawd kõige jõhkramalt oma ligemate kaaslaste peale, nad maksawad isiklikke arweid ja mõtlewad lihtsalt laest wälja kõiksugu „mässuplaane“ ja sidemeid „põrandaalustega“. Mida „põrutawamad“ andmed, seda suurem tasu, seda suuremad teened hingede müümises. Ja kodanlase haisev ametiasutus — kapo ei jätta oma „kangelasi kroonimata“.

See oli Tiitus ja Ojassoo, kes oma kambaga wana Liidu ajal käisid kapos kogu merimeeste asja ajams, kes mitte ükski ei mänginud kokku laewaomanikkudega, waid andsid andmeid meeste kohta ka kapole. Kui arusaajamad,

klassiteadlikumad merimehed tahtsid l. a. kewade selle haiseva telgitaguse mädapaiseid päewawalgele tuua, karjusid „juhid“ oma leiwaisad kaitsepolitseist appi. Areeteeriti arwustajad ja püüti nad kahjutuks teha. Mis oli areeteeritute süü? Ei muu, kui tõe päewawalgele toomine, Tiituse ja ko sahkerdamise mülka ja altkäemaksude awalikuks tegemine. Üksikute Tiituse taoliste kaabakate paljastamisest aga puhuti üles terve, poliitiline „kuritegu“, mille eest oli tarwis inimesi areeteerida.

Awalik saladus on, et wana Merimeeste Liidu wäljasuretamise ja merimeeste ühiswäerinde killustamist uute kütjate ja dekimeeste organisatsioonide asutamisega juhiti samuti „mõne aktiivse tegelase“ kaudu kapost.

Nüüd, kus oli asutud killustatud ühingute liitmisele, kus taheti astuda terwendaw samm organisatsioonide liitmiseks, saatis kapo oma agendi Ojassoo jällegi jaole. Ja sel „härral“ jatkuib nii palju julrumust, nii palju jõhkruust, et ka nüüd, kus teda mitu kord on awalikult paljastatud ja häbiposti naelutatud, kus tema kokkumäng Tiitusega päewawalgele toodud, ikka weel lakjana tükiib merimeeste „huwe kaitsma“. Iga teine mees, kui tema wastu oleks ekslikult tõstetud nuhkimise süüdistus, hoitaks wähemalt tagasi ja ei topiks oma nina igale poole ette. Kuid Ojassoo ei tee seda. Tal on kindlad kapo ülesanded ja ta hoiab krampulikult merimeeste ühingust kinni. Ta tahab

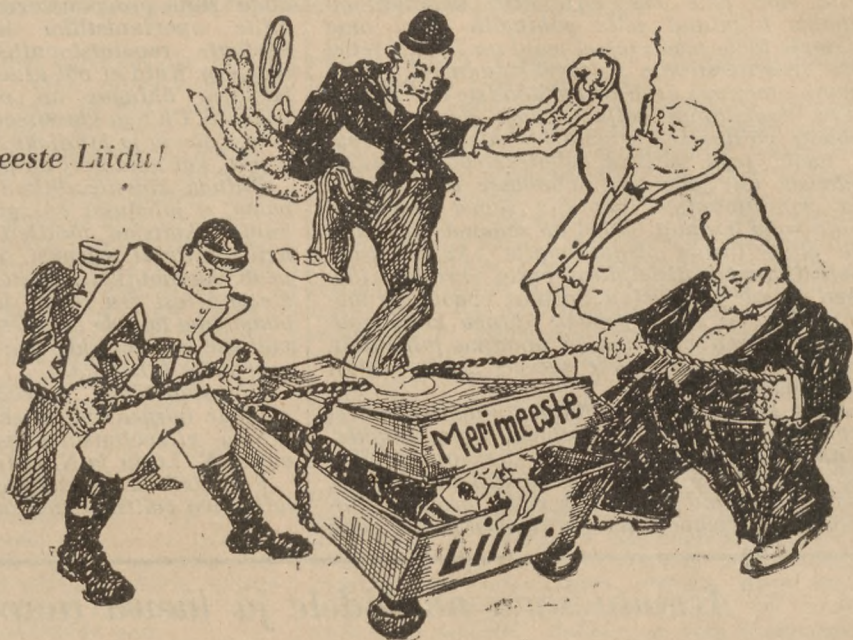
maksku-mis-maksab, uue üldliidu juhatusse pugeda, tahab paljaltse organisatoori kohta enda kätte ahmida, et sel teel kogu merimeeskonda oma juudastliku käpa alla saada. Sellepärast ta pühendab nüüd kogu oma aja

etteotsa tublid, klassiwõitlejad seltsimehed, mitte uhke kõik ega tähtis „juhi“ nägu, waid proletaarne ausus ja klassiwõitleja otsekohesus olgu mõõduandwad.

Prowokatsiooni wastu wõitlemine meie

Kägistasid Merimeeste Liidu!

4 märtsil s.a. likwideeris Tiitus ametlikult politsei ja laewaomanikkude kaasabil Merimeeste Liidu. Ta süüdistas M. Liidu väljakärwamises pahempoolseid merimehi.

Merimeeste Liit: „Appi, appi kägistawad surnuks!“

Tiitus, kaanel tantsides: „Rahu mu poeg! Meie kõik kaitseme sind kurjade kommunistide eest!“

merimeeste „üldasja“ jaoks, ta töötab täiesti ilma lasuta ja ei mõtlegi meremehe minna, wõi kuskil mujal teenima hakata, mis teda ühingu-dest eemale wiiks. Küllap kaitsepolitsei ta palga lõstmise eest hoolitseb, kui ta „wiks poiss“ on. Igatahes, käib Ojassoo wiimasel ajal väga uhkesti riides ja käikki on tublisti uhkem. „Härra ohwitseri“ Ojassoo püüded meeskonna organisatsioonides eestmaadlejat mängida, on liig läbipaistwad nuhi wõtted.

Merimehed! Kas sellepärast asusime killutatud ühingute liitmisele, et neid jälle nuhkide kätte mängida, et juhatusse kaitsepolitsei mehed istuma jätta? Kas selleks maksame oma piskust palgast liikmemakse, et kõiekeerutajad need oma lasku keerawad ja meie endi hingi müüma hakkawad? Ei, meie hüüdsónaks oli ja on: „teha ühingud elujõuliseks, wõitluswõimeliseks!“ Seda saame aga ainult siis, kui oma ühingute eesotsast minema kihutama wiimase kui ühe kapo agendi ja Tiituse kambamehe. Keegi meist ei tohi tema kandidatuuri kuskil walimistel ülesseada ega tema poolt häälitada ja kes seda siiski teeb, see tõmbab ka enda peale kahtluse warju. See sama on maksew ka teiste Ojassoo ja Tiituse kamba meeste kohta.

Üksmeelselt walime oma organisatsioonide

ühingutes olgu meie põlewam länapäewa ülesanne.

Kuid, meie ei tohi unustada nuhkimise wastu wõitlemist ka laewas. Praegu on pea igas laewas „märad“ peal, kes oma agaruse peawad koguni ühe üksiku mehe kohta päewaraamatul. Sadamasse jõudes, tulewad kapo agendid nende juure ja wõtawad kogutud andmed wastu. Sagedasti korraldatakse nende meeste salajastel pealekaebamistel meeste eluruumides läbiotsimisi ja tuhnimisi. Kui leitakse mõni töölistkirjanduse eksemplar, siis on „mahtra“ lahti. Sarnane nuhkimine kaaslaste poolt, teeb niigi wiletsa merimehe elu päris väljakannatamatuks. Laewa tuubid käiwad ka keskel sosistamas ja kõiksugu walekaebusi ettekandmas, et kaaslasi väljasüüa ja ise parematele kohtadele „tõusta“. See on suurem alatus, mis üldse wõib olla. Sellepärast peame kõik oma tähelpanu nuhkide wastu wõitlusele pöörama. Meie peame neid paljastama, nende nimed teatavaks tegema. Meie peame nende elu laewas kibedaks tegema, neid boikoteerima, nendega mitte rääkima jne. Meie peame isegi awalikult nõudma nende laewalt lahkumist, minnes tarbekorral streigini.

Meie ei tohi lubada, et prowokaatorid ja nuhid meie üle walitsewad, meie ei tohi lubada,

et nad käiwad nina püsti, nagu õiged mehed. Kõige kibedam wõitlus kõikjal nuhkimise wastu! Wälja meie hulgast rāpased juudaslikud olewused! Ärgu olgu meil nede jaoks mingisugust sõbralikku sõna, „wiisakat“ suhtumist, waid ainult sügaw põlgus, jäle wastikus. Nad ei ole inimesed, waid haisewad inimjätsed!

Saatke teateid „Majakale“ nuhkide tegewuse ja nende wastu wõllemise üle!

See juhtub siis, kui „juhid“ on nuhid!

Ojassoo käsi mängus!

Toome siinkohal ühe näite sellest, kuidas merimeeste „juhid“ ja kaitsepolitsei kokkumān-giwad.

See oli l. a. kroonikursi kukutamise puhul, kui Bergmann ja ko laewades olid palgad 2—3 kuud maksmata. Liikused kuuldused, et Bergmann tahab saamata palga, mis teenitud kallima kroonikursi ajal, uue odawakursi alusel wäljamaksa. Sel puhul otsustasid all „Lembitu“ mehed, oma seisukorda läbiharutades, saata Merimeeste Liidu nimel telegrammi, kutsudes Liidu esitajat laewale, kui laew Tallinna reidilt läbiläheb. Tarwis oli teada saada merimeeste organisatsioonide seisukoht, niihästi kroonikursi kukutamisel wāhenenud palgakõrgendamise wõimaluste kui ka saamata palga kätte maksmise kursi aluse kohta.

Nagu teada, oli sel ajal Merimeeste Liidu asjaajajaks Ojassoo.

Kui laew kord Tallinna reidile jõudis, tuli merimeeste organisatsiooni esitaja asemel laewa salk politseinikke ja salasid „māssu“ mahasuruma, mis olewat merel lahti puhkenud. Muidugi mingisugust māssu ei olnud. Kui ka kapten seda kindla sõnaga löendas, pidi politsei pikaninaga laewalt lahkuma.

Peale politsei lahkumist tehti aga meestele sõitu, miks nad telegrammi saatnud ja „kellele seda lärmi ja kompromitteerimist waja“.

Mis sellest kõigest järgneb? Aga see, et „hārad merimeeste juhid“ — Ojassooga eesotsas, andsid telegrammi politseile üle — ühes wastawa kommentaariga ja ei pidanud ise enam wajalikuks laewa nāgugi nāidata. Ükstakõik, kes merimeeste „huwe kaitseb“, kas salajased nuuskurid wõi päris mundrimehed ise.

Tānawu aasta kewadel käis nuhk Ojassoo 2 korda laewas kapteni juures — mis asja ta seal ajas ja kelle ülesannetel ta üldse laewa tuli, jāi saduseks. Kuid üks oli kindel, et Ojassool

mingisuguseid asjaajamisi oli. Nagu kuulda, saawat Ojassoo kaitsepolitseist 60 krooni kuus. Kui see arw liig wāikene pole, siis annab seegi end tasa teenida.

Seltsimehed merimehed! Kas niisugused on meie organiseerijad, meie huwide kaitsejad laewaparunite jōhkrate pealetungide wastu? See on lubamata ükskõiksus, et laseme niisugusel tuupidel meie „huwisid kaitsta“, meie hingi müia kapole. Hundipass ja needus salanuhki-dele!

Piits.

Milline ei pea merimees olema

Toon merimeestele teadmiseks ja hoiatuseks ühe puhtama tallalakuja ja nuuskija tüübi. See on al „Hidal“ teine tüürimees. Too hārra hakkas oma ohwitseri karjääri mitte wana jänkina, waid üsna roheline wennana. Tal polnud isegi pootsmanni „aukraadi“. Kuid soojad sidemsed „suurte saktstega“ tegid temast warsti pootsmanni. Kes sellest küsis, et pootsmann oma tööd palju ei tunnud ja wahel mõni roorem madrus temast töö paremini āra tegi. Hārrade silmsi oli mehe suureks wooruseks see, et ta hommikuti 2 tundi teistest warem tööle läks ja õhtuti sama palju tunde teistest hiljem töötas. Muidugi, ilma tasuta. Mehe loogika oli niisugune: kui ma üksi töötan, külap siis kabu ikka nāeb, et ma hoolas töömees olen. Pāewal kui harilik tööaeg oli, wedas ta selle eest kōwasti seanahka, sest sarnane pikk tööaeg wāsitab teisiti iga inimese āra.

Peale sellise nahast wāljapugemise, harrastas Einlau weel teist „kāsitööd“: ta kandis iga wāhemagi sõna, mis meeste suust kuulis, keskele kabu kōrwu. Kõiksugu olematute „māssu mõtete“ ja alatute wāljamõelduste ettekandmisel kaasmerimeeste kohta, teenis ta enese kaptenilt täieliku usalduse. Ja kui talwel esimene tüür āra läks ning teine — Saamann, esimeseks pandi, siis tõsteti ka koeratruu pootsu teiseks tüürimeheks. Ta töö oli „wilja kannud“. Nüüd käib see tallalakuja ja kapteni nuhk nina püsti nagu oleks ta, kesteab kui suur nina.

Seltsimehed, sarnastest tallalakkujatest meie ei saa muidu lahti kui peame neid kohtlema kui hulle koeri. Nende elu tuleb laewas nii palawaks teha, et neil nuhkimise mõtted peast kaowad. Wõimalusi selleks on, kas wõi boikotti ja streiki tarwitule wõttes. Ainult sel puhul kaob see meeskondade Egiptuse nuhtlus laewadest. Taburet.

Kurnajad koorivad maharõhutud merimeestelt mitu nahka!

Laewateated kubisewad ülekohtu ja nõõrimise pilftidest:

Tulisemalt wõitluse organiseerimisele!

Ujuw kurnamisemaja Baltimerel -

s/s „Piret“

Nimetatud laewa kapten ühes kogu juhtkonnaga, siin juures ka esimene tüürimees, on nagu

metsast tulnud werejanulised lõukoerad, kes laewatöölise peale järjest mõirgawad ja neid tagant sunniwad. Nende kisa ja sõim kuuldub niiwõrd koledana, et päris hābi on mõnda suurde sadamasse sisse sõita. Eriti jultunud on

esimene tüürimees. Sel ajal, kui tööst väsinud merimees natuke puhkama tahab heita, tuleb ta ikka jälle ja kihutab mehed tööle. Ise on ta end aga jämedaks nuumanud, nagu mõni kodanluse jaoks nuumatud jõulu siga ja lööb aina lulli. Ületunnitöö eest lubatakse merimeestele alati maksta, aga kui töö tehtud, siis pole enam maksmisest juttugi, vaid öeldakse, et kui „see teile ei meeldi, siis pakkige omad asjad kokku ja minge ära — maale.“ Ise on ta aga suur petis ja kelm.

Kord oli niisugune juhtumine: Ta oli Inglismaalt wiina ostnud ja selle eest üks shilling maksnud. Soomes aga nõõris selle eest töölistelt ränka raha sisse. Ta müüs töölistele seda wiina 3 marka „topka“. Niisuguseid juhtumisi on ka enim mitu korda olnud, kuigi teistsugusel kujul, kus laadungist osa ära warastatakse ja siis rahaks tehakse. Niiwiisi warastas juhtkond kord N. Liidust metsamaterjali wedades osa laudu ja planke ära, milledest laewas ühte kui teist ehitati ja selle eest „puhast tehti“. Nii tehakse iga laadungiga. Aasta tagasi tõi „Piret“ Stettinist laadungit segakaupa Murmanskisse. Sel korral olid tüürimehed öösel ruumis kasti lahti lõhkunud ja hulk naisterahwa kummikalosse „sisse wehkinud“. Sügisel müüsid nad kalossid Soomes ära ja igaüks sai omale selle eest nahkjope selga. Peale selle olid nad mõned paarid kalosse „preilidele“ annud, kes öösel nende juures laewas olid.

Üldse on selles laewas igasuguste töödega ilmastilma rutt, kuna laewa korrashoidmisest ei tehta wäljagi.

Esimene tüürimees õn nagu mõni pöörane sepp, kes hommikul kella seitsmest hakkab taguma ja taob kuni õhtu kella wiieni, et aga rohkem raha kokku ajada.

Eelmistel aastatel sõitis tal naine kaasas, kes päewad läbi rootis oli, nii et madrus üldse päewal rooli kätte ei saanud. Mõnikord olid punkri söed dekis, kui pikemale reisule läksime. Siis pidid madrused ühe päewaga paarsada tonni süsi deki ära ajama. Tuleb wälja, et madrused peawad näljasentide eest päewad ja ööd läbi orjama ning peale selle weel kapteni ja teiste „ninade“ alatu sõimu ja kärkimise endi „meeleheaks“ wõtma. Nemat aga kaswatawad oma watsasid ja laewaomanikud ostawad järjest uusi laewa juurde.

Merimehed, mõtelge järgi, kama meie endid niiwiisi kurnata laseme. Aeg on endi seisukorra parandamise eest tegudega wälja astuda.

Üks orjast.

A/l „Minna“ 36 tunniline tööpäew!

Hiljuti käis Käsmu laewaparunite laew „Minna“ Leningradis laudu laadimas. Laewaomanikkudega tehtud lepingu järgi pidi laew andma oma wintsimehed. Et aga 4 luugiga laewas oli kõigest 4 dekimeest, siis jatkus neist parajasti 4 winti peale ainult üheks wahetuks. Kuid, et sotsialismi ehitawal N. Liidul on kõige töödega kiire, siis töötasid sadamatöölised

ka „Minna“ laadimisel 3-es wahetuses. Kapten aga ei tahtnud laewaomanikkude waluuta ahnuses tehtud lepingut muuta ja sundis ka oma dekimehi alaliselt wintsis töötama. Mehed higistasid kuni 36 tundi järjepannu, olid surmani väsinud ja kurnatud. Tüürimehel, kes oli 2 ööpäewa jooksul maganud ainult 3 tundi, olid jalad paistetanud nagu rattarummud. Nõuti wahetust, kuid seda ei saadetud. Ka kütjad ütlesid ära winti minemast, waatamata, et ähwardati mahamaksu — ja sõjaseadusega. Et küsimus puutus eesti laewa sisekorraldusse, siis ei saanud ka nõukogude wõimud otsustawaimalt wahele segada, kuna teiest küljest suur sadamatöölise puudus Leningradi sadamas takistab wintsitöid täielikult kõigil laewul nõukogude wintsimeeste kätte wõtmast.

Mis aga kõige ülekohtusem, on see, et meeste ületunnitasa lüüakse wahelt rõõwlikult wiltu. Nõukogude wõimud maksawad ületunni eest 1 inglise shillingu, kuid meestele ei makseta sellest rohkem kätte kui 40 senti!! Üle poole pa-newad kurnajad oma kaukasse. See on häbematu awalik rõõwimine!

Selle ülekohtu wastu tuleb wõidelda meeskonna ühise wäljaastumisega. Read koomale!

N. Too.

Kurnajate ülekohus a/l „Hildal“

Ületunnitasust rõõwitakse pool!

Juba kauemat aega oleme Eestist ära — inglise charteril. Et meeskonna teades pole rendilepingut inglastega muudetud, siis peaksid tänapäew maksuma kõik lepingusse wõetud tingimused. Kuid lood ei ole sugugi nii ütlen-dide tasuga. Läänud aastal makseti iga ületunni eest 1 shilling, kuid tänawu ainult 6 pentsi — kuhu teine 6 pentsi läheb, seda teab waid kapten Lepni. Nähtawasti paigutawad „härrad omanikud“ selle meeste higiwaewa oma järgmise uue laewa põhikapitaliks. „Wäksemate tööde“ juures üldse ületunde ei arwastata. Amellik tööaeg aga wältab merel kella 6 kuni kella 18 — umbes nii nagu 30 aastat tagasi kõigis laewades.

Hoopis willets on lugu ka sadamas made saamisega. Selleks peab igakord esimeselt tüürimehelt Saamannilt eri loa manguma. Kui „härra“ on tujust ära — ja see juhtub sagedasti, siis istu nagu sukk laewas ja ära mõtlegi maaleminekule, sest lubata minek on liig kallis „lõbu“. See oli 1. a. sügisel, kui madrus Welströmi karistati 1 inglise naelaga selle eest, et ta oli lubata laewalt lahkunud kuigi tarwilik arw mehi laewa jäi ja Welström enda asemele maalemineku lubaga waba mehe jättis. Et sarnane karistus täiesti ülekohtune on, mida ei näe ette isegi narune Eesti Mereseadus, sellest ei hooli „kapteni härra“. Kogu ta tegewuse lipukirjaks on: „Jumal taewas, Lepni laewas!“ Külan sellepärast leiawad ta silmis armu ku prussakad, kui abilised meeste elu kibedaks tegemisel. Need jälgid elukad pesitsewad laewas küll su-

pikaussides ja soustikannudes kui ka meeste kõikuses, kust poewad öösel wälja tööst waewatud merimehe põue purema. Laewa kompanii omal kulul puhastust ette ei wõta — minna wäga kalliks!

Sarnane kord nagu „Hilda“, walitseb enamusel eesti laewadest, kohati weel hullem. See tuleb suurel määral sellest, et meie merimeestel, on wähe üksmeelt ja meie ajame oma asju üksikult, isiklikult. Meie kirume „wiletsaid“ laewu ja otsime paremaid“, s. t. kus kapten ja juhkikond paremad mehed, kuid meie ei püüa „wiletsal“ laewal wõitluse teel olukorda parandada, sahkerdajate kaptenite käest ületunde nõuda jne. Kui ühele meist ülekohtu tehakse, siis ei püüta selle wastu ühist wäljaastumist organiseerida, waid kaaslased on koguni

sageli rõõmsad, et nende wahekorrad „ülemustega“ on head. See on aga wale seisukoht. Ka kõige wäiksemate konfliktide ja nõudmistepuhul peab kogu meeskond alati seisukoha wõtma. See, mis juhtus täna ühele, wõib homme juhtuda teisele ja kui meeskond õigel ajal ei sea wastu ühist wõitlusrinnet kurnajale, oleme kõige kaitsetumad laewaomanikkude mängukannid. Kuid wäiksemateski asjades kollektiivselt töötades, wäljaastudes, walmistame end ette suuremateks wõitlusteks.

Sellepärast, harutame laewades alati kõik wäärnähtused läbi ja astume ühiselt samme nende kaotamiseks, oma seisukorra parandamiseks!

S.

Flurik „Wega“ kapten wõistleb Orawaga!

„Wega“ kapten Karl Mitt wõistleb kurnamise oskuses kowasti kapten Orawaga ja püüab isegi ületada oma peremehe Rangi. Tal on selleks ka oma põhjus, kuna on „korralik laewaosanik“.

Läinud aasta kewadel, kui laew oli dokis, wõeti mehed peale päewapalgaga — 120 senti päewas. Kui mehed kapteni käest rohkem küsisid, wasta kapten: „Mis teie weel tahate, kui teil on laewas prii korter ja küte. Kus teie maal nii headel tingimustel koha saate!“ [Museas olgu öeldud, et laewas kütet ei olnud ja kapteni härra soovitas kai pealt wõi mõnest teisest laewast warastada].

Dokist lahkudes, munsterdati meeskond peale. Et aga l. a. kewadel laewaomanikud ka watsesid merimeeste palku wähendada, löi „Wega“ kapten juba kohe palgata alla, küsimata, kas palgakärpimine läbi läheb wõi ei. Palgaraamatuse kirjutati aga meeskonna rahustamiseks ja Merimeeste kodu „seaduspärasuse“ simuleerimiseks, märkus, et sel juhusel, kui kaubalaewastikus üldine palgaalandus teostatamata jääb, tõstetakse nende palgad endisele tasemele ja maksetakse wälja tagant järgi kärbitud summad.

Et aga otsekohest palgarööwimist süski kogu kaubalaewastikus ei tulnud, hakkas meeskond sügisel kapteni käest kärbitud summast nõudma. Kapten aga ei lasknud neid isegi oma juuresse, waid hirwitask läbi ukse, et teil pole mingisugust õigust tagant järgi palgamaksmist nõuda, sest olete kõik selle palgaga peale tulnud, mis ma teile seni olen kätte maksnud. Hiljem aga, kartes nähtawasti osa meeste poolt tõsisemaid wastusamme, liskas taltsamalt juure, et merimehed jäägu sellega ilusasti rahule, mis nad seni saanud ja ärgu kaewaku kuhugi, sest õigust nad niikuinii ei saawat. Heaga läbitajamisel aga wõiwat nad kontorist tulewat kewadel jälle kohta saada. Parem leppida kogu aeg piskuga, kui õigust nõuda ja kõigist ilma jääda. See oli siis see munsterolli märkuse „täitmise“!

Ülekohtune pügamine tuli ilmsiks ka igakordsel palgamaksmisel kursi arwestamisega. Ikka

reguleeris kapten rahakursi nii, et see ta rahapungale kasulik oli. Nii maksis ta ühe eesti krooni eest ühe daani krooni, olgugi, et üks daani kroon maksis tol ajal ainult 68 eesti senti. Ise „rahustas“ ta: „Kroon on kroon, olgu see daani, rootsi wõi eesti oma. Kõik nad on nii ühekõrgusel, et see wahe on sedawõrd wäikene, mida arwestada ei saagi. Wõtame keskelt läbi!“

Raha kokkukraapimise kirg oli tal nii suur, et paljudel kordadel ei raatsinud sadamas töölisi palgata, waid sundis ilma erilise tasuta oma mehi ruumides tööle. Sagedasti oid ruumis tööl kõik madrused, kütlad ja assistent, kuna haagi peal töötas tüürimees ja wintsis oli teine meister. Esimene meister pidas all kütteruumis auru. Kapten ise aga mängis dekil jalutades kubjast ja sundis mehi taga. Ise muigas endamisi ja silitas oma kasawat watsa.

Kui läksid aga kaptenilt ületundide eest tasu nõudma, pidas ta sulle umbes järgmise „manifesti“: „Kes tahab laewas sõita, tehku nurisemata tööd, ületunnid, mis on tehtud, saawad makstud. Kuid teie ei ole ju kusagil ületunde teinud, mul ei ole see kuskile märgitud. Kui teie peale tööaega dekil wenite ja oma päewasest tööst jagu ei saa, siis ei wõi ma ju teile midagi maksta. Kuidas ma maksan teile kahekordselt — esiteks päewapalga ja siis weel ületunnid!“ Nitsugune oli see ületundide tasu „manifest“, too kõige arukam jutt kapteni arwates, kes peab end wäga targaks ja mõduandwaks meheks „majanduslikkudes asjades“.

Kapteni werine waenulikkus tööliste asja wastu, esines kõige selgemini Maipüha erakordses töölise sundimises. Olgugi, et pea kõik kapitalistlikud riigid on sunnitud olnud 1. mail pühaks kuulutama — seal hulgas ka Eesti — ignoreeris meie kapten seda täielikult. Ta sundis sel päewal kogu meeskonna pinewale päewatööle ja kihutas wälja ka need mehed, kel oli priiwaht. Ise jalutas ta komandosillal ja karjus proowinguga weheldes: „Kellele punane wärw meeldib, see ei taha tööd teha. Kuid, kes tööd ei tee, see on mässajaga oskan ma wäga hästi ümber käia!“ Kapteni mõtteosa-

liseks oli esimene mehaanik Sengbusch, kes hoiab kapteni poole kui särk teatud kehaosa vastu. See härra on endine paruniwõsu Saaremaalt ja armastab end nimetada „Aleksander von Sengbusch“. Teda võib röömustada ainult Hilleri nimetamisega, kellelt ta ootab, sama kui kapteni, „maailma päästmist“. Tähendatud „aallimees“ oli ka laewa ühine toilitustaja, kuna ohwitseri ja meeskonna toit pidi olema „ühine“. Tegelikult oli aga see ainult suur pettus, sest ühesugust toiduraha makstes, oli ometi wahe ohwitseri ja meeskonna söögi wahel niisama suur kui inimesesöögi ja seasolgi wahel. Muidugi tuli see ka sellest, et kokk oli kapteni sugulane ja söi ohwitseride lauas, sokutades sinna siis ka alati kõige paremad palad ja rawasemad suutäied.

Kuid, et ükski „korralik“ eesti laew ei saa läbi ilma kapteni spioonita, siis oli kapten isiklikult Hiiumaalt adratagant kaasa toonud ka ühe 20 aastase poisinolgi, Artur Roasto, kes oli juba kolmat suwet madrusena „Wegal“ kaasa sõitnud, ja oma „erilisest ametist“ niuwõrd kõrwest tõstetud, et jooksis otse nahast wälja oma „hoolsusega“. Wahel wiis ta jutud kaptenile niisuguse kiirusega ette, et jookstes oma näo ja käed ära lõhkus. Muidugi ei jätnud kapten nuhinolki mõne kiitwa sõnaga sügama.

Sarnane seisukord ei ole mitte ükski „Wegal“, waid kõigil Rangi laewadel. Kaasmerimehed, aeg on oma õiguste eest julgemalt ja üksmeelsemalt wäljaastuda. Mitte igawesti ei tohi meie jätta sõnakuulelikkudeks orjadeks Orawaste ja Mittide ülekohtu ja wägiwalla all.

E—s.

Mehi põletatakse ahjus!

Märtsi lõpul Gdyniasse tultes, hakkasid a1 „Hilda“ mõned kallatorud lekkima. Tarwis oli need kinni waltsida. Selleks lasti aur wähe alla — ja, et taga tulekastis on palaw töötada, siis surusid „härрад ohwitserid“ waltsimise tulemeeste kaela. Ahju käsutati J. Allik, kes warem oli laewas dunkemaniks olnud. Peale tööriistade wõttis Allik kaasa tahtise õlilambi — muud lampi masinas pole. Lõpetades toru waltsimise, hakkas mees tööriistu wäljaandma. Wahepeal oli aga õli lambis palawaks läinud ja kui Allik lambi tulekastist restidele pani, plahwatas lamp. Õli walgus laiali ja wõimata oli tuld kustutada. Wõimata oli ka üle tule ahjust wälja ronida. Allik päästis oma elu sellega, et tõmbas enda tulekastist põhja kágarasse. Nägu, käed ja käsiwarred said aga tugewaid tulehaawu.

Eksiwad need, kes arwawad, et raskete tulehaawadega merimees wiidi haiglasse. Haawad lasti ainult maal kinni siduda — ja tagasi laewa, sest laew ruttas wälja sõiduga. Kes küsis sellest, et walusad põletishaawad meresõidu wintsustel wõiwad lahti káriseda wõi sellest, et kitsas meeste eluruumis alalised kannataja sellimehe hoigamised ta enda kui ka kaaslaste seisukorra raskeks muutsid. Dekist saadeti üks mees alla kütma, ülejäänud pidid täitma töö

endiselt ilma juuremaksuta. Ka alla saadetud dekimehele ei maksetud tulemehe palka.

Härra Lasberg, Teie olete „Hilda“ esimese meistrina wastutaw masinaruumi meeskonna töö ja terwise eest. Kas olete nii wõhik wõi olete sedawõrd jultunud, et ei tea wõi taha teada, kes peab laewas kallatorusid waltsuma ja millist walgustust wõib palawas katlas tarwitada? Igal merimehel olgu teada, et sarnast tööd teewad wáiksemates laewades 2. meister, suuremates 3. wõi 4. meister, mitte kunagi aga tulemehed. Walgustuseks tarwitatakse mitte lahtisi õli-lampe, waid karbiit — ehk elektrilampe.

Selle asemel, et järjekindlalt toppida oma nina dekimeeste asjadesse, peaks küll esimene meister oma enda töö korraldamisega rohkem kursis olema ja hoolsamalt vaatama, et meeste terwiseline seisukord ei satuks hádaohu.

Seltsimehed, meil pole mingisuguseid seadusi, mis määraks meie töö piirid selle järel, kellena meid laewale munsterdatud. Arutihi pannakse näiteks kütja täitma meistri wõi wanema madruse tööülesandeid wõi jälle ümberpöördult. Meie peame nõudma: milline palk, selline töö ehk ühesuguse töö eest ühesugune tasu. Seda ei saa meie nõuda üksikult waid ühiselt. Astume kõik ISH eesti sektiooni liikmeks ja nõuame, et meie ühingud need nõudmised üles seawad.

Susi.

Kas „Briim“ aeti meelega põhja?

See oli juuli keskpaigas, kui eesti aurik „Briim“ teel Antwerpenist Sligosse Iirimaa!l jooksis Galway lahes Muttoni saare lähedal madalikule ja sai augu põhja. Laewapõhi sai raskesti wigastada ja wesi tungis mitme jala kõrgusel ninast sisse.

Meeskond lahkus laewast ja „Briim“ loeti hukkunuks. Ta oli kindlustatud 3500 inglise naela eest ja on tõsised põhjused arwata, et ta sihilikult põhja aeti.

Nagu teada, kuulub „Briim“ mitmele osanikule — Pärnu tõusikule (Jürgenson, Baltser, Roheson jt), kes tagasi ei kohku ühestki ülekohtusest wõttest kasuahnitsemisel ja sealjuures seisawad üksteisega waenu jalal.

Milline ülekohtu ja piirita kurnamiskord walitses laewal, sellest järgmised tõsiasiad.

Meeste palgast arwati söögirahana maha esialgu 47 krooni, kuid hiljem ei jatkunud ka sellest ja kapten Nõmm, kiskus wahel isegi 58 krooni toidu arwete kustutamiseks palgast maha. Kuid päris hale oli waadata, kuidas selle eest mehi toideti. Igapäew waheldus kartul heeringaga ja heeringas kartulaga. Ainult puhkepäewal anti armuannina jahusousti. Polnud siis ime, et wiletsa toitmise pärast lekkis sagedasti tõsiseid kokkupõrkeid. Kord läks tulemees, kes raske tööga ja wiletsa toiduga päris nõrgaks päänud, paremat toitu nõudma. Kui aga kokk uhkelt hiritades wastas: „Kas tahad igapäew kanamuna ja jänesepraadi!“, ei suutnud mees enam oma wiha taltsutada ja

haaras köögikirwe ning ähwardas hirwitajast endast buljongiliha teha. Selle peale tekkis suur skandaal, kus „kapteni härra“ lubas tulemehe Belgia hullumajasse saata ja „keelas ära“ üldse toidu üle nuriseda.

Kui metsikult toiduarwetega mehi nõõriti, näitab juhust kahe Pärnu mehega, kes olid selleks laewale tulnud, et seal hästi teenida ja kokkuhoida ning suurte rahadega koju perekonna juure tagasi pöörata. Kui mehed aga peale kolme kuulist orjamist mahamaksu wõtsid, anti neile kummagile ainult 6 krooni 50 senti — kõik muu olewat „äratarwitatud“.

Agaga nende nüruste sentide kättesaamisega on alati suured löömingud. Kord, kui laew oli pikemat aega sõitnud Inglise — Belgia wahel ja meestel kaua palk saamata, hakkasid nad Inglismaal, kus laew oli prahitud, palgamaksimist nõudma. Kuid omanik Jürgenson, kartes, et teised aksionäärid wõtawad prahiraha wälja, keeldus kontorist kaptenile raha andmast. Mis teha? Ei aidanud muud, kui mehed nõudsid laewa aresti alla panemist, mis ka sündis. See juba mõjus. Nüüd tuli „peremees“ Jürgenson ise meeskonna juure halama: „Wõtke arest ära, küll ma maksan raha teises sadamas!“ Selle wõttega ei meelitanud aga meeskonda järelandma ja wanem tulemees wastas Jürgensonile meeste nimel: „Laewa arest jääb sama kui Pila-tuse käsk seniks, kui meil pole palk käes!“ Ei aidanud siis Jürgensonil muud, kui laskis järgmisel päewal raha kontorist äratuua ja meestele palga kätte jagada.

Kõige enam kihwitab werd weel see, et konsulid, kes peaksid oma kodanikkude seaduslikud kaitsejad olema välismaal, mängiwad alutult kokku laewaomanikkudega. Nii Danzigi konsul Harry Oss kinnitas „Briimil“ seaduswastase munsterdamise, mille järgi wõeti peale 2 uut meest alla lubatud palganormi. Teine juhust oli ühe „Briimi“ haige tulemehega, kes sai töö juures wigastada ja jäi 2 nädalaks maha Danzigi haiglasse. Kui laew tagasi Danzigi tuli, läks mees oma endisse laewa jobi küsima. Sellest öeldi aga kategooriliselt ära, sest mees „ei suutwat auru pidada“. Nüüd hakkas mees Merimeeste seaduses ettenähtud haiguseraha nõudma, kuid ka sellest öeldi ära. Nüüd läks mees

Eesti konsulaati õigust otsima. Kuid kaptenil oli konsuliga nähtawasti eelkõikumäng läbi tehtud, mis tõltu konsul tuli wälja wale paragrahwiga ja „lõendas“, et mehel pole õigust midagi saada. „Briim“ sõitis wälja Belgiasse ja mees jäigi kõigist ilma.

„Wana Juhani“ alaline soigumine on, et laew midagi ei leeni, mispärast pidawat kokkuhoidlik olema. Kuid, kus on see kokkuhoid, kui ta suured summad äraraiskab oma noore armukese peale, keda ta „stewardessi“ nime all igale poole endaga kaasa weab. See daam on omasugune Kleopatra laewas. Ta annab kokale kindla „orderi“, et ei söö kõwe mune, waid ainult wedelaid, ta tellib endale igas sadamas uue kleidi ja uued kingad, ta ei saa endale kübarat Londonist, waid ainult Pariisist wiimase moe karjena jne. Muidugi, peab see raha olema, millega rahuldatakse noore armukese kõrged nõudmised.

Sellepärast mõtleb wana Juhani igasuguseid wõtteid wälja, kuidas meeskonna arwel rohkem nodi kokku ajada. Hiljuti wähenendas ta deki-meeste arwu, ja tahtis ka kütjate arwu wähen-dada. Siis laskis ta kapten Nõmme lahti. Muidugi mitte sellepärast, et Nõmme oli jõhker merimeeste tagasundija ja koorija, waid sellepärast, et laewal oli palju osanikke /kapten, üks tüürimees jne/ ja puhtakasu endale hankimisega kui ka põhjaajamisega polnud nii wabad käed, kui siis, kui osanikke wähem.

Nendelt septsustelt läks ooberkurnaja wiimase waatuse lawastusele. Ta tellis a/l „Italt“, mis Danzigi aresti all, esimese saba, Jakobsoni, kel olid ka paberid laewa merepõhja panemiseks. Seega olid kõik ettevalmitused tehtud ja ühel ilusal juulil kuu päewal tormas „Briim“ täie auruga Galway lahes madalikule ja — hukkus . . . . .

Merimehed, see on kurnajate alatu mäng meie eluga! Nemand teeniwad miljonisi meie elu kaalule panemisega! Nõuame laewakomiteede tunnutstamist ja meeskonna walju kontrolli õigust laewajulgeoleku kohta.

„Briimi“ meestele peawad aga kurnajad maksma täieliku kahjusumma ja wähemalt 2 kuu palga. X.

Danzigi salapiiritusewedajad aferistid merimeeste nahanülgijad!

„Rawelsteinist“ ümberristitud „Flewomeer“ lõpetas oma elupäewad

Missuguse wõtelega piirituseangeldajad haidkalad merimehi nõõriwad, seda näitab alljärgnew lugu a/l „Flewomeeriga“.

Omal ajal ostis tuntud Danzigi aferist Goldberg Inglismaalt piirituseweoks ühe wana roosteküna „Rawelsteini“ ja tõi selle inglise plagu all Danzigi. Inglise komando makseti päewapealt maha — peale juhtkonna — ja asemele wõeti eesti merimehed. Kui mehed laewale tööle asusid, nägid nad warsti, et sarnasel

orjalaewal polnud nad weel kunagi töötanud. Tööd nõuti kõwasti, kuid munsterolli tegemisest ei tahetud teadagi. Lubati küll alati „järgmisel päewal“ inglise konsulaati munsterdama minna, kuid see järgmine päew oli wisa tulema. Kui mehed said nädal aega tööd teinud, läksid laupäewal awanssi küsima — igamees 50 guld-nat.

Aferist Grant, kes on Goldbergil paremaks käeks, ütles, et „härra Goldbergil ei ole wõtma-

lik rahkem anda kui 10 guldnat mehe peale, külap järgmisel laupäeval saab nõutud summa“.

Orjasime siis jälle nädala aega ja kui uus laupäew tuli, jätsime inglise laewakorra järgi töö lõunaajal seisma ja hakkasime ootama awansi maksmist. Ilmusidki lõpuks mõlemad aferistid Goldberg ja Grant ning kutsusid pootsmanni salongi. Pinewusega ootas meeskond pootsmanni tagasitulekut. Kui aga meeskord tuli, siis andis ta Granti sõnadega edasi aferistide uue pettuse wõtte. Nimelt, ei olewat meeskonnal niipea lootagi raha, sest kokk olewat kahe nädala jooksul tarwitatud söögimaterjali ostmiseks terwelt 520 guldnat. Nemand aga arwawat söögiraha palgast maha, kuigi laew inglise lipu all. Pootsmann käis kordi paarkümmend salongi wahel seda asja klaarimas, kuni aferistid lõpuks päris awalikult teatasid, et nemand inglise palkasid ei maksa, waid annawad töötasu eesti palganormide järgi. Laew olewat kogu aeg sadamas seisnud ja ei midagi teeninud. Kui mehed ei ole rahul eesti palgaga ja oma söögiga, siis pühkigu suu puhaks ka sellest ja kaewaku siis konsulile woi wana jumalale.

Et ametlikku pealemunsterdamist polnud ettewõetud, siis oli meestel tõesti raske kohtulikult nõudmisega esineda, seda enam, et aferistid kinnitasid, nagu oleks nad mehed päewatöölilistena laewale wõtnud.

Piiritusekuningatel oli aga kiire laewa wäljasõitmise ja sellepärast kutsus Grant weel kord pootsmanni oma juure ja tegi tema läbi meeskonnale ettepaneku: eesti palkadega laewale edasi jääda. Meeskond tarwitas kawalust, et teenitud palka kätte saada ja nõustus sel tingimusele kui neile wälja maksetakse seni töö oldud 17 päewa eest inglise palk nagu esialgu lubatud. See tingimus täideti — palk makseti kinni ja mehed jäid sel õhtul weel laewale. Kuid mehed otsustasid järgmisel päewal, mitte tööle hakata, kui neid sunnitakse eesti kulipalgaga tööle.

Järgmisel hommikul tuligi Grant pootsmanni käsutama meestega tööd alustada, kuid pootsmann wastas: „Wõite ise minna, kühwli kätte wõtta ja sütt ette kranale trimmida. — Meeskond keeldub kuli orjusest“. See ajas Granti wihale, ta kukkus meeste näole: „Miks teie rikute eesti laewa seadust!“ (inglise lipu all!). Kuid lõpuks läks ise ometi alla. Kühweldas tunni ja kui tundis, et see orjus on raske, läks mujalt sõnakuulelikumaid orje kauplema. Warsti õnnestuski tal piirituselaewast „Relly“, mis sõitis ka kuli palgaliste meestega inglise lipu all, kaubelda „Rawelsteinil“ eestlasi merimehi. Wiimased kartsid „Rellyga“ uuesti merele minna, kuna olid alles hiljuti soome tolliwõimude kätte kukkunud ja ainult põgenemise läbi õnnelikult Danzigi jõudnud. Nüüd tegid need mehed teisest „inglise laewast“ kulilaewa.

Üks „Rawelsteinil“ komandost aferistide kintsukaapija ja tuntud ITFi tegelane — Tiituse parem käsi Juuro jäi pikemaks ajaks Goldbergi teenima, kuid jäi ka sellest wiletsast palgast ilma, mis eesti normid ettenäewad. Tüsata sai ka kokk Saar. Aferistid Grant ja Gold-

berg kutsusid koka 2 päewa enne meeskonna mahamaksu oma juure, ladusid raha lauale ja käskisid Saarel nime alla kirjutada, et ta on mahamaksu kätte saanud. Kui kokk oli nime allakirjutanud, pani Grant raha oma tasku ja ütles: „Sa oled kahe nädala jooksul 520 guldnat eest prowianti tellinud ja seega pole sinu mahamaksust midagi järele jäänud“.

Uue meeskonnaga tegi kulilaew weel mõned reisid — ja siis, mõttes aferistid uue konksu wälja. Nad wiisid laewa hollandi lipu alla ja ristisid ta ümber „Flewomeeriks“. Sel kombel taheti laewa nähtawasti soodsamatel tingimustel põhja ajada. Sest juba esimesel korral, kui laew selle nime all Danzigist wälja sõitis, aeti ta Hela all kinni. 28. detsembril l. a. sõitis laew wiljalaadungiga Daani, kus ta uuesti kinni aeti, aga daani päästeseltsi poolt lahti tõmmati ja Daani dokki wiidi, kus dokitoölised mehi ligemale 2 kuud aega oma portsjonidega toitsid. Lõpuks leidis aga inglise kinnitusselts, et laewast enam midagi wälja ei tule ja müüs ta Rotterdami wana rauana maha. Selle eest makseti Goldbergile 300 naelsterlingut kinnitusraha.

Nüüd aga olid mehed palgasaamisega hoopis hädas. Hollandi konsulaadis oli küll munsteroll allakirjutatud ja mehed olid leppinud poole hollandi merimehe palgaga ja oma söögiga, kuid ka seda ei tahetud kätte anda. Kui paar meest palusid mõned guldnad Eestisse omaksetele saata, siis ei täidetud ka seda soowi. Kuigi Goldberg lubas raha maakler Gochi läbi saata, teatasid omaksed, et nad raha näinudki pole. Kui Goldbergi käest nõudma hakati, siis selgus et ei Goldbergil ega Gochil polnud kwiitungi ette näidata rahasaatmise üle ja Goldberg oli sunnitud neile 20 krooni tagasi maksuma. Kuid üldise palgasumma kättesaamisega oli palju rohkem mahtrat. Mehed peaaegu nälgisid Rotterdamis. Lõpuks kui õnnestus laewa aresti alla panna ja mehed nõustusid adwokaatide kulud kanda, saadi palgasumma kätte. Kuid Hollandi wõimud ei annud seda meeste weel kätte. Nad ei lubanud neid üldse Rottis stopata, sest lugesid selle bandiitide laewaks, kes piiritusega smugeldas. Sellepärast anti meestele ainult mõned tunnid aega Hollandi piiridest lahkumiseks ja makseti palk ainult piiri peal wälja.

Nii lõpetas üks aferistide — bandiitide laew oma olemise ja mehed pääsesid orjusest.

Hoiatan merimehi ettewaatusele sarnaste piirituse aferistide laewade suhtes, kes püüawad merimeeste higiwaewa arwel püsti rikkaks minna.

Ra-re

Kumminui tööta merimehe seljas

Danzigis asuwate wälismaa merimeeste elu on äärmiselt wilets. Tühi kõht, riided räbalas, warbad wõtawad saapaninast päikesewanni — see on üldpilt. Kõigile nuhlustele lisaks tuleb weel natsi politseinikkude terror. Alaltiselt

peetakse merimehi sadamas kinni ja uuritakse dokumente. Iga väiksemagi arusaamatuse juures tehakse sõit politseijaoskonda ja sealt linna presiidiumi. Enamasti on selle rännaku tagajärg: 5 päeva kuni 2 nädala pikkused ares-

tiotsad, mille jooksul jõuad kaunisti hästi tutwuda haakristliku wangimaja wiimaste peen-sustega.

Töötut merimeest koheldakse kui kurjategijat. Kumminui on peamine abinõu, millega politsei sulle püüab selgeks teha fashismi põhimõtet. Soome merimees sai 6 kuud wangistust Hilleri aadressil öeldud terawuste eest, „Internatsionaali“ laulmise eest istub daanlane, kuna leedulasel pekseti linnaõomajas pea lõhki fashistlikule korrale mitte allumise eest. Need juhused on ainult osa sellest wägiwallast, millega fashistid suhtuwad töölistele.

Sugugi inimlikumad pole enama jao laewade juhtkonnad. Läheb tööta merimees laewale meeskonnalt tubakat wõi süüa pommima, siis on harilikult tüürimees see, kes mehe sõimu ja rusikatega kaile tagasi kihutab.

Tekib sel puhul õigustatud küsimus: Millega on töötut merimees sellase käitumise ärateeni-nud, kui ta ometi ise selles süüdi pole, et tal tööd pole. Kellegile ei tee lõbu pommil olla, keegi ei läheks meeleldi wõõraste laewa süüa küsima, kui ta kõht teda selleks ei sunniks. Ja meeskonna söögist jääb harilikult ikka natukene üle, mis ilma suurema kahju kartuseta nälgitud tööotaja keskpäika wõiks kinnitada. Kuid ei, seda ei luba klassiwaenlase sallimatus töö-listele.

See kõik wiib merimehed äranägemisele, et ei fashism ega teised kodanlised wõtmud ei ole midagi teinud ega ei tahagi teha tööliste heaks. Pääsmise wõib tuua ainult lõpulik pööre, proletaarne rewolutsioon, mis purustab kurnajate korra ja paneb maksta tööliste ja talurahwa walitsuse. Read koomale ühiseks rewolutsiooniliseks wõitluseks!

R. E.

Välimus petab!

See härra süin, pole mitte mõni tsirkuse tola ega papist ampelmann, waid Aadu Hitler, eht aaria tõugu Saksamaa isewalitseja. Alalised poomised, tapmised türmid, kontsentratsioonilaagrid, kuulmatu wägiwald töölisteklassi wastu, — ka see pole tsirkus, waid fashistliku Saksamaa kurb tegelikkus.

STREIGILAINE EESTIS

Merimehed wõtke eeskju!

Miks oli Pärnu sadamatöölise streik wõidukas?

Juuli algul pidasid Pärnu sadamatöölised palgawõitlust ja wõitsid selle mõne päewase streigiga. Wõit oli küll osaline, kuid ta tõi ometi teatava paranemise palgatingimustesse. Plankude ja laudade laadimise eest maksetakse nüüd endise 160 senti asemel 175 ja 190 senti standardist, segakauba laadimisel — senise 30 senti asemel, 38,5 senti tonnist jne. Tööaeg kestab normaalselt 8 tundi päewas, mis üle selle aja, kuulub ületundide hulka, mille eest 50 % rohkem maksetakse. See on streigi wõit, mis annab end kaunis selgesti tunda igakordsel palgamaksmisel.

Miks wõitsid Pärnu sadamatöölised?

Aga sellepärast, et nad asusid üksmeelselt streigile, ei nad panid kõigil laewadel töö seisma, et nad takistasid streigimurdmist. Terwelt 8-sal aurikul seisid töö täielikult: „Hildal“, „Sigridil“, „Minnal“, „Tornil“, „Noral“, „Be-

gonial“, „Bornhildil“ ja daani aurikul „Bertel“.

Wähe sellest, teiseks tähtsamaks wõidu põhjuseks oli ühiswäerinde loomine teiste töölistega. Kutsuti kaasa naisplatsitöölised, weowoorimehed, saewabrikute töölistes jne. See oli tugew ja laialine wõitlusrinne, millest wõttis osa ligemale 1000 töölist ja mis halwas kogu puumaterjali ekspordi Pärnu sadamas. See juba mõjus. Iga streigi päew läks kapitalistidel kalliks maksmata, eriti laewade seisuraha — ja see oli ka põhjuseks, miks ettewõtjad taganesid, tööliste õiglastele nõudmistele järele andsid. See oli tööliste üksmeele wõit, tööliste ühisrinde wõit, mis saawatati ainult osustawas wõitluses. Ja kõik streigit osawõtjad wõitsid, kuigi sotslikkude elementide wäärtaktika ja walitsuswõimude jõhra waheseisamise tõttu ei olnud see wõit täielik. „Lennuki“ saeweski töölistes said 2—3 senti tunnis juure, hobusemeestele

lubati 10—15 senti tunnis jne.

Pärnu sadamatööliliste streik näitab, et Eestis, kus walitseb Pätšu hirmuwalitsus, on streik wõimalik, kui töölised kindlas üksmeeles, ühiselt ja julgelt wäljaastuwad. Mõne merimeeste „juhi“ hädakisa streigiwõimatusest Eestis, on Pärnu sadamatööliliste wõiduka streigiga hülgawalt ümberlükatud.

Wõtke eskuju Pärnu klassiwendade wõitlus-julgusest!

Narwa nahatöölised wõitsid streigi

Hiljuti wõitsid streigi ka Narwa kingsepatöölised, kes nõudsid palkade kõrgendamist. Kaks päewa wälts streik, siis andsid saapaaride ettewõtjad järete. Kolm suuremat ettewõtjat rahuldasiid tööliliste 30 protsendilise palgakõrgenduse nõude täies ulatuses, kuna teised 20 protsendi ulatuses.

Töölised ei pea aga palgawõitlust lõppenuks, waid tahawad sügisel uuesti streiki alata ja selleks kaasatõmmata kõike kingsepatöölisi.

Nagu teada, harutawad aktiivselt streigi küsimust ka Tartu ja Pärnu nahatöölised.

Streigiwad Narwa lauatehaste töölised

Juuni lõpul algas streik kahes Narwa lauatehases, mis kuuluwad Briti-Eesti metsatööstuse

käsutusse. Streigi põhjuseks oli saamata palgad, mille üldsumma üle 2500 krooni. Streikijad otsustasiid enne mitte järeleanda, kui nende nõudmised pole rahuldatud. Streikijate arw ulatab 150 -ni. Lauaweski töölilistega ühinesid ka mõlemate saeweskite laoplatsti töölised ja parwetajad. Ka siin täielik ühiswõitlusrinde põhimõte. Lauatööstustes seisab töö täielikult. Paar päewa hiljem algasiid streiki ka Kulgu saeweski 30 naistöölisi, nõudes kategooriliselt endisiid palku, mida ettewõtja jõhkralt tahtis rööwida.

Klassiwõitluse terawnemine ja streigilaine tõus kinnitab, et ka Eesti tööline hakkab wõitluses nägema ainukest abinõu oma olukorra parandamiseks.

Pärnu sadama hobusemehed jätkawad palgawõitlust

Pärnu sadamatööliliste streigi lõppemisel lubati ka hobusemeeste palku tõsta 10—15 senti tunnis. Et aga ettewõtjad seda lubadust täiel määral ei täitnud, esinesid hobusemehed uue palganõudmisega. Wõimalik on uue streigi lahti puhkemine, kui ettewõtjad keelduwad ka tööinspektori polt esitatud 55 senti tunnist maksma!

Kuidas hindab I S H praegust wõitluse olukorda!

Suur tõus weetranspordi tööliliste rewolutsioonilises liikumises?

Juuni kuul s. a. pidas ISH täidesaatew komitee büroo oma istangu, kus wõeti wastu rida otsuseid ja tõomuretsemise wõitluskawa. Toome siin lühikese kokkuvõtte otsustest.

M. t.

ISH ja tema sektsioonid mängiwad ikka suuremal osa weetranspordi tööliliste majanduslikus ja poliitilises wõitluses. Seda tõendawad rida streike, nagu läti merimeeste, prantsuse sisewete tööliliste, daani ja kreeka merimeeste üldstreigid, wõimsad sadamatööliliste streigiwõitlused Ameerikas ja mujal.

Nende streigiwõitluste iseloomulikud jooned on järgmised:

1). Ikka enam näitawad streigid, et weetransporditööliliste wõitlusahe läheb üle kaitsewõitlusest pealetungiwõitluseks, et pealetungi meeleolu wiimasel ajal tugewasti kaswab. Seda tunnistawad barikaadid Prantsuse jõgedel ja kanalites, üldstreik Esbjergis politsei ärakoristamise nõudmisega sadamast, masside tormijooks streigimurdjate laewadele San Franciskos jne.

2). Streigiwõitluses kaswab hulkade arusamine organisatsioonide ja rewolutsioonilise juhtimise tähtsusest. Iiri merimehed wõitlesid laewaomanikkude pealetungi wastu, kuid samal ajal ka oma organisatsioonide õiguste eest. Ameerika merimehed seadsiid majanduslikkude

nõudmiste kõrwal üles ka laewa komiteede nõudmise kui organiseeritud juhtimise nõudmise. Kaswab ka hulkade tung ühiswõitlusrinde loomiseks rewolutsioonilise juhtimise all. ISH peab kõwendama laewa- ja sadamatööliliste gruppide organiseerimist, ta peab toetama opositsioonilist liikumist reformistlikkudes ühingu- ja juudasjuhtide wastu.

3). Wiimase aasta streigid iseloomustuwad järsu rewolutsioniseerumisega. Mitte üks, et lekiwad kokkupõrked politseiga kodanluse terrori wastu, mitte üks, et nõutakse streigiwabandust, waid wõideldakse juba puht poliitilistel motiividel. Üksi fashistliku saksa haakristi lipu wastu pidasiid weetranspordi töölised wäga mitmesugustes maailma sadamates üldse kokku 400 streiki ja protestiwäljaastumist.

Daanis wõideldi streigi keeluseaduse ja ametiühisuste wastase seaduse wastu, mis sotslik Daani walitsus oli maksmapannud.

4). Kõik streigiwõitlused näitawad, et kollast ITFi, kui rahuwahelist weetranspordi tööliliste internatsionaali, ei ole kuskil, kus transportitööliliste wõitlust tarwis toetada. Ta on lagunenud jõuetuteks rahwustiteks gruppideks. Ainukene wõitlusinternatsionaal on ISH, kes walmistab wõitlusi ette, kes organiseerib praktilist rahuwahelist abi streikijatele. ITFi äraandmine on isegi nii jultunud, et seal, kus ühe maa organisatsioonid algawad hulkade surwel wõitlust, organiseeriwad teiste maade

omad streigimurdmist. Seda näitasid l. a. soome, rootsi, läti j. t. streigid. Ainult ISH-sse kuuluwad Leningradi sadamatöölised aitasid solidaarsuse streigiga võita neid streikijaid, kes senna sadamasse olid sõitnud.

5). Puudulik on olnud seni kõigi weetranspordi alal töötawate kategooriate koostöö. Palju lihedam senisest peab olema side merimeeste ja sadamatööliste wahel, kaasa tuleb tõmmata rannasõidu ja sisewete weetöölised. Aga samuti, peab rõhku panema palgalise juhtkonna kaasatõmbamisele ühisesse wõitluswäerindesse, kes on nõus wõitlema.

6). Igasuguse wõitluse puhul on tarwis ISH poolehoitjatel nõuda ja läbiwõita, et mitte tagurised ja äraandlikud ühingute juhid ei juhiks ega lõpetaks wõitlust, waid, et selleks on ainsuõigus streikijate endi poolt walitud rewolutsioonilisel streigikomiteel. Ettetõltsajaid on tarwis sundida streigikomiteed tuunistama.

Meie wõime tööd saada!

Kümned tuhanded merimehed ja sadamatöölised wõiwad tööd saada. — Kuidas? — Selle peale annab wastuse ISH töömuretsemise wõitluskawa. Meie saame siis tööd, kui:

1). Nõuname täied meeskonnad laewale, siis wõetakse poolikute komandode täitmiseks tuhanded mehed kõigi maade laewades juure.

2). Nõuname 8-tunnilise tööpäewa maksmapanemist, mis on isegi kodanlise Eesti põhiseaduse ette nähtud — siis saawad uued tuhanded merimehed töökoha.

3). Nõuname sadamatöölilistele täied laadimise meeskonnad, 8-tunnilise tööpäewa, siis saawad tuhanded töötä sadamatöölised tööd.

4). Nõuname kindlas numbrjärjekorras tööle-

wõtmist — meie endi kontrolli all, sellega hoiame ära igasuguste onupoegade ja agentide laewale sokutamist, kes wõlawad elukutselistel merimeestel ja sadamatöölistel leiwa.

5). Nõuname palgakõrgendust ja töötatööliliste toetust!

Meil on täielik õigus nõuda nende nõudmist täitmist. Laewaomanikkude kasuprotsent sõjateetwalmistamise tõttu suurenenud wedudelt kaswab, nad saawad hiigla toetusi kodanlistel walitsustelt. — Kus on aga meie toetused?

Meie wõime võita, meie wõime tööd saada, meie wõime palgakõrgendust saada — ainult on tarwis wõidelda. Sellepärast kutsub ISH täite wõimete oma töömuretsemise wõitluskawas üles kõigi maade weetranspordi töölisi, algama ühiseid aktsioone, nõudeid, meeleawaldusi, streike, et kogu rahuswahelises ulatuses neid nõudmisi läbiwõita. Tarwis on walida igas sadamas merimeeste ja sadamatööliliste ühised kontrollkomisjonid, kuhu kuuluwad ka töötä merimehed ja sadamatöölised, kes sadamas hakkawad walwama, et ükski laew ei sõida wälja pooliku meeskonnaga, et merimehi ei pandaks sadamatööliliste tööd tegema, et igalpool oleks 8-tunniline tööpäew, et tööle pääsemine sünniks ainult kindlas numbrjärjekorras.

Ärme ootame, kui meile kodanluse laualt raasukesi kukub — siis ei wõida meie kunagi paremaid elutingimusi, waid arutame küsimused omawahel läbi, walime koosolekutel sellekohased kontrollkomisjonid ja sunnime laewaomanikke ja ettetõltsajaid neid ja nende tegevust tuunistama, sest nad on meie walitud esitused.

Julget ja kindlat pealehakkamist!

Tööliliste kangelaslik wastulöök kodanluse pealetungile Hollandis Wõideldi barikaadidel

Tööliliste rewolutsioonilised wäljaastumised sagenewad üle maailma, nad wõlawad ikka laiaulatuslikuma ja terawama kujuga, nad esinewad isegi seal, kus oli seni kapitalismi rahulikud sõidamaad. Kapitalismi üldkriisi ummikust püüawad kurnajad tööliliste eksploateerimise kõwendamise teel kriisist pääseda, kuid selle samaga nad kutsuwad esile tööliskonnas rewolutsioonilise wastupanu — töölilistes kaswab wihane wõitluswalmisolek, mis mitte ükski ei piirdu palgawõitluse küsimusega, waid kaswab äwardawaks jõuks kogu kapitalismi kukutamiseks ja proletariaadi wõimu maksmapanemiseks.

Hollandi tööliliste uulitsa wõitlused juuli algul tõendawad seda omakord. Laiad tööliliste hulgad mitmesugustest tööstusharudest ja linnadest ühinesid ühiseks wäeks kurnajate pealetungi wastu ja nad ei põrganud tagasi ka weristest barikaadivõitlustest, kui politsei metsikus selle wäljakutsus. Mis oli wäljaastumise põhjus, mille kodanlus klassiwaenus „kommunistide mä-

ratsemisteks“ ristis? Põhjus oli see, et Hollandi kuningriiklik walitsus tahtis töötatööliliste nõudluse toetust vähendada 0,75—2,75 guldna wõrra — perekondadega töötutel koguni 5 guldnat. Samal ajal püüdsid Amsterdamis sadamaettewõtjad sadamatööliliste palku vähendada 6 % wõrra. See oli raske hoop niigi kawa kriisi raskuste all kannatanud tööliskonnale. Amsterdamis töölilised korraldasid selle kurnajate pealetungi wastu 4 juulil ühise uulitsa meeleawalduse, millest osawõtsid rewolutsioonilise ametiühisuse opositsiooni juhtimisel ühises wäerinnas ka sotsiaaldemokraatlikkude ja katoliiklikkude ametiühisuste töölised.

Meeleawaldajatele tungisid aga politseinikud prowokatsiooniliselt kallale ja naistele ning lastele olsa kihutades, kutsusid esile kokkupõrked, millest kujunesid wälja tõised uulitsa wõitlused. Jordani linnaosas ehitasiid töölilised mehised barikaadid ja panid wastu wapralt. Politsei oli ükski wõimetu — pidi taganema. Toodi appi lisa sandarmiwäge, sõdureid,

komandeeriti kohale tankid, kuulipildujad ja soomusautod. Alles peale pikki wõitlusi õösel õnnestus wõimudel barikaade wallutada. Kuid järgmistel päewadel algasid wõitlused uuesti. Uued barikaadid kerkisid tänawale, uuesti töölised relwad, ja — wõitlus lewis Amsterdamist üle kogu Hollandi — Rotterdami, Haagi, Zaandami j. m. Temast wõtsid osa töötatöölised, sadamatöölised, ehitus —, teedeparanduse jt. töölised. Kes aga äraandjatena hoobi seljata-gant wirutasid, need olid sotliidrid. Nad kutsusid üles palgaröowimist ja töötute toetuse vähendamist leplikult vastu wõtma. Wastupanu olla kasuta. Sarnase killustamise ja wastutöötamisega püüdsid nad tööliste ühiswäerinda kurnajate meeleheaks nõrgendada. Ometi pidasid töölised ligi nädal aega kohaldawa wahelduwa õnnega mehiselt vastu klassiwaenlase sõjariistus jõududele.

Ja kuigi jäid seekord weel peale sandarmid, oli see ometi mehine rewolutsiooni wõitluste eelproow, ta oli üks neist proletariaadi wabastamise awangardsõdadest, mille teise suure wooru läwel meie tänapäew asume.

Suur wõit Hiina punawäel!

Wiimastel nädalatel said hiina walged wäed Nõukogude Hiina punawäe käest armetult kolki. Nad löödi kõikjalt taganema. Punawägi haaras oma kätte rea strateegilisi punkte ja löi oma piirid mereni wälja. Augusti algul wallutasid kommunistlikud wäed Paisha linna ja marsiwad Futhouse. Wiimane linn on tähtis sadamalinn ja tema wallutamine tähendab nõukogude täielikku kindlustamist mereääres, mis on eriti tähtis sellepärast, et Nankingi walge waltsus keelas ära soola ja riisi sisse weo N. Hiinasse, tahtes näljaga sundida punawäge allaandma. Kui aga Nõukogude Hiina saab omale waba juurepääsu merele, siis on ka see walgete timukate katse äpardunud ja punase tööliste-talupoega wõimu wõit kogu Hiinas lähema tulewiku küsimus.

Kuid maailma proletariaat ei tohi Hiina nõukogusid jätta üksi. Wälismaa imperialistide sõjalaewad tõltawad Hiina noort nõukogude wõimu murdma. Nad tahawad Futhous ühiselt punawäe purustada. Sellepärast on maailma proletariaadi kohus takistada seda interwentsiooni kallaletungi, takistada sõjariistade wedu jne.

Wabaks Thälmann!

Kogu maailma proletaarlased nõuawad hulgaliste protesti-meelawalduste ja rewolutsiooniliste wäljaastumistega wabadust Thälmannile, saksa kommunistliku partei sekretärile. Seda kangelaslikku proletariaadi eestwõitlejat,

seda tublit rewolutsionääri piinatakse jõhkralt Hitleri weriste timukate poolt ja tahetakse lähemal ajal häwitada haakristi kohtuotsusega.

ISH wõtab elawalt osa Thälmanni wabastamise aktsioonist. Tema täidesaatwa komitee büroo istang saatis Thälmannile järgmise telegrammi:

„ISH Täitewkomitee saadab Sinule, Hamburgi sadamatöölisele ja Saksa töörahwa ju-

Inimsööja

See tugewa lõugadega metslane ei ole mitte Austraalia wõsawend, waid „kulturse“ Saksa ülemtimukas Göring. Päästame Thälmanni nende jõhkrate lõugade wahelt!

hile, proletaarse solidaarsuse terwituse. Internatsionaalsed merimehed ja sadamatöölised peawad energilist wõitlust Sinu wabastamise eest, nad protesteeriwad Sinu metsikute piinamiste vastu. Sina wõitlesid kõigi tööliste wabastamise eest. Kõik töölised wõitlewad Sinu wabastamise eest ja kõigi fashismi wastaste wõitlejate wabastamise eest!

Jensen — Daani, Schaap — Holland, Tillon — Prantsusmaa.“

ISH Kongress tuleb kokku!

Et rahuswahelist weetransporditöölise wõitlusrinnet kōwendada „otsustas Merimeeste ja Sadamatöölise Internatsionaali täitew komitee kokkukutsuda 1935 a. wara kewadeks weetransporditöölise ülemaailmlise ühlikongressi. Seal tuleb harutusele merimeestele ja sadamatöölisele töömuretemise wõitlusplaani teostamise küsimus, kokkuwõtted paljudest streigi õppetundidest, ühiswäerinna küsimus jne.

Kõik weetransporditöölised kogu maailmas, asume selle suure wõitlusnõupidamise ettevalmistamisele!

Nõukogude Liit teise wiisaastaku algul

Tõsiasiad, mida kodanlised sulerüütlid hambaid kiristades N. Liidu kohta on sunnitud tunnistama.

Raske oli leida jultunumat sopa ja wale loojat Nõukogude Liidu kohta kui oli seda eesti kodanline ajakirjandus. Mis kõik ei pidanud N. Liidus olema! Inimeste söömine, täielik majanduslik kokkuvarisemine, miljonite nälgasuremine jne. Palgati koguni niisugused äraandjad-ülejoosikud, nagu Kasemets j. t., kes olid walmis oma alatu hinge eest kõige haisewamat sõnnikut otsast väljaajama ja kaitsepolitsei etteütlemisel N. Liidus ka kõike walget mustaks ja musta walgeks kokkuwaleutama.

Nüüd, käesolewa aasta kewadel, kutsusid nõukogude ajakirjanikud eesti sulerüütlid Nõukogude Liitu külla, et neile võimaldada oma enese silmaga näha tänapäewa N. Liidu tegelikku elu ja saawutusi ning wõtta seega awalikult alus edaspidisteks waletamiseks teadmata ettekäändel. Mehed on muidugi ammugi terve kontide ja luulikemetega tagasi ja kui maha arwata kôwad hirmujudinad ülepiirijõudmisel Kängissepä rinnakuju ees ja krookodilli pisarad kukutatud tsaari ja kodanluse pärast, siis on ka nende „waim“ päris puutumatu. Nad koguni kiidawad ülilahket wastuwõttu ja kinnitawad, et neile polewat mingisuguseid takistusi tehtud igakülgsest nõukogude elu uurida ja ka oma käe peal iseseiswalt tähelepanekuid teha.

Mis nad kirjutawad? Kas on nad loobunud sopa ja wale pildumisest? Oh ei! Niisugused üdikodanlased nagu härrad peatoimetajad Tammerid, Laamannid, Tupitsad ei saa juba oma klassiwiha pärast kunagi olla objektiivsed töölisriigi vastu. See tähendaks rewolutsiooni liikumise toetamist nende endi sule läbi, see tähendaks seda, et nad endi kirjutustega kutsuksid ka eesti töölisi üles kodanlust kukutama ja samasugust nõukogude korda maksma panema kui N. Liidus. Sellepärast oleks täiesti mõttetus kodanluselt oodata, et ta sotsialismi wõitust õigelt ja objektiivselt hindaks. Seda ei saa kodanlus kunagi tegema, sest see oleks talle oma enese surmaotsusele allkirjutamine. Kuid seda wäärtuslikumad on need üksikud tunnistused, mida kodanlased ja sotsid siiski — hambaid kiristades — sotsialismi wõitute kohta on sunnitud tegema. Jätkuwate waletamiste, endale risti wasturääkimiste ja kõige lihtsamategi elunähtuste loltrmalalt peapeale pööramiste kõrwal, on nad sunnitud tunnistama ometi palju seda, mis nad seni Nõukogude Liidus jultunud maha salgasiid, alatulit olematuks tegid. Sellepärast pole huwitusest waadata, mis moodi näeb N. Liit wälja just nende endi seletuste alusel, kus nad wastu tahtmist Nõukogude Liidu saawutusi tunnistawad.

Üldmuljed N. Liidust

Nälga pole! Tööpuudust pole! Elu paranewat

järjekindlalt ja ülemineku raskused olewat nüüd selja taga. — See on pea kõigi otsus. Nõukogude elusse olewat ilmunud wäljakujunenud joon, mille toonud industrialiseerimine oma wiisaastakutega ja mis üllatawa jõuga murdwat esile igal pool. Seal teostatawat hiigla ehitusi nagu Egiptuse piramiide. Otse üllatada, kuidas lagedal legendikul kerkiwad üles wabrikuhooned nagu fatamorgaana. („Waba Maa“ 9 mail s. a.). „Uue Wenemaa tsiwiliseerimise protsessi näed igal sammul... Noorpõlv murrab all ülesse, joondub ülesse, ta on ärganud uuele elule. Muistset ükskõikset, nüridat, lohakalt rietatud wenelast enam ei ole. „Kuradinahka tolstohwka on täiesti kadunud, ja isegi „särki pükste peal“ näeb ainult harwa.“ Pandawat rõhku riitusele. (Waba M. 9 mail).

Wilets, mahajäänud tsaari Wenemaa kaswada tugewaks tööstusmaaks.

Kõik see paneb mehi üksteise järgi sapise kibedusega tunnistama, et „mõnedki wiised arwamised Nõukogudemaa kohta tulla reiwedeerimisele wõtta ja seisukohad ümberhinnata. „Postimees“ ohkab sel puhul hoitatawalt: „Ei saa meie silmi kinni pigistada selle ees, mis seal sünnib ülesehitawat ja loowat.“ Sots Oinas kinnitab samuti: „Oleks suurim eksimus, otse pärdiklus, wabadussõjaeegse mõõdupunga alahinnata N. Liitu ja näha seal ainult korralagedust ja majanduse laastumist“ (Rahwa Sõna 9. 5. 34). Muidugi, ei pruugi neil kodanluse waimlistel sõnnikuejedatel endil juba samades reisirakirjedustes sellest kinnipidada, kuna see on mõeldud rohkem hoiatuseks kodanlusele endale, et interwentsiooni sõja korral mitte liig kergelt N. Liitu wõtta.

Kas tunnistawad nad sotsialismi wõitust?

Kodanlised sulerüütlid ei saa enam eitada Nõukogude Liidu suuri ehitusi, nad ei saa enam mahalalata sealse elu tugewat edasijõudmist, kuid nad ei taha tunnistada, et see on sotsialismi wõit. Ainult tumedalt räägitakse wahel „uest ainulaadsest majandussüsteemist“, kuid kaugeemale ei minda. See on ka arusaadaw, sest need tõusikud ise leinawad südamest taga kukutatud wene kodanlust. See paistab silma igast reast, igast sõnast. Tammer walab otse krookodillipisaraid jõukate külakurnajate pärast, kes nüüd ise tööd peawad tegema. Tupitsal jääb kael kôweraks Newskil „paremini rietatud“ pangahärrasid ja hästi nuumatud paksmagusid oodates — nad ei tule enam! Selle peale laotab sots Oinas meeletehes käsi: „Agul — „Wii-buri pool“ on wallatanud nüüd selle sirge peatänawa. Kadunud on endine jõukas suurrik, elegantne looder, üliõpilane ja lõbudaam. Mass on ühetaolisem nagu oleks kõik nad töölised.“ („Rahwa Sõna“ 12. 5. 34). Jah, härrassotsi hir-

mul on tõsi taga. Ned on tõesti kõik töötavad kodanikud. See, mis ta nägi, oli uus ühiskond, kus pole enam kurnajaid ega kurnatawaid, kus pole neid hiigla klassiwahesid, mis kodanlises ilmas. Teine wiisaastak on ülesandeks teinud lõputlikult klassid kaotada, täieliku klassideta ühiskonnani wälja jõuda. See on üks suur sotsialismi wõit!

Ja edasi, kui „härrad lehemehed“ oleks ise weidigi järelnõelnud nende arwude üle, mis nad peaeegu kõik Nõukogude Liidu retsikirjeldustes ära töid: 99 % tööstusest riigistatud, 84,5 % põllupinnast kollektiwiseeritud, siis oleks pidanud nad tunnistama teist suurt sotsialismi wõitu, mis õieti põhjendas esimese. Kas ei tähenda need arwud, kas ei kinnita need tõstiasjad, et kurnajad on oma kantsidest wäljalöödud, et walmistuwahendid ja maa on ühiskonna kätte wõetud, et tsaaride ja rahawürstide lossid on tööliste ja talupoegede tarwitada, et see on nimelt uus sotsialistlik wõim kommunistliku partei juhtimisel, kes seda kõike on läbi wiinud. Ei, leppimatut klassiwõitla pärast tööliikluse wastu, ei ole kodanlised ajakirjanikkudel kõige selle jaoks silmi.

Ainult kahepaikseltsi keksleja kollasots Oinas, kes isegi 1. mail wihase mõnitajana küsib: „Mis see rahwas sealt rongikäigult otsib?“, on suunitud korduwat kallaletungide kõrwal tunnistama, et „sotsialistlik mõte olewat Nõukogude Liidus siiski wilja kannud.“ „Nõukogude Liit on õppetunniks, et sotsialismil ka sel kujul, kui seda teostab Nõukogude Liit, on suur ülesehitaw mõte ja jõud.“ („Rahwa Sõna“ 9 mail s. a.). Nõukogude wõim istuwat kõwasti sadulas ja tal olewat majanduselu korraldamisel niisugune relw käes, millist ei olla kapitalistlik korral. „Seda relwa wõib anda ainult sotsialistlik walmistamine, nimelt, et kõik, mida töölised teewad, läheb ühiskonna, mitte üksikute kapitalistide kasuks“ (Rahwa Sõna 26. mail s. a.). Sellel ajal olla teadliku töölise kohta niisuur mõju, et suhtumine Nõukogude Liidu töösse olla sootuks muutunud ja „mõned, eriti nooremad, rakendawad töösse kogu oma jõu ja terwise.“ (Oinas sealsamas). Selle sama töösse suhtumise kohta on ka „Päewaleht“ sunnitud tunnistama, kuigi moonutatult kõiki „elektriga“ seletades, et: „elekter ei pane ükski liikuma looduswarasid mägedes ja lagendikkudel, waid ta meelitab ka intensiivsele tööle wene mehe ja naise, muutes ta töö hõlpsamaks. Suured elektrijaamad on kui uue usundi-kommunismi pühakojad“ („Päewaleht“ 10. 5. 34). Kas aga „elekter“ kapitalistlikus maailmas ka töölisi töösse „meelitab“, sellest muidugi ei räägi lehetark.

Oinas läheb aga weel sammu kaugemale ja tunnistab põhimõttelikult antud korral sotsialismi ehitamise wõimalust ühel maal — Nõukogude Liidus. Asi, mida sõtsid ja trotskistid senini kõwasti eitased. Ta ütleb: „On wedanud kommunistidel, haarates wõimu just Wene-maal. Waewalt oleks kusagil mujal olnud wõimalik nii hõlpsasti korraldada uut alust majandust, „sotsialismi ühes riigis“... See hiigla maalaga riik — umbes üks kauendik kogu maailma mandrimaast wõib hõlpsamini

hakata elama oma ette majanduselu... Looduswaradega on Nõukogude Liit warustatud mitmekesiselt ja mõnes suhtes wäga rikkalikult. Igasugu looduswarade ja mineraalide poolest on eriti rikas Uraal ja Siber. See asjaolu wõimaldab Nõukogude Liidul warustada end igakülgsest omaenese looduswarade abil.“ (Rahwa Sõna 19. 5. 34). Oma maa looduswarade ära kasutamisel, eeskätt industrialiseerimisel, püüab N. Liit kõige jõuga teha end kapitalistlikust maailmast majanduslikult rippumatuks. Ja selles kõigis olla tal ka edu. Siin juures ei jäta Oinas oma juudaslikke wigureid, tunnistades N. Liidu sotsialistliku ehituse edusamme, katsub ta näidata, nagu oleksid need edusammud wõimalikud ainult N. Liidu sarnase maa jaoks. See on muidugi wilets wõte, et pankrotti jooksunud sotsiaaldemokraatiat päästa. Sotside poliitika pole ühelgi maal sotsialismini wiinud, küll aga fashismile (Saksamaal, Austrias, Eestis, Lätis ja mujal). Ainult enamlise partei poliitika wiib nii Wene-maal kui igalpool sotsialismi wõidule. Töölisklass igal maal wõib ainult siis wõita, kui ta teguseb N. Liidu eeskujul, enamlaste eeskujul.

Ja sots Oinas on edasi isegi sunnitud tunnistama, et mitte ükski N. Liidu looduswarad ei wõimalda tal sotsialismi ehitada, waid just sotsialistlik nõukogude wõim, kes need looduswarad sotsialistliku põhimõtte järgi plaanikindlalt ära kasutab. Nimelt, plaanimajandus on see relw, mille omab ainult sotsialistlik Nõukogude Liit ja mis teeb ta wõitjaks kapitalistlikkude maade üle. Ainult sotsialistlik töölised ja talupoeged wõim wõib kogu majanduselu kindla, ühise plaani järgi juhtida. Sest ärawõttes kurnajatelt maa ja kõik rahwamajanduslikud warandused, wõib ta nende kasutamist ja kogu majanduselu just niisuguse plaani järgi juhtida, mis on kõige parem ja otstarbekohasem uuele ühiskonnale. Seda ei saa salata enam Oinas kui ta ütleb: „Nõukogude Liidu peatrubiks on plaanimajandus wiisaastaku raamides. See on kõwa trump. See on peatükk sotsialismist, mis on olnud wõidukas.“ (Rahwa Sõna 9 mail s. a.) Ja edasi järgmises kohas: „Kahtlemata annab plaanimajandus majandusele palju suurema sihikindluse, koondab ja suundab jõu tähtsamale“. (R. S. 19 mail s. a.)

Nii nii, see sots Oinas, kes seni kogu sotsjäärade kambaga on jultunult materdanud Nõukogude Liitu, kes on eitanud seal igasugust sotsialismi, tunnistab ometi lõpuks tegelikkude tõstiasjade sunnil, et Nõukogude Liidus on wõidukaid sotsialismi peatükke, et plaanimajandus on kõwa trump proletariaadi diktatuuri käes. Tõsi, ta ei jäta sotslikult kumardamast kodanluse ees, seletades, et ka kapitalistlikes riigis olewat majandusplaan päewakorrale kerkinud, kuid, ta ei julge nende tagajärjedest sõnakestki piuksatada. Hitleri „4. aastaplaani“ hale läbikukkumine on nii käega katsutawaks tõenduseks, et kodanlises maal, kus warandused üksikute kapitali kuningate käes, ei saa ühiskondlikult plaanimajandusest juttugi olla.

Ja kui mitte mujal, siis just sotsialistliku plaanimajanduse ees on ka kodanlised ajakirjanikud sunnitud tunnistama sotsialismi wõist-

lematud elujõudu kapitalismi ees. Nii ütlevad Laamann suuri ehitusi imestades: „Weel sügawama mulje teeb see ennenägematult tsentraliseeritud riigiwõim, mis kõike seda nõidust wõimaldab“. („Waba Maa“ 9 mail s. a.). Ka Tammer oma rääkivate pealtingide kõrwal on sunnitud tunnistama: „Miski ei takista seega teostamast neid määratud projekte, mis teissugustel finants- ja majanduslistel alustel legutsewaid riike täidab imestuse ja aukartusega kommunistliku ettewõtlikkuse suurejoonelise wastu. Wenemaa on ka selleski suhtes piiramata wõimaluste maa“. („Päewaleht“ 15. 5. 34.).

Jah „härрад peatoimetajad“, sotsialismil on tõesti see „nõuawõim“, et ta mitte ükski N. Liidus ei ehita uut ühiskonda, waid kukutab kõikjal kapitalismi ja wõidab kogu maailma.

Esimese wiieaastaplaani täielik wõit!

Sotsialistliku plaanimajanduse elujõulikkuse paremaks tõenduseks on esimese wiieaastaku täielik wõit. Kuid just wiieaastaplaani suhtes kukkusid eesti suleriütlid haledasse seisukorda. Nad sattusid otse nende meeste kilda, kes oma enese rooja ära sööwad — nagu nende lugupeetud „piibli raamat“ seda nimetab. Kus oli selle materdamise ja mahategemise ots, millega weel hiljuti püüti selgeks teha, et wiieaastaplaan olewat enamlaste hullumeelne kawatus, seda nad ei teostatawat kunagi. Üldse olewat N. Liidu „ülesehitamine“ iseseiswalt — ilma kodanluse abita ja laenudeta täiesti wõimata. Tõenduseks toodi igapäew ajalehtedes protsente wiieaastaku läbikukkumisest. Kuid nüüd on ime sündinud. Needsamad rääskajad peatoimetajad on sunnitud tunnistama, et needsinatsed kommunistid, kes ei pidanud muud midagi oskama, kui ainult lõhkuda ja häwitada, on ilma igasuguse kodanluse abita ja wälislaenudeta — jah, isegi kodanluse jõhkral wastutõetamisel ja kahjuritite laustawal tegewusel oma wiieaastaplaani täielikult teostanud — ja weel nelja aastaga.

Toome sellepärast „härrade peatoimetajate“ otsused wiieaastaplaani teostamise kohta nüüd. Oinas ütlevad: „Esimese wiieaastaku peaülesandes oli aidata jalule rasketööstus — metallitööstus kui teiste tööstusharude ja ehitustegevuse arendamise eeltingimus. See on Nõukogude Liidul teatawal määral ka korda läinud“. (Rahwa Sõna 19. 5. 34.). Tupits ütlevad: „Esimese pjätiletka wõi wiieaastaku wältel on Nõukogude Wene oma tööstuse ülesehitusel kahlemata saawutanud suuri tagajärgi, eriti rasketööstuse alal — on püstitatud palju uusi wabrikuid ja terwed uued tööstuslinnad.“ („Kaja“ 15. 534.). Umbes samasuguse otsuse annab Tammer: „Industrialiseerimise protsess on paisutanud üsna lühikese ajaga Nõukogude Wene linnad suureks. On kerkinud terve rida uusi tööstuslinnu jõulüde ja kaewanduste ümber, kuid ka wanad linnad, nagu Moskwa, Leningrad ja Harkow on saanud uute tööstuste näol wärsket werd soon-tesse ja on kaswanud üle oma senisest kestast.

Tööstus on trump, millega nõukogude wõim mängib oma maa tulewiku ehitamisel kõige

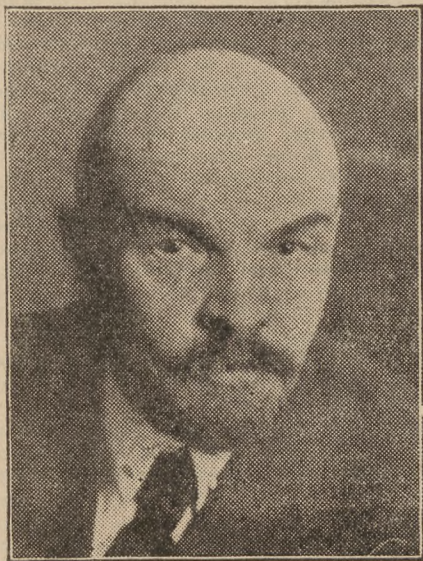
enam“. („Päewaleht“ 11 mail s. a.). Weel laialisema iseloomustuse annab wiieaastaku tagajärgede kohta Laamann. Ta ütlevad: „Industrialiseerimine on Nõukogude Wenemaale tähendatud — europaseerumist, wõi ehk weel õigem — amerikaniseerimist. Seda märkad kohe tema kaswawates suurlinnades, weel enam märkad aga tema inimestes“. („Waba Maa“ 9 mail).

Wiieaastaku edu peegelduwat kõige selgemalt tööstustoodangu kaswus. Kui N. Liit tööstustoodangu suuruse poolt oli wiieaastaplaani algul 5-endal kohal maailmas, siis selle lõpul juba 3. dal kohal. „Rida tööstusharusid, mis Wenemaal täiesti puudusid, nagu lennukite — ja tankide tehased, auto ja traktorite tööstused jne, jne, on päris uuesti rajatud. 1933 a. on Wenes ehitatud juba 50000 autot, 1938 a. aga tootab Wenemaa tõusla 1. kohale Euroopas autotööstuses. 1933 a. on walmistatud 73000 traktorit, tänawu aasta lubatakse neid teha 100000 tükki. Niisamasuguses tempos arendatakse ka kõiki tööstusharusid.“ („Kaja“ 15 mail). Masinaehituse toodangu protsent kogu toodangust on 4 aasta jooksul tõusnud 14, 8 %-dilt kuni 26,1 %. Tööstuse arenguga käskäes on kaswanud ka tööstusöölite arw 14 miljonilt 1930 a. 21,8 miljonile 1933 a. („Rahwa sõna“ 19 mail).

Ja mis kõige imestuwäärsem, et kõik see, mis enamlikud riigijuhid N. Liidus ehitawat, olewat suuruselt hiiglased, nad sihtiwat suuremöödulise rekordi-kultusega kõige sentolewa ja nähtu ületamisele. Tammer ütlevad selle kohta: „Wenemaa tahab oma amerikanismiga trumbata ka Ameerika enda. Sellepärast iga ettewõte, mis praegu walmib wõi rajatakse N. Liidus, on kas maailma kõige suurem, wõimsam wõi wõrdne kõige suuremale, wõimsamale wõi jällegi Euroopas kõige suurem, olgu küsimuses tehased, jõujaamad wõi miski muu“. („Päewaleht“ 15 mail s. a.). Ja seesama kodanline lehemees on edasi päris otsekoheselt sunnitud tunnistama, et Lenini loosung: „Kommunism on Nõukogude wõim, pluss elektrofiteerimine“ — on saanud tõeks. Sowelid ja hiigla elektrijõujaamad hoidwat praegust Wene elu peos. („Päewaleht“ 10. 5. 34.). Seda, et ilma Nõukogude wõimuta ei oleks elektrijaamu, ei oleks kommunismi, tunnistab hapu näoga ka Oinas, kui ta lõug ripakile kukub hiigla arwu ees — 340 miljardit rubla, mis wiieaastak maksab. „Kust wõetakse need summad?“ — Ja leiab, enne küll tublisti wassides ja moonutades, et nõukogude korras ei ole eraettewõtjat — kapitalisti, kes wahelkasu oma tasku paneb, kõik minewat riigile, kes inwesterib selle siis ehitustesse, tööstusettewõtetesse, põllumajandusse ja ka riigikaitsesse. Tõsi, „selttimees“ Oinas! Selles Nõukogude Liidus, mida teie nii kangesti wihkate ja manate, ei ole sellist kohutawat rahwawaranduste priiskamist ja prassimist üksikute prasiitide poolt, ei ole neid hiigla kahjusid, mis toob anarhiline walmistus, häwitaw wõistlus, kriis, ostarbetu reklaamihullus nagu kodanlistel maadel. Proletariaadi diktatuuri esimese wiieaastaku teostamine on näidanud, et just selles seisab Nõukogude Liidu majandusline tugevus.

Tundes seda sotsialismi wõimsat tegurit, ei

kahtle sulerüülldid enam teise wiisaastaka teostamises. Tupits ütleb: „1933 a. algas teine wiisaastak. Selle wäljel lubawad nõukogud oma tööstuse toodangu muuta weel kaks kuni kolm

Sm. Lenin.

Suure töölisjuhi hüüdsõna: „Kommunism on Nõukogude wõim, pluss elektrofütseerimine“ — on teoks saanud. Seda on sunnitud tunnistama ka kodanline „Päewaleht“.

kord suuremaks kui see praegu on. Kui see teostub, siis tootab Wenemaa muutuda kõige suuremaks tööstusriigiks Euroopas („Kaja“ 15 mail s. a.). Oinas omakord usub juba, et nõukogude wõimu loosung: „Järgi jõuda ja mööda jõuda kodanlisest maailmast!“ — on täiesti wõimalik. Ta ütleb: „Et 160 miljoniline riik wäiksematest riikidest ette jõuab, kui tegutsetakse plaanikindlalt ja kui on käepärast igasugused looduswarad ning suur siselurg — see ei ole wõimatu*“)

(„Rahwa Sõna“ 19 mail s. a.) Teine wiisaastak pidawat muutma tõsiselt Wene palet. Ta toowat N. Liidu tööstuse toodangu poolest juba esimesele kohale Euroopas ja teisele kohale maailmas. See hakata tõsiselt peawalu sünnitama Euroopa tööstusele. Selleks polewat mõjuwamat ähwardust kui kas wõi see, et üksainus Alam — Wolga weejõujaam saaks terwelt 44 korda

*) Tunnistades seda, katsub sotsiaalfaschist Oinas toimepanna ühtlasi wõltsimise. Ta ütleb, et Nõukogude Liit sellepärast ette läheb, et seal etab palju rahwast ja on loodusrikkusi. Waletab wiletsakene! Tsaari Wenemaal oli sama palju rahwast ja needsamad looduswarandused, kuid ometi oli tsaari Wenemaa üks kõige mahajäänud riik maailmas. N. Liidu hiigla edusammud on seletatavad sellega, et seal on maksmas proletariaadi diktatuur, et seal ehitatakse sotsialistlik korda.

suurem kui praegune hiiglane — Dnepri jõujaam ja annaks terwelt 2000000 kilow. elektrit. Wõi, et ainus Uraali-Kusnetski kombinaat, mille raioon on juba nüüd maaalalt suurem kui Euroopa ilma Wenemaata, muutuks siis määratu hiiglaseks — rasketööstuse baasiks, kuhu ei pääseks ligi ka ükski waenlase pommilennuk („Rahwa Sõna“ 2 juuni s. a.).

Jah, kodanluse ihukarwad tõusewad, sest teine wiisaastak on tõeaga sotsialismi jatkaw maruline wõidukäik.

„Meile ei näidatud ülespuhutud Potjemkini külased!“

Tööstushiiglasel on N. Liidu sotsialismi tõsiasi!

Mõni kahtleja wõiks ehk arwata, et „härredele peatoimelajatele“ puhuti N. Liidus kõrwu ainult suuri arwusi ja näidati neile selleks „eriti sisseseatud“ Potjemkini külased ja papist tehaseid, milles nad warem teisi kahtlustanud. Kuid ei, sots Oinas kinnitab paaril korral, et „meile ei näidatud mitte kuulsaid Potjemkini külased“ ja ka teised „ametiwenend“ kinnitawad, et nad olnud ikka päris isklikult wiisaastakul külas ja näinud oma lihase silmaga neid tööstuse hiiglasi. Toome sellepärast mõned iseloomustawamad külaskäigud nende endi märgete järgi üksikutesse wiisaastaku hiiglasesse.

Tehastes

Moskwa kuullaagrite tehas. See on terve linn 15000 töölisega 11 hektarilisel maaalal. Ta ehitati ühe aasta jooksul walmis — märtsist 1931 kuni märtsini 1932 a. Eitewõte on sisustatud kõige moodsamate masinataga, Ta toodang on ainult 20 % wähem kui kõige teiste Euroopa riikide toodang kokku — nimelt 4000000 kuullaagrit aastas. Niisuguse wabrikü püstitamiseega on Wenemaa wabanenud kuullaagrite sisseweo wajadusest. Ta walmistab neid ise nii palju, kui ta traktorite-, auto-, lennukite-, ja muud tööstused kuullaagreid wajawad („Kaja“ 15. 5. 34). Tammer lisab sellele juure, et kuullaagrite tehas jättis oma täiesti modernselt sisseaadelt kui ka töö wõimalustelt kõige parema mulje. „Töötingimused töölistele näiwad olewat eriti head, palju õhku, palju walgust“ („Päewaleht“ 11 mail).

Põllutöömasinate tehas „Sirp ja haamer“ Harkowis olewat parem, moderniseeritud eitewõte, mis tublisti laiendatud ja walmistab ühtlustatud, standartiseeritud masinaid. Selle tehniliselt täiusliku walmistusprotsessi kohta kirjutab „Waba Maa“: „Meie ees kerkeb rehepeksumasinate rodu konweieril (ringlindil): edasiliikudes saab masina skelett igalt tööliselt mingi osa juure, kuni wiimaks ärawärwitult ja sisseõlitatult proowimisele tuleb.“ („W. M.“ 15. 5. 34).

„Prawda“ trükikoda. — See olewat kõige suurem trükikoda maailmas. „Ta ei ole enam trükikoda, waid suurtehas, mille klaaskatus katab 7½ hektari maad.“ („Waba Maa“).

„Päewaleht“ wõrdleb selle trükikoja rekordlist suurust järgmiselt: „Ameerikas koosnewat kõige suurem rotatsioon 18 erimasinast. Moskwa „Prawda“ oma aga koosneb 21 masinast ja wõib tunnis pätsata wälja 1 miljon 8. leheküljelist lehte“. Teiste suurtrükikodade ees olewat tal weel see paremus, et soodustawat jookswate lintide tarwitamist“ („Päewaleht“ 15. 5. 34). Ruumi ja walgust olewat trükikojas rohkesti, osalt olewat isegi parkettpõrandad. Kogu see ehitus lüüdnud maksma 40 miljonit rubla, mis paneb Tupitsa ohkama, et see kõik olla wõimalik ainult Nõukogude Liidus, kus polewat „konkurentsi“.

Dneprogesi elektrijõujaamas. „See on tõesti midagi suurepäralist“. („Kaja“). „See ei olnud mitte Potjemkini küla, waid tõelikult wägew jõujaam“. („Rahwa Sõna“ 16 mail s. a.). Wõimas 766 meetri pikkune raudbetoon tamm tõstab wägewa Dnepri jõe weepinna 37½ meetrit kõrgemale, tekitades 150 kilomeetri pikkuse ja 6 kilomeetri laiuse järwe. Sellega on Dnepr tehtud 1600 kilomeetri pikkuselt laewasõidukõlblikuks — kolme lüüsi abil sõidawad siit läbi kuni 12000 tonnilised laewamürakad. Asi, millest endistes metsikutes kärestikkudes unistadagi ei juletud. Nüüd aga teostab ka Baltimere ja Mustamere weeühendustee. „Tammi õhtupoolel otsal hülgab jõujaam ise oma wäljaulatwate peegelakendega ning selle taga nagu mastide mets tõuseb kõrgepinge juhede keskkoht („Waba Maa“ 12. 5. 34). See jõujaam on maailma kõige suurem, nii tunnistab seda „Päewaleht“. Tal on 9 turbiini, igaüks 90000 hobusejõudu — kokku 810000 hobusejõudu. Seega annab juba üksainus turbiin ligikaudu niisama palju elektrienergiat kui kogu Narwa kose üldjõud kokku arwestatult („Waba Maa“ 12. 5. 34). Odawa elektri energiaga, mis maksab nüüd ainult ½ kopikat kilowattund endise 30 kopika asemel, warustab hiigla jõujaam pikas raadiuses ümbruskonna suurtööstusi, kaewandusi, linnu, külasid — niihästi Kriwoi Rogis, Dnepropetrowskis, Nikopolis j. m. Ta elektrofitseerib ka Ukraina põllumajandust, wõimaldades kolhoosides tarwitusele wõtta kõige keerulisemaid ja moodsamaid masinaid, mis kergendawad wäga suurel määral inimeste tööjõudu.

Tõsi, kõike seda ette tuues, ei jäta Tammer oma klassiwaenulist kahlustamist awaldamata, „targalt“ küsides: Kuiwõrd see kõik on „tasuw“? No kas tõesti „härä peatoimetaja“ on oma mõistuse raasukese Nõukogude Liidu saawutuste ees nii kangeks ehmatanud, et enam sellestki aru ei saa, kumb on suurem, kas ½ kopikat wõi 30 kopikat. Kui ennem maksis elektri kilowattund 30 kopikat ja nüüd pool kopikat, siis peaks küll igale koolijätsilegi selge olema, et Dneprogesi elektrijõujaam on wägagi „rentaabel“. Jah, kodanlus klassiwihas ei märka isegi seda, kui lolle ja wäheusutawaid kahlustusi ta wälja pillub.

Lõpukokkuvõttes on Tammer siiski sunnitud tunnistama, et Dneprogesi ehitamisega on „suuri toime saadetud“. „Päewaleht“ kirjutab: „Ei saa keegi salata, et midagi suurt on seal saadetud korda, mis pole muutnud mitte ainult

selle paiga enda ja lähema ümbruskonna, waid, mis awaldab mõju ka sadade tuhandete kilomeetrite laha, kuhu suunduwad kõrgepinge juhtmete mastiread ja weel kaugemalegi sellest. Iga nõukogude korra pooldaja latal Wenemaal kõneleb uhkusega Dneprogesist ja seab ta tähiseks selle korra elujõulikkusele“. („Päewaleht“ 10 mail).

Kaswawad proletaarsed Linnad!

Tööstuse marulise kaswuga kerkiwad N. Liidus ka lugematud uued linnad. Üht niisugust külastanud ka eesti kodanlised ajakirjanikud. See oli Saporoshstaj — linn, mille ehitasid wiisaastaku kangelased Dneprogesi jõujaama lähedale. Waiksetele talupõldudele kerkinud Dneprogesi jõujaama energia kasutajate naha rida igasuguseid terasewalmistamise ja rauasulatamise tehaseid, alumiiniumi wabrikuid jne, — ja ühes nendega nagu maa seest — linn 60000 elanikuga. Ja nagu „Kaja“ kirjutab, olewat nüüd kogu ümbruskond masinate müra ja raginat täis ja ööd kui päewad tõusewad sulatisahjudest lõõmawad tulekeed taewa poole. Terwelt 200 rongi täit toorainet tarwitawad need tehased igapäew ära. („Kaja“ 12 mail s. a.).

Imet on sündinud ka wana wene linnadega. Endisest Moskwast, mis olnud Laamanni kirjutusel tsuari ajal „suur küla“, on paisunud nüüd 3,7 miljoniline maailmalinn. Raske olla teda äratunda. Terwed wanad linnaosad olewat mahakisutud ja uued nägusad asemele ehitatud. Teatriplats olnud nende külastamisel „üksainukene kõrgete tellingute mets, mille warjul walmiwad 10—12 kordsed majamürakad“. („Pwl“ 11 mail s. a.). Kõige fantastilisem olewat aga Nõukogude palee ehitamine, millest saawat maailma kõige kõrgem hoone — 415 meetrit (ligi pool kilomeetrit) ja mille üksainukene saal mahutaks 20000 inimest (terwe Pärnu linn). Nii kirjutab „Päewaleht“. „Rahwa Sõna“ järgi suure hooga ehitusel olewat maaalusest raudteest saawat „jällegi kõige suurem metro maailmas“. Tema ehitamisel on Tammer sunnitud tunnistama uue ühiskonna „täielikku töökultuse idealiseerimist“. Alaliselt töötawate 50000 inimese (peaaegu terve Tartu linn) kõrwal töötawad paljud wabatahtlikud „talgulised“, haritlased, näitlejad, „wõimukandjad“ oma perekondadega, keda wõiwat õhtutel näha maaalt wäljatulemas poriste riietega. („Päewaleht“ 11 mail s. a.). Jah, see, mis on kodanlisele ajakirjanikule sensatsioon, on nõukogude ühiskonna liikmetele iseendast mõisteta waks sotsialistlikuks kohustuseks. Nad teawad, et maruliselt kaswawale proletaarsele pealinnale on tarwis uut maaalust raudteed, sellepärast töötawad kaewikute kaasa kõik, niihästi föölsirügi juhtiw tegelane, kui ka hiljuti maalt tulnud tööline, kelle silmad sel teadmisel täiesti põhjendatult „põlewad ja särawad“ nagu Oinas seda kinnitab. Löökliste tempodega tahetakse juba Oktoobri rewolutsiooni aasta-päewaks üleanda 12 kilomeetrit walmis teed.

Kuid proletaarne Moskwa ei hoolitse üksi linnasüdame eest. „Tundmatuseri on muutunud ka Moskwa linnaääred: hiigla ühiselumajad,

ued wabrikute korpused, koloniid, bulwaarid, lõbustusaad, pargid. Wana äärelinna ühekordsete puumajakestega on kontrast jalustrabaw". Nii kirjeldab olukorda „Waba Maa“ (10. 5. 34.).

„Ka Leningradis kerkib uusi tehaseid ja moodsaid kwartaale, kuid seda peasjalikult linna serwades“. Kuid ka kesklinn olla wirgunud ja Newski särada õhtuti endises hiitguses („Päewaleht“ 11 mail).

„Linn, mille uuestisünd suhteliselt kõige wõimsam, on Harkow, mille meie mehed ristisid otsekohe Ukraina Chikagoks“. („Päewaleht“ 11 mail s. a.). Endise tolmuse prowintsi linna asemel on nüüd kerkinud hiigla tööstuslinn, mille elanikkude arv läheneb miljonile. „Wiimastel aastatel on terwed linnaosad uusi suuri maju juure ehitatud. Mõned uued hooned on tõelised pilwelõhkujad, 14—15 kordsed. Liigid nende wahel nagu New Yorgis.“ („Kaja“ 11. 5. 34.). „Waba Maa“ kinnitab koguni, et need ei ole enam hooned, waid jätawad mingisuguste mägede massiivse mulje“. Proletaarne ehituskunst oskab hiiglaste püstitamisel rõhku panna ka arhitektursele ilule. Kodanlise maitsewaesuse kummuteid, nagu Urla „pilwelõhkuja“ Tallinnas — polewat. „Päewaleht“ ütleb: „Kõige wõimsama mulje jätab küll Derszhinski nimeline plats, mille moodsale ilule Euroopas raske leida wõistlejaid. Dimensioonidelt kõige suurem plats Euroopas, on ta ümbrisetud 10—14 kordsetest majadest, mis oma kubistliku lihtsuse juures ei ole labased, waid loowad wõimsa harmoonilise silueti. 18. kordseid maju on platsi ääres praegugi ehituse“. Samal puhul ütleb „Waba Maa“ Laamann: „Tõtt öelda, näewad nad wälja nagu modernsed peakirikud Nõukogude Wene uuemale jumaluse — industrialiseerimisele“. („Waba Maa“ 15. 5. 34.).

Harkow on tänapäew tugew ja moderne tööstuskeskkoh, mille üksainus traktoritehas laseb igapäew wälja 144 walmis traktorit.

Kõigst neist kodanliste suleriütlike reisukirjelduste wäljawõtetest peaks jatkuma, et näha, kui laiataluslikult neile tegelikk nõukogude sotsialismi ehitustööd ja selle tõelisi hiigel-saawutusi näidati.

Töölise seisukord Nõukogude Liidus

Nõukogude tööline töötab päewas ainult 7 tundi, kohati juba 6 tundi! Ta tööndal on ainult 5-e päewaline — iga 6-es päew on puhkepäew! Mingsugust tööpuudust pole! Wastupidi, on suur tööliste puudus ja head töolist ei taheta kuidagi tööstusest ära lasta. Tööline saab iga aasta puhkust 2 nädalast kuni 2 kuuni, mille eest talle täis palk edasi maksetakse. Ta weedab oma vaba aja puhkekodudes ja sanatooriumides — endistes kindralite ja suurwõrste lossides. Seda kõike tunnistawad „härrad peatoimetajad“. Tõsi, mõni neist küll kahtleb, kas ikka töölised lossidesse pääsewad, kuid Tupits ja Tammer ise lükkawad sealsamas selle ümber, kinnitades, et kui nad Liwaadias keisrilossi käinud külastamas, mis nüüd töörahwa sanatooriumiks ümber muudetud, siis „istunud üks krüsus habemega wanamees endises

tsaari kabinetis oma koikul“ ja „endise keisrinna magadistubadest lõnsnud kolhoosi udarnitsad näpp suus püsti“. („Kaja“ 13 mail, „Päewaleht“ 16 mail).

Mida aga suleriütliid tunnistada ei taha, on see, et töölised Oktoobrirewolutsiooniga poliitiliselt ning töö ja palgatingimuste poolest midagi wõitnud on. Nad ei tee seda kodanlise klassi huwide pärast, sest see oleks otsemalt teed eesti töölisele Oktoobrirewolutsiooni eeskujuks seadmine. Sellepärast püüawad nad selle ärahoidmiseks kõik oma totruse ja „tarkuse“ wälja kraamida, et „selgeks teha“, kuidas nõukogude töölisel rewolutsioonist mingsugust kasu polewat olnud. Otse uskumata kodanlise sõgeduse ja rumalusega saab sel puhul maha Tupits kui ta ütleb, et neist „wabadustest, mis wene rewolutsiooni algul räägitud, polewat Wenes tänapäew jälgegi järele jäänud. Tema polewat kuskil niisugust tööstust näinud, mis oleks töötanud ilma direktorita ja kus igaüks oleks maitsenud „priiust ja töötanud nii nagu talle meeldib“. Enamlased olla tööstustes kindla korra sisseseadnud ja töötempod olla päris waljud.“

No, kas saab olla weel sihilikumad klassiwaenlase walei kui see. Eks olnud need just wihased kodanlased ise ja ainult nemad, kes rewolutsiooni algul 1917 a. sõides töölise wõimu wõtmise wstu, karjusid, et kommunism olla ainult wabadus üksikste kulul laiselda ja mittemidagi teha. Rumalad töölised ei mõistwat üldse juhtida ja kui „härrad kapitalistid“ minema kihutatakse, siis olewat kõik pankrotis. Nii röökisid leekiwas klassiwihas suurkurnajad ise. Kuid klassiteadlik tööline tegadis juba siis, et ükski ühiskondlik kord ei seisa ülewal ilma tööta, kuid, et kapitalistlikus korras on töö orjus, sotsialistlikus korras aga — õiglaseilt ja plaanikindlalt korraldatud tööühiskonna kohustus kõigile liigetele. Sellepärast wõitles ta 1917 a. üksikute parasitide ülekohtuse kurnamise korra maksmapanekuks.

Ja selles mõttes on Oktoobrirewolutsiooni wõit N. Liidu töölisele täielik. Kõik kurnajate etewõtted ja warandused on ühiskonna kätte wõetud, tööstust ja kogu elu ei juhi enam piiramata omawoliga eraomanikud-kapitalistid, kes töolistega wõiwad teha, mis tahawad, waid töölise endi ridadest tulnud juhid — punased direktorid, insenerid jne kõige laiema tööliskul-kade endi osawõtu ja kontrolli all. Tehast ei juhi punane direktor sugugi iseseiswalt, waid sellekohane tööstuse kolmnurk, kuhu kuulub direktori kõrwal, töölise ametiühisuse esitaja ja partei esitaja. Ametiühisustel on kõige laiases mõisus osa wõtta mitte ükski töölise olukorda puutuwate küsimuste lahendamisest, waid ka tööstuse enda otsekohesest juhtimisest. Tööstuse walmistamise plaan on igaal töölisel samahästi leada kui direktoril. Tööliskul-kade osawõtt tööstuse juhtimisest teostatakse kõigepealt peakoosolekute, alalise töölise kommitee, kontrollide, seinalehtede jne kaudu. Armutu enekriitika ja kontrolli õigusega wõib tööline pingitagant alati, kui asjad nii kaugel, wallandada direktori, läbi wiia oma ettepanekuid

tööstuse juhtimise, walmistuse ratsionaliseerimise jne kohta. Ta wõib ise soowi ja andekuse korral punaseks inseneeriks, tehnikuks jne õppida, direktoriks saada, sest riik ja tehas maksawad kõigile õppida soowijaile õppimise kulud. Mitte rahakott ei wii edasi, waid mehe tublidus ja mehe anduwus sotsialistliku korra ehitamisele. Tööline on täielik peremees nõukogude korras.

Kas need kõik pole suured tööliste wõidud Oktoobrirewolutsioonilt? Kas need pole tööliste õiguse ja wabadused, millest kapitalistlikus riigis unistadagi ei saa?

Wõi arwawad teisti „kõrgesti haritud härrad peatoimetajad“, et wabadus seisab direktorite täielikus puudumises, korra ja juhtimise puudumises, et sotsialistlik ühiskond on laisktemiswabaduse ja korralageduse ühiskond? Ei härrad kodanlased, teie ei tunne weel sotsialismi ABD! Sotsialismi tugewus just selles seisabki, et ta on plaanikindlalt juhitud tööühiskond, kus ei tohi olla teiste kulul logelejaid ega parasiteerijaid, waid igaüks peab täitma ausalt oma tööülesande. „Kes ei tee tööd, ei pea ka sööma!“ — see seisab juba Nõukogude Liidu põhiseaduses esikohal ja „kes vähem teeb, see warastab sotsialistlikku riiki“ — seda kuulis ka Oinas moodsa hüüdsõnana N. Liidus (R. S. 26. 5. 34.). Järelikult, mida paremini, mida kiiremini iga üksik täidab oma tööülesande, seda kiiremini, otsustavamalt jõuab paremale järjele kogu sotsialistlik ühiskond. Sellepärast, tänapäewa teadliku nõukogude töölise eesmärk ei ole mitte: wabadus laiselda, waid wõitjaks tulla sotsialistlikus töö wõistluses: paremini töötada, kiiremini töötada. Ja täiesti õigustatult teeniwad tööktöölised kogu sotsialistliku ühiskonna austamise, preemiad, punasele tahulile asetamise, lisa puhkused, nende pillide ülesseadmise wabrikute seintele jne.

Töö ja ainult töö on Nõukogude Liidus kõige wäärtuste moodupuuks, ta määrab ka töötasu suuruse tehtud ühiskondlikult kasuliku tööhulga ja liigi järgi. Sellepärast on wõrdlematu kodanline sõgedus, kui Tammer näeb N. Liidus töötasu erinevuses „sügawaid klassiwahesid“ ja Laamann samal põhjusel tööb „jalust maha“ Marksi tööwäärtuse õpetuse. See on alatu wassimine. Kommunism ei seisa mitte selles, et igaühele maksetakse ühesugune päewapalk, waatamata, kuidas keegi töötab ja missugust tööliiki ta täidab, waid kurnamise kaotamises, nende wahekordade kaotamises, kus üks inimene oma kapitaliga kurnab teisi. Selles seisab kommunismi sarnasus. Ainult sotsialismi wõltsijate ettekujutuse järele on sotsialismis töötasu, tarwitus kõigile ühewõrdne. Sotsialistliku õpetuse loojad Marx, Engels, Lenin, Stalin pole seda kunagi rääkinud. Ja seda ei saagi olla, sest inimeste wõimede, tarwitused jne on mitmesugused. Kommunistliku ühiskonna lõpphüüdsõna on: „Igalst ühelt tema wõimete järgi, igaühele tema tarwituse järgi“. Kes vähegi selle põhimõtte üle järgi mõtleb, weendub, et sellel pole vähematki tegemist eesti sulerüütlike kommunismist arusaamisega, kus pidawat igamees nii töötada wõi laiselda wõtma, kui keegi tahab ja selle eest ometi kõik ühesu-

gust palka saada. See näitab weel kord, kui wähe neil kodanlistel „waimukangelastel“ aimu on marksismist. Ainult sots Oinas märkab asja tõsisemal külge ja hoiatab oma ametiwendi pimeduse eest: „Ei ole õige mõnel pool tawalikuks kujunenud kergusega käsitada wene töökordalduse asju, waid õigem on objektiivselt silmaspidada seda, mis seal sünnib.“ (R. S. 26. 5. 34.).

Seda objektiivsust ei jatku aga ka palgaküsimuse käsitamisel. Keskmiseks kuupalgaks wõetakse ainult rahapalk — 150 rubla ja arwatakse see mustabörsi kursside järgi eesti kroonideks, kuid wõrdluseks toodud tarbeained wõetakse wabalt turult ja rubla ametliku kursi järgi. Selle wõltsimisega asetatakse eesti tööliste palk „palju kõrgemale“ N. Liidu tööliste omast! Kuid miks ei arwata tööpalk samuti nagu tarbeainedki ametliku kursi järgi eesti kroonideks, siis tuleb see samanegi N. Liidu tööliste „keskmise palk“ 480 esti krooni kuus (3,2×150 = 480). Kui „härrad peatoimetajad“ tahawad üllatada ainete hindadega, siis üllatame meie töölistpalgaga. Missugune eesti tööline saab 480 krooni kuus! Kuid see pole kõik. N. Liidu tööline teenib praegu keskmiselt märksa enam kui 150 rubla kuus, seal juures ei pruugi ta üldse wabaturu kuigi palju tarwitada, sest tähtsamad toiduained, riided, jalanõud jne, saab ta palju odawama hindadega ettevõtete koperatiividest. Seda tunnistab ka sotside peatoimetaja Oinas, öeldes, et wabaturu hinnad ei andwat õiget pilti, kuna „tähtsamad toiduained jagatakse töölistele ja ametnikkudele tunduvalt odawama hinnaga kui wabaturu hinnad.“ (R. S. 6. 6. 34.).

Siin juures ei tohi unustada ka ühissöögimaju, mida kasutawad iga tööstuse ja ettevõtte töölised ja teenijad ning kust jagatakse wäga häid ja odawaid lõunaid, kohati ka õhtusööke, mis teewad kodus söömise warsti üldse tarbetuks. Kuid N. Liidu tööliste töötasu ei tule mõista sugugi ainult rahas. Kahtlemata tuleb tema reaalpalka hulka arwata wõrdlemisi odawad korterid ja ühiselumajad, täielik soltsaalkindlustus õnnetujuhuste, haiguse, wanaduse wastu ja emakssaamise korral; maksuta arstiabi, puhkus, mille wäljel palk edasi maksetakse. jne. Maksuta arstiabi kõrwal weel maksuta sanatooriumid ja puhkekodud, kus terwist parandatakse ja puhkust mõõdasaadetakse. Edasi, riik kannab kõik kultuurhariduslikud kulud: maksab peaaegu tööliste palgale wastawaid toetusrahaseid õppijatele, korraldab kursuseid, õppiringe, ehitab klubisid, kultuurparke jne. Kas wõib seda kapitalistlikus maailmas juhtuda, et iga lihttööline, kolhoosnik, kel selleks soowi ja andi, saab riigilt wastawa summa stipendiumi ja wõib lõpetada ülikooli? Aineline waesus pole N. Liidus enam selleks põhjuseks, miks peaks tööline loobuma kõrgemagi hariduse saamisest. Ka Tammer on sunnitud seda tunnistama, öeldes: „Nõukogude Liidu tööliste teed ei ole suletud, waid ta wõib wälja jõuda isegi ülikoolini.“ („Päewaleht“ 11 mail s. a.).

Kuid mitte ükski ülikooli jõudmises ei ole asi, waid selles, et neis samades tööstustes, kus Tammeri kinnitusel, on eriti head töötingimu-

sed, palju õhku, palju walgust“ jne, keeb hulkade isetegevus ja proletaarne kultuurelu: pea iga suurem tehas annab wälja oma trükitud ajalehte, koguni mitut seinalehte, korraldab mitmekesiseid õppe-, spordi jne ringe, hoolitseb meelelahutuse eest töö juures — laulud jne. (Päewaleht 11. 5. 34.). Nõukogude Liidu tehased pole enam tsaari aegsed orjuse ja wägivali kasarmud, waid uue ühiskonna sotsialistlikud tööstused. Seda teab, seda tunneb wäga hästi iga teadlik nõukogude tööline ja sellepärast on ta ka uhke Oktoobrirewolutsiooni wõitluse üle, sellepärast on ta ka kõige kindlamaks nõukogude wõimu kantsiks. Seda tunnistab „Päewaleht“, kirjutades, et „üldiselt wõis panna tähele, et töölisel olid rõõmsatujulised ja optimistlikud teatawa uhkustunde wargundiga. Nad on Nõukogude wõimu kõwemaks kantsiks“. („Päewaleht“ 11 mail s. a.). Ja kui see kants, need miljonid töörahwast, tulid 1. mail tänawale, siis tegid nad seda täiesti wabatahtlikult — ilma igasuguse surweta, nad ei olnud wõimule kardetawad, waid täitsid oma rõõmsa ja püduliku meeleoluga kogu linna woogawad tänawad („Päewaleht“ 9. 5. 34.). Mõne sulerüütli waenulik jams maipidustuste „hüpnosis“ ja „lõbustusnärwide“ kōditamisest, saab teiste oma meeste poolt ümber lükatud.

Suureks Oktoobri rewolutsiooni wõiduks tuleb lugeda weel rõhutud rahwaste wabastamist. Ka seda on eesti „peatoimetajad“ sunnitud tunnistama. Ukraina wabariiki küllastades, kinnitawad nad selle kaugeulatawaid wabariiki õigusi, rahwakomissariatide tegewust-, läielikku ukrainaseerimist endise suure showinismi asemel. Ametlikuks keeleks on kõikjal ukraina keel, ühtki ametnikku ei wõeta muidu teenistusse kui ta ei oska ukraina keelt. Ukraina majandusel ja kultuuriline arenemine on kõrgel järjel. Rahwuslikku rõhumist ei ole enam. N. Liidu kõik rahwad elawad waba ja ühewäärset elu. Proletaarne rahwuspoliitika on näidanud, et ainult tema on suuteline wabastama maailma rahwad rahwusliku surwe alt.

„Kolhoosid on äärmiselt huwitawad“.

Nõukogude Liidu külwipind on kaswanud 99,7 miljonile hektarile, ennesõjaaegse 94,4 — asemel, terawiljasaak paisus lānud aastal 89,9 miljonile tonnile — 80,1 miljoni tonni asemel 1913a, tema põldudel töötawad sajad tuhanded traktorid ja masinad. See on edu, mis saawutatud peale põllupinna 85 % kollektiwiseerimist. See on asjaolu, mis teinud palju tagasihoidlikumaks senised kolhooside jultunud rāuskajad ja mahategijad. Oinas ei tembelda enam kolhoose kommunistide sõgeduseks nagu seni, waid „kõige suuremaks maaüenduseks uuema aja ajaloos ja äärmiselt huwitawaks, sest siin tehakse julge wiia kollektiivne majapidamine põllumajandusse, luua oma moodi walmistuse-koperatiiv“ (R. Sõna 30 mail s. a.). Ja Oinas ei kahtle, et „see paremist annab“. Ta ütleb: „Wiletsa, primitiivse põlluharimise asemel, mida teostas wene wäike-

kohapidaja, kel polnud tihtipeale hobustki, seatakse nüüd sammammult sisse moodne põllupidamine masinate abil. Nurmede ristirsiti ribad aetakse kokku. Maad hakatakse wäetama korralikult. Seeme wõetakse sorteerimisele ja parandamisele. See peab andma edaspidi tulemust“ („Rahwa Sõna“ 30. 5. 34.). Ka Tammer usub, et „mehaaniseeritud põllutöö wõib tuua parema künni-, külwi-, lõikusehnikaga teatud edu“ („Päewaleht“ 12 mail s. a.). Kolhoosis, mida nemad külasthanud, olnud elekter sees ja „kasutamisel olid kõik moodsad põllumajandusmeetodid. Hakkasid silma kollektiiveeritud kombainid ja traktorid, mille warustamiseks liikusid külawahel weoautod bensiini waatidega“. („Päewaleht“ 12 mail). „Kaja“ omakord kinnitab, et põllud olnud haritud ja juba Kingissepast minnes, hakanud nägema traktoreid töötamas põllul. Haritud põllud olnud kilomeetrid pikad ja ulatanud nii kaugele kui silm ulatab. Suur rahwamurd — wast tuhat inimest pannud kartulaid („Kaja“ 11 mail s. a.).

Millega aga sulerüütliid kolhoosile „põõna“ tahawad panna on kollektiivne karjamajapidamine. Üleminekuajajärgu raskustest tingitud osalisest karjawanemisest teeb peatoimetaja Tammer niisuguse järelduse, „et kollektiivne karjamajandus oletaw lootusetu ettewõtte, sest loom nõuab inimesel individuaalsel hoolt.“ Et selle armetu jaburduse põhjenduseks pole leitud ühtki asjaklikku põhjust — sest neid ei ole, siis küsime ainult hārra peatoimetajalt: „Kumb kaalub enam, kas wirtsased kitsad laudad, kärnaste ja üksiku talupidaja oskamatu ja juhuslikult hoolitsetud loomadega wõi suured, walged terwishoidlikud laudad, teaduslik ja plaanikindel karjarawi, söögi ja paaritamise asjatundlik korraldamine — ja mis peasti, mitte üksiku talupidaja „individuaalne hoolitus“, waid kogu kolhoosi sadandete liikmete hoolitus, mis awaldub otsekohesest kontrollis, enesekriitikas jne. Kuigi need kollektiivkarjapidamise paremused pole weel üleminekuajajärgu raskuste tõttu suutnud anda kõikkālgseid tulemusi, siis hakkawad nad seda kõige lähemal ajal tegema, seda rāägib iga terve mõistus, Miks aga kodanlised ajakirjanikud selle wastu rāägivad, tuleb sellest, et kollektiiviseerimine tähendab sotsialismi wõitu külas. Kollektiiviseerimine tegi lõpu rikka külakurnaja wõimupäewadele külas, kuid kehwikule löi paremad, sotsialistliku elu tingimused. See ajab kodanluse südame pöörutama. „Rahwa Sõna“ ütleb: „Maa kehwik on aga kolhoosist wõitnud seda, et tal on nüüd töö ja elamine enam wāhem kindlustatud“ (R. S. 30. 5. 34.). Maa orjusest ja raskustest wabastatud kehwik ja keskmik on kolhoosidega awanud tee jõukusele. Oinas on sunnitud seda nii hästi wõimalikuks kui sotsialistlikuks tunnistama.

Nõukogude Liit, kompartei juhtimisel, teostab tehastes ja külades ainnõiget tööliste ja talupoeg poliitikat. Sellepärast tugewneb ta igapäewaga, sellepärast on ta muutunud selleks 160 miljoniliseks hiigla teguriks, kes on eeskujuks kogu maailma proletariaadile ja sunnib kodanlist maailma endaga tõsiselt arwestama.

Nõukogude Liit ei taha sõda!

Kuid punawägi on wõitmatu!

Nõukogude Liit ei taha sõda. Tema kõikumata rahupoliitika on ainus ehtne rahupoliitika maailmas. Selle tunnustamisele jõuab ka „Päewaleht“, öeldes: „Kui juba Herriot, kes lähemalt tutwunenud Wene oludega, peab N. Wene praegust rahutahet ehtsaks, siis ei tohiks see kogenud riigimees eksida.“ („Päewal. 13. 5. 34“). Täiesti loogiline olewat, et N. Liidu walitsuse huwides ei seiswat sõda, sest ajal, kus ta ehitab üles täiesti omapärase elusüsteemi — sotsialismi, mis weel ehitustelingutes, oleks sõda asjata jõukulutus ja nõuab pingutusi. Teiseks, olewat N. Liidul endal igasugused looduswarandused niisuguses külluses käes, et polewat vähematki tarwidust nende pärast sõda alata. Ja kolmandaks, kuigi ta polewat loobunud maailma rewolutsiooni messianismist, siis wõiwat ta seda saawutada sotsialismi ehitamise eduga, mis toowat kaasa teiste riikide sotsiaalmajandusliku elustandardi ületamise ja „meelitawat“ teiste maade töölisi wene tööliste eeskujul proletaarsest rewolutsiooni tegema. Kõik see wõiwat üsna warsti sündida ja sel teel wõiwat N. Liit wallutada palju hõlpsamini teisi rahwaid ja maid („Päewaleht“ 13. 5. 34“).

Kas see ei ole juba suur taganemine senistest kodanliste solgitorude jampsidest „N. Liidu kallaletungist wäikesele wabale Eestile“. Tõsi, see kõik on moonutatud ja käänatud, seal ei öelda sõnakestki, et N. Liidu tõsiseks rahupoliitika aluseks on kogu proletariaadi põhimõttelik imperialistlikkude sõdade eitamise ja maa-deahnitsemise wastutõotamise seisukoht, kuid siiski nad ei ütle enam, et N. Liit ei tahaks ellupärast sõda, et ta sõjajõudude pärast ei suudaks sõdida. Wastupidi, kõik „ajalehekunin-gad“ on sunnitud tunnistama, et punawägi ja kogu N. Liidu sõjatehnika pole mitte üksi tugew, waid otse wägew. Nad on sunnitud kibedusega tunnistama, et N. Liidu punawägi on tõesti nii wõimas, et wõib Stalini sõnadega: „iga kapitalistliku seakärja, kes tüüb rahulikku nõukogude kapsaaeda, walusa lõõgiga minema kihutada“. Laamann ütleb esimesel mail Moskwa paraadil nähtud sõjajõudude ülewaa-luse puhul tankide ja lennukite rohkuse kohta: „Kui need roomawad ja lendawad rohutirtsude parwed kord tegusse peaksid astuma, kas ei ole siis tulemused tsiwillsatsioonile (loe: kurnajatele „M.“ t.) sama laastawad nagu Welsi romaanides“. („Waba Maa“ 11. 5. 34“). Sots

Oinasele ajab proletaarne sõjatehnika otse öuduse ja hirmuwärinad peale. Ta ütleb: „Nagu lõpmatu terassitikate parw tuli platsi nurkade tagant wälja tankete ja tanke. See oli kui öudne muinasjutt rabott-sõduritest, altilma elukatest“. (R. S. 16 mail s. a.). Ja miks ei peakski see nii olema, kui ühest ainsast Moskwa paraadist wõttis osa üle 600 lennuki, sajad kohutawad tankid, millel peal 3 suurtükki, 5 kuulipildujat jne, kõige modernsemad kahurid, suurepära-selt motoriseeritud punawägi jne. Üldse puna-wägi olewat eeskujulik, kord hea, kõik olewat hästi riidetatud — seda tunnistawad nii „Kaja“ kui „Päewaleht“.

Jah, punawägi on wõitmatu, ta on kõigi maade proletaarlaste uhkus, kuid ta on ka kõigi maade kodanluse tõsine ähwardus, hirmuwäri-nate pealeajaja. Egas muidu ka sots Oinas poleks muutunud Moskwa paraadil „rahuigatsejaks“ ja ega Tupitsagi mõtled muidu „tahtmatult mujale poleks kiskunud.“ „Milleks toimub kõik see relwastumine, milleks see tankide rägastik ja lennukite uputus“ — küsib närwilikult „Kaja“ tupitsamees. Ja kui ta weel 1. mai lippudele loeb „ähwardust ja waenu kodanlisele maail-male“, kui ta leiab neist, et „1. mai on rahvus-waheliste rewolutsiooniliste jõudude ülewaa-tus“, siis on mehe meeleolu hoopis mokas ja ta hakkab „teistsuguseid järeldusi tegema. Missu-gused need järeldused on? Külap wist mitte teised, kui need, et tööliste-talurahwa wõim on N. Lidus murdmatu, et ta tugewneb igapäewaga, et punawägi on nii wõimas, et kõik kapitalis-tide pealetungid purunewad ta wasta pihuks, et kogu maailma proletariaat kaitseb N. Liitu, wõtab temast eeskujut, kukutab omamaa kodan-luse ja paneb maksma nõukogude korra. Tõsi, need ei ole kodanlusele sugugi roosilised wäljawaated.

Ja kui samal ajal tulewad ikka uued ja uued teated tööliste rewolutsioonilistest wõit-lustest Prantsusmaalt, Hollandist, Ameeri-kast ja mujalt, kui fashism Saksamaal ja mujal awaldab paratamatut kokkuwarisemise tunnusmärke, siis on arusaadaw, miks eesti suleriütliid muutuwad närwilikuks ja räägiwad seisukohtade rewideerimisest. Kuid see rewideerimine ei aita. Kodanluse elupäewad on loetud. Proletariaat haarab wõimu kogu maail-mas. Ta hakkab ise ajalugu tegema. Eesti ajakirjanikkude hammaste kiristamisega antud tunnustused N. Liidu sotsialismi wõidukäigust kinnitawad seda omakord.

N. L.

Lühikesed teated merelt ja merimeeste elust

Kolm laewanduskapitali ohwrit

Hiljuti uppus purjelaewa „Tulewiku“ madrus Aleksander Aunapuu Hara lahte. Laewa sõites Tallinnast Wainopäale, kukkus Aunapuu hä-daohhtlikkudel laewatõõdel laewalt merre. Kõi-kidele otsimistele waatamata, ei suudetud mehe laipa leida. Aunapuu oli 28 a. wana.

Juuni lõpul uppus purjek „Wanja“ kokk Eduard Laes jällegi oma tööülesannete täitmi-sel. „Wanja“ oli teel laadungiga Rootsist Kop-penhageni, kui laewakokk Laes ronis masti, et tuua ära sinna kuuwama pandud lihasinki. Jõudnud 8—10 meetri kõrgusele, kukkus Laes

merre ja wajus kohe põhja, kuna ei oskanud ujuda. Uppunu oli 20 aastat wana ja pärit Kaarma-Suur wallast.

Tulelaewa „Tallinna“ kütja Hermann Tõnso kukkus õnnetu jalawääratuse tõttu dokitrepi serwalt alla doki raudpõrandale ja sai peatselt surma. Tõnso oli umbes 45 aastane ja naisemees.

Need häwinenud kaasmerimeste elud peaksid meid kõiki tõsiselt mõtlema panema meie julgeoleku ja sotsiaalkindlustuse kätewõitmisele.

Sadamatöoline kukkus merre

Tallinna sadamas kukkus inglise auriku „Baltraffikul“ merre sadamatöoline M. Jubimowski. Töoline wääratas laadimistaladel ja kaotas tasakaalu kukkumisel sai Jubimowskil parem jalg tugewasti wigastada. Wigastus tunnistati raskete liiki.

Kas ei tõenda seegi juhtum kui hädaohtlik on töö weetranspordil ja kui lungiwalt tarwilik on täielik kinnitus õnnetujuhuste wastu ja muudel sotsiaalkindlustuse aladel.

Hunt ei murra hunti

Endine päästelaewa „Meteori“ madrus M. Tüür kaebas kohtusse sama laewa kapteni Karl-Oskar Tomassoni, süüdistades wiimast löömisses ja üleparda wiskamise ähwarduses. Kuna kapteni jõhker käitumine merimehe wastu oli silmaga nähtaw, siis ei saanud rahukohtunik teisiti, kui mõistis esialgu „kapteni härra“ 5-eks päewaks aresti. Kuid rumalus oleks arwata, et Tomasson oleks istuma läinud. Ta kaewas asja edasi rahukogusse ja „protsessis“ seal enese „õigeks“.

See on ju wana tuntud tõsiasi, et ega hunt hunti ei murra. Ja kuigi mõni wäikene rahukohtunikukene wahel hellalt paragrahwiga õrritab, siis teab ta isegi, et edasikaewates, on kurnajate agentidel kõik teed lahti wabadusse. Kodanlise klassi walitsus ja kohus mõistab õigust omameestele ja annab ranga sunnitöö ja türmikärituse töölistele — see on wana tõsiasi.

Purjek „Linda“ hukkus

Juuni algul hukkus wäikene purjek „Linda“. Laew hakkas järsku lekkima. Oma pumpadega ei suudetud laewast sissetungiwat wett enam wälja pumbata. Hädalipu peale tuli kohale mootorpurjek „Hiiuwäin“, kes päästis mehed. Kapteniks oli „Linda“ M. Suurna. Nähtawasti oli hakkumise põhjuseks ülemäära suur tammepakkude taadung, mis sai saatuslikuks.

See juhtum tõendab weel kord, kui tähtis on laewakomiteede ja meeste kontrolli nõue laewa julgeoleku kohta. Käesolewal korral oli küll legu wäikese purjekaga, kelle mehed pealegi päästeti, kuid samasuguseid ülelaadimisi tuleb wäga sagedasti ka suuremate laewade juures ette ja seni pole ühtegi wõimu, mis paneks piiri laewaomaniku rõõwtiahnuusele.

Sumplaew „Lembit“ ühes 2 mehega hukkus kokkupõrkel

Sumplaew „Lembit“ hukkus 25. juunil kokkupõrgates N. L. auriku „Jean Jauresiga“. Kuuest peal olewast inimesest pääsesid neli ja wõeti „Jean Joresi“ pardale, kuna 2 — J. Sjöman ja H. Aspelin uppusid. Kokkupõrke ja kahjutasu küsimused on selgitamisel.

Aurik „Merisaare“ awarii

Aurik „Merisaar“, kes oli Pärnust wälja sõitnud 600 standarti metsaga, jäi Kihnu saarest lõuna pool madalikule kinni. Laewalt wõeti laadung maha ja toodi Tallinna dokki remonti. Laewal olewat põhjas 10—12 jala pikkune praegu.

Nüüd on laew juba remonditud ja sõitis uuesti wälja. Nagu kuulda, olewat ühenduses awariiga meeskonna kurnamises eriti suurt agarust ülesnäidatud.

Mõistatuslik awarii „Uranusel“

Nagu teada, ostis kurikuulus Rangi kompanii merimeeste palgast rõõwitud summadega omale uue laewa „Croxdale“, ristides selle ümber „Uranuseks“. Kui nüüd laew hiljuti walmistus merele ja hakkas sadamatehaste basseinist remondituna wäljasõitma, purunes laewal „seni teadmata põhjustel“ peamasina silinder. „Uranus“ oli sunnitud uuesti tgasi sõitma remonti.

Mis selle asja juures kõige huwitawam, on see, et awarii on sedawõrd „mõistatuslik“, et mitmed asjatundjad ja eriteadlased uuriwad silindri lõhkemise põhjuseid.

Kas siin ei ole peale „lohakuse ja hooletuse“ weel mängus muud mahinatõõnoid, kuna „Uranus“ oli omal ajal oksjoni all ja igasuguste intriigide objektiks mitmesuguste kaasosanikkude käes?

„Lenna“ achter wajus põhja

Käsmu laewaomanikkudel on üks wana laewaloks „Lenna“. Et ta terwis üsna wilets, toodi ta Sadamatehastesse remonti. Ühel ilusal päewal juhtus aga see äpardus, et laewa achter hakkas wajuma. Nagu arwatakse, oli wett pumbatud just sinna tanki, kast olid wanad plaadid ärawõetud. Sellepärast ei jäänud wajumine enne pidama, kui laewa tagumine ots istus täielikult põhjas.

Kuna õnnetuse silmapilgul olid laewal ainult wahid, siis inimõnnetusi ei juhtunud, küll aga on mehed muud ainelist kahju saanud.

„Lenna“ on 1576,22 brutto registertoni suur ja ehitatud 1897 a.

„Merina“ sai „Agatheks“

Piiritusekaupmeestel sõitis seni inglise lipu all mootorpurjek „Merina“. Nüüd ostis o ü „Kalandus“ „Merina“ omale ja pani ta Eesti lipu alla. Lipuwahetusega käskäes ristiti ka nimi „Agatheks“. Laew sõitis Islandi heeringalaadungi järgi.

„Agathe“ on üks neist wiletsuse ja kurna-

mise künnadest, millega „Kalanduse“ jäärad tahawad heeringapüügil töölistepalkadest tuhandeid kokku ajada.

Uued laewad eesti lipu all

Wiimaste kuude jooksul on jällegi eesti kaubalaewastik mitme üksuse wõrra kaswanud. See tõendab omakord, et kasu protsents laewanduses on nii meelitu, et kurnajad üksteise wõidu jätkawad roostekünade juure ostmist. Toome siin ostud nime järgi:

1) A. Kalm ostis endisele „Begoniale“ lisaks Aafrikast uue laewa, mille suurus on 1650 br. reg. tonni. Kuuldawasti tahab ta laewa rakedada heeringapüügile.

2) Kapten P. Rass ostis 1516 br. regtonnilise „Oliwia“, mis ehitatud 1882 a. — seega 52 aastat wana. Laew on ehitatud Inglismaal ja kuulub Inglise Lloidi kõrgemasse klassi.

3) Pärnu Mihkelmann ühes osanikkudega on ka ostnud ühe auriku ja palganud meeskonna.

4) Kurikuulus Jurnas on Ameerikast ostnud koguni kaks 3000 tonnilist purjekat. Sellega on see „ooberkurnaja“ nüüd mitme purjelaewa omanik.

5) Rangi kompaniil on ka kawatsusel uue auriku ostmine, mis peab wälja tulema meeste palkade rööwimisest, ületundide maksmata jätmisest jne.

Nagu kuulda, algab ka wälislaewade eesti lipu alla toomise palawik.

Üks lipuwahetuse sahkemeister Korjus on juba käinud weesteede walitsuses kuulamas, kuidas rootsi kaubalaewade Eesti lipu alla toomisega lood on. Ka rida inglise laewu tahetakse Eesti lipu alla tuua.

Merimehed, kas see ei ole meile üleshüüdeks laewaomanikkude ja kurnajate endi poolt, nõuda omale määratust puhaskasust, mis need rööwliid meie higiwaewa eest loodawad kokkuajada, palgakõrgendust. Ettewalmistusele wõitluseks palkade tõstmise eest!

Uute wallandamiste wastu!

Tänewaste uute munsterollide tegemisel on paljudel laewadel nõõgitud meistreid ja kütjaid. Meeskonna alammäära seaduse alusel on masina jõu mõõtmisel wähendatud meeskondi 3. mehaaniku ja ühe kütja wõrra. Ka kolmas tüürimees tahetakse eesti laewades ära kaotada. Laewaomanikud ihuwad ammugi hammast „suurte koosseisude“ peale. Meerimehd, wiimane aeg on ühiselt wastu astuda igasugustele wallandamistele ja nõuda wallandatute tagasi wõitmist laewale.

Laewaomanikkude naljanummer mehaanikutele

Laewaomanikud kardawad merimeeste ühiswõitlusrindel nagu tuld. Eriti on nad aga hirmul kui laewa juhtkond meestega ühineb wõi palgawõitluses aktiivselt hakkab wäljaastuma. Kuna Eesti mehaanikuid wõrdlemisi teiste elukutsetega wähe, siis ei saa laewaparunid

nendega mängida, waid peawad sellega rehkendama, et kui mehaanikud streikima hakkawad, siis kogu laewastik peab seisma jääma, kuna pole sel elukutsel nii kerge streigimurdjaid saada. See on ka põhjuseks, miks laewaomanikud püüawad mehaanikutega wäga „sooje wahekordi“ pidada ja neid igasuguste wõtetega palgawõitlusest ärahoida. Polnud ammu, kui neid hellitati õnnetujuhuste wastu kinnitussaadusega, siis telgitaguse palgatõstmisega jne. Muidugi jäi see kõik tulemata, kuna see oli tarwis ainult pellikuks meeste wõitlustahle eemale juhtimiseks. Nüüd on nad wäljatulnud uue pettenumbriga — nad korraldawad tööta mehaanikute wahel ankeidi nagu tahaksid nad nende lõõpudust lahendada hakata. Toome selle klassiwaenlase wõrgutamise dokumendi sõnasonall:

„Meil olewat andmetel ei ole Teie praegu laewal mehaanikuna töös. Meil on selgitamisel Eesti laewades töömahu ja uute töowõimaluste küsimus, siis palume meile lahkelt hiljemalt 10. augustiks saata järgmised teated: 1. Kas Teie olete praegu kui laewamehaanik ilma tööta. 2. Mis ajast olete laewamehaaniku tööst eemal. 3. Missugune oli wiimane laew, kus olite töös, mis ametis, missugusest ajast ajani (aasta ja kuupäew), missugustes laewades olete töötanud, kui kaua, mis kohtadel enne wiimast laewa, 1932.—1934. aastal, kas Teil on praegu mingisugune koht wõi töö, mis annab sissetulekut, kas tahate saada kohta laewal, mis kohaga lepiksite.“

No kas wõib olla osawamat „inimarmastuse dokumenti“ kui laewaparuni „hoolitsus“ nende samade mehaanikute eest, keda nad ise ainult mõni kuu tagasi laewadelt maha kihutasid. (3. mehaan.). Kuhu tahetakse siis nüüd need 87 tööta mehaanikut mahutada, kui senini peeti isegi kolme mehaaniku laewal olemist „luksuseks“. Mehaanikud, silmad lahti laewaomanikkude wõtete wastu! Ühisesse wõitlusrindesse meeskonnaga! Paranemist meie töötingimistesse ei too mitte klassiwaenlase laua alt raasukete ootamine, waid meie endi ühine ja üksmeelne wõitlus!

Metsale kannatahapanijad „elustasid“ sadamate tegewust

Nagu teada, pani pankrotiga maadlew eesti kodanlus tänewa sügawamini kui kunagi warem kirwe metsa juure peale, et wähegi wäliswaluutat oma „aukude“ katteks kokku ajada. Selle tagajärjel „elawnesid“ ka sadamad, kust kaudu seda Maarjamaa „raudwara“ wäljaveetakse. Tallinna ja Pärnu sadamate kaudu weetakse kümneid tuhandeid standarte metsa wälja. Ühewahe oli Tallinna sadamas ükski üle 20 metsamaterjali laadiwa laewa, kurdeti juba ruumi puuduse üle. „Isamaalikud“ majandusmehed näewad selles juba kriisi lahenumise tunnuseid! Klassiteadlikul töölisel on aga selge, et sarnane majapidamine, kus minnakse oma wiimaseid kuusewõsusid rahaks tegema — ei lahenda mitte kriisi, waid läheb lahtiste silmadega wastu pankrofile.

Suurem sündmus töölisliikumises!

Mis näitab Ameerika weetöölise hüigla streik?

„Ameerikas on igaal töölisel oma auto!“ „Ameerikas walitseb täielik töörahu, töölised on ettevõtete aktiivsed omanikud“. „Ameerikas maksab klassiwõitlust eitaw majandusdemokraatia.“ — Nii rõkkas weel hiljuti eesti kodanluse, manitsedes oma töölisi „barbaarses“ klassiwõitlusest loobuma ja Ameerika töölise eeskujul „haljaoks“ poliitikat eeskujuks wõtma.

Kuid nüüd on wopatamapanew ime juhtunud. Need Ameerika töölised, kel pidi igaühel auto olema, kes pidid nii kõrgel haljal oksal olema, et klassiwõitlust üldse enam ei tunnista, teostasid järsku nii laulatusliku streigi, nii terawa klassiwõitluse lahingu, mis haaras kogu Ameerika Pacifik ranniku ja pani kokkuma kogu kodanlise maailma.

Juba mitme kuu eest algasid 30000 Ameerika weetranspordi töölised streiki palgakõrgenduse ja 6 tunnilise tööpäewa eest. Liikumine kaswas ja kiskus kaasa endaga kõige laiemad töölise hulgad. San Franciscos wõtsid sadamatöölised 100 % streigist osa; sadamas seisis kümnend ja sadanded laewad. Streigijõud halwas nad kui haiged paigale, kes ei sanud enam liikuda edasi ega tagasi. Niisama sündis ka teistes sadamates. Laewaomanikkudele tõi iga streigipäew keskmiselt 1 miljon dollarit kahju. Küll püüdsid laewaomanikud walituswõimudega wägiwaldselt sadamat awada, kuid see ei läinud töölise mehisel wastupanul korda. Wõitlus streigimurdmisega oli hästi organiseeritud. Ei aidanud ka sandarmid ja soldatid, pisargaasid ja käsigranaadid. Wahwad wõitlejad jatkasid streiki ka siis, kui uulitsawõitlusel taheti neid murda.

Metsik inimeste tapmine ja paljude wigastamine töölise meeleawalduse mahasurumisel, kutsus wälja koguni üldstreiki. See oli ootamata üllatus kogu Ameerika kodanlusele. San Franciscos jäi igasugune liikumine ja tegewus seisma. Wabrikud ei töötanud enam, liikumise wahendid seisis, paksmaod olid sunnitud jalgsi pikki otsi maha higistama. Ärielu oli täielikult halwatud, reisijate wedus seisis.

Töölised näitasid, mis tähendab üldstreik, nad näitasid kogu maailmale, missuguse wõimsa jõu omab tööliklass, kui ta organiseeritult oma kurnajate klassi wastu wäljastub. Ta näitas, milles seisab wägew proletariaarse rewolutsiooni relw, mis igapäewaga kõweneb kogu maailmas, mis ajaloolise ülesandena kukutab kogu maailmas kodanluse ja maksma paneb proletariaadi diktatuuri. Ühises wõitlusrindes — sadamatöölised, platsitöölised, autojuhid, merimehed, raudteelased jt, organiseerisid nad määratu laulatusliku ühis klassiwõitluse wäerinde, nad wõitlesid ühiselt ühise waenlase — kurnajate wastu ja ajasid wiimased nii paanikasse, et nad ei osanud teistigi seda hädaohtu wõrrelda, kui wiimase suure maawärisemisega. Kui weel sõdurite hulgas kostisid protesti hääled, et nad ei taha streikiwate klassiwendade peale lasta, siis näitas tekkinud seisukord, kuiwõrd mädanenud

ja logisew on kodanline aparaat ka „õitsewas“ Ameerikas. Ja kuigi streigiwõit ei olnud täielik, ometi tegi ta suure töö Ameerika töölisliikumise organiseerimises, klassiwõitluse õige taktika wäljaselgitamises.

Weetranspordi töölise hulgas, keda sotsreformistlikud juhid seni kapitalistide löa otsas wedasid, wabastasid end juudaste mõju alt ja järgnesid rewolutsioonilise ISH wõitlushüüdsõnadele ja juhtimisele. MWIU — ISH Ameerika sektion, oli selle suure wõitluse juhiks, ta paljastas reformistid põhjalikult kui töölise wõitluse wäerimised.

Mis on meil järeldada Ameerika klassiwendade suurstreigist? Aga kõigepealt seda, et kapitalistlik kord on mäda igaalpool, et proletariaadi rewolutsiooniline liikumine kaswab ka seal, kus teda seni ei arwatud, et klassiwastolud terawnewad raudse järjekindlusega igaalpool. „Tööstusrahu“ on wõimatu, „majandusdemokraatia“ on wõimatu! Lõpulik jõukatsumine proletariaadi ja kodanluse wahel läheneb, ta ta löötab wõitu töörahwale. Ei saa enam kodanluse eeskujuks seada haljale oksale püüdwat Ameerika töölisi, „kellel on oma auto“, waid peab hirmuga lugema oma wiimaseid minuteid kuni ta lõpulik surmakell lööb ja proletariaat ta kaela murrab.

Heeringapük mustaronga õnnistusel!

Käesolewa aasta suwel sõitis eesti tõusiklikkude rahatuusade heeringalaewastik eelmiste aastate eeskujul Islandi alla kalale. Enne Tallinnast ärasõitu kutsuti Kaarli kiriku papp Sommer sadamasse mehi ja mahajääjaid „õnnistama“. Papp wõttis õige kõrgetooni, ja wõrdles heeringalaewastiku mehi Kristuse jüngritega, keda „õpetaja“ olla tormi puhul julgustanud ja waigistanud. Mehed pidawat merel kaasas kandma palwewaimu ja sõnakuulelikult alluma oma laewa Kristustele. Peale orjastawa juluse, lauldi ka mõned südantlõhestawad koraalisalmikesed ja papp õnnistas kätte laotamisega merele sõitjaid. Kuna eelmistel aastatel oli heeringalaewastikus ülekohtuse meeste kurnamise ja palgaga koorimise tagajärjel suuremaid konflikte, siis panid kurnajad mustakuumehe nüüd just „palwewaimust“ ja ülemuste sõnakuulmisest selleks lobisema, et mehed orjaalanduses kõik ülekohtu allaneelaks ja mingisuguste nõudmistega ei esineks. Klassiteadlikule protetaarlasele sünnitas mustaronga weiderdus ainult wiha ja pahameelt ja kui olukord nõuab, saab jälle wõitluse astunud, waatamata, mis laewa kristused sellest arwawad.

Käesolewal aastal sõitsid heeringa püügile 270 inimest neljal laewal: „Eestirand“, „Põhjarand“, „Harjarand“, „Wirurand“. Püüda kawatsetakse 23000 tünni heeringaid.

Proletaarselt terwitame

„Uut Ilma“!

25 aastat oled Sa olnud rewolutsiooniliseksteenäitajaks eesti tööliste teinepool sinist Atlandi. 25 aastat on sinu wõitlühüid kostnud ka walgesse Eestisse ja igale poole maailma nurka, kus on eesti töörahwas. 25 aastat oled Sa maailma meredele laialipaisatud eesti merimehi organiseerinud, nende hädadest ja wõitlusülesannetest järjekindlalt kirjutanud.

Sa oled wihatud kodanluse poolt, Sa oled „isamaa“ „keelatud kirjanduseks“ tunnistatud, kuid seda soojemalt wõtab su wastu töörahwas. Üks ainukene nummer keelatud „Uut Ilma“ libiseb wargsi kümnete, sadandete rakuskäte pihust pihku nagu varandus ja igäiks neelab näljase ahnusega iga Sinu sõna, iga wõitlusüleshüüdu.

Andku see teadmine Sulle jõudu!
Kaswa! Tugewne! Wõida!

„Majaka“ toimetus.

Ärme unustame kohutawaid arwusid!

Need on Maailmasõja kaotused:

Tapetud	10 miljonit inimest
Raskesti haawatud	6 „ „
Kergesti haawatud	14 „ „
Teadmata kadunud /granaatidega lõhki kistud jne/ ja wangid	6 „ „
Häwinenud sõjatagajärjel tekkinud tõbedesse ja katastroofides	10 „ „

Kokku — 46 miljonit inimohwrit!

Need 46 miljonit ohwrit on peaausjalikult töörahwa pojad. Nad kannatasid ja langesid kurajate klassi saagihuwide eest. „Isamaa, keisri ja usu!“ nimel kisti nad kodust wälja suurükilihaks metsikute imperialistide maailma jagamise weretalgule.

Nüüd, kus on 20 aastat täis metsikust tapatagu lahtipuhkemisest, keerutawad maailma imperialistid uut, weel kohutawamat inimkonna häwitamise sõda, mis wõib tabada, ohwriks nõuda igaiht meist.

46 miljonit inimohwrit kohustawad meid wankumata otsustawusega sõdima imperialistliku sõja ettewalmistuse wastu — ja kui imperialistlikud mõrtsukad ometi peaks sõja lahti lööma, siis muudame ta klassisõjaks sõjakeerutajate endi wastu!

Merimehed, imperialistliku sõja wastu!

Meilt nõuab sõda kõige suuremaid ohwreid!

Maailmasõda näitas, et merimehed toowad sõjale kõige suuremaid ohwreid. Üksi Inglismaal häwitati ühe aasta — 1917 a. jooksul 3.666.054 tonni kaubalaewastikku ühes lugematu tuhandete inimeseludega. Kogu sõja jooksul häwitati terwelt 7½% kaubalaewastiku meeskondadest. Paljud laewad aeti torpeedodega põhja, kihutati miinidega õhku, pommitati upuwateks rusuhunnikuteks.

Praegune imperialistide tapatehnika on mitukord kõrgem, mitukord koledam 1914—1918 a omast, tema ohwrit arw kaswaks ka mitmekordselt suuremaks eelmisest.

Juba nüüd, sõjaettewalmistamisel, saawad hulgad proletaarlaste metsikut surma. Sõjawarustuse weol plahwatuste tagjärjel lendasid õhku tükkideks kisututena weel hiljuti sajad proletaarlased La Liberdadis, häwinesid sadamatöölised Weneetsias ja mujal.

Weetranspordi töölistel! Kui meie ei taha jäljetult kaduda kalasöödaks merepõhja, kui meie ei taha uut werist miljonite tööliste ja talurahwa tapmist kodanluse saagihuwide eest, siis täidame oma proletaarse kohuse juba nüüd: Paljastame igasuguse sõjawarustuseweo! Ütleme ära selle laadimisest, lossimisest, transporditeerimisest!

Takistame kõigi abinõudega sõjawarustuse edasitoimetamist!

Meie ei tohi oma kätega tõsta ega edasi toimetada surmarelwu oma klassiwendade mahatapmiseks teistes maades!

Kaitseme Nõukogude Liitu ja Nõukogude Hiina!

Merimehed! Jälgige hoolega interklubide aadresse!

Ärge jätke külastamata sadamasse jõudes interklubisid!

Interklubid on rahvusvahelised merimeeste proletaarsed

kodud. Seal saate ka eestikeelset töölikirjandust.

Daanis:

Kopenhagen — Gothersgade 15, 1.
Esbjerg — Borgergade 60.
Aalborg — Kattvad 28.

Hollandis:

Rotterdam — 7a Willemskade.

Norras:

Bergen — Halvdan Kjerulfsgt. 8, 2.
Oslo — Rødfyldsgaten 12, 2.
Tromsø — Vestergaten 22.
Haugesund — St. Strandgt. 103.

Rootsis:

Stockholm — Hornsgatan 17.
Stugsund — Skeppsgatan 6.
Gävle — Trädgårdsgatan 3.
Sundsvall — Skepparegt. 23.
Malmö — Ysak Slaktaregt. 3, 1.
Göteborg (Postadresse): Postfack Göteborg 7.
Hälsingborg — Gustav Adolfsgatan, „Arbetar/
klubben“.

Island:

Reykjavik — Skolavördustig 12.

Ameerikas:

New York — 140, Broad Street.
Philadelphia — 312, So. 2nd. St.

Baltimore — 720, So. Broadway.
Boston — 241—2, Battery Street.
New Orleans — 239, Decatur St.
San Francisco — 437, Market St.
Portland — Ore. 301 Gerliner Bldg. 220 Alder St.
Seattle — Wash. 414, Maritime Bldg. 911 Western Ave.

Belgias:

Antwerpen — Bronverstraat 29.
Gent — Windmolenstraat 6.

Inglismaal:

South Shields — 27 Princess Street.
North Shields — 11 Upper Pearson Street.

Prantsusmaal:

Strasbourg — 66 Faubourg de Saverne.
Dunkuerque — 9 Rue l'Ecluse des Bergues Salle l'Avenir.

Iiris:

Belfast — 122 North Street (Anlaufstelle).

Helweetsias:

Basel — Untere Rebgasse 24, 3. H. T. L.-Union (Anlaufstelle).

Hispaanias:

Barcelona — Juan Rodriguez, Avino 58 entre-suelo 2a, (Anlaufstelle).
Sevilla — 3 Calle Arenal.

Uruguay:

Montevideo — Muelle Viejo 1640.

Nõukogude Liidus:

Arhangelsk — Nabereshnaja 55.
Batum — Schmidtli uul. 12.
Fedoosia.
Herson.
Leningrad — Ogorodnikowi prosp. 15.
Mariupol (Kajutenko) — Komsomolskaja uul. 443.
Nikolajew.
Noworossisk — Gornaja uulits 7.
Odessa — Lastotshkjna 2.
Poti.
St. Soroka — Klub Lessozawoda, Murmanski raudtee.
Wladiwostok — Lenini uul. 48.
Tuapse — Portkomwod.
Murmansk — Portkomwod.
Eisk.

Merimehed ja sadamatöölised!

Saatke „Majakale“ kaastööd ja sõnumeid! Kirjutage oma palga ja töötingimustest, laewaomanikkude ülekohtust kurnamisest ja kõigist, mis puutub weetranspordi tööliste olukorda ning wõitlusse. Tellige „Majakat“, lugege ise ja andke seltsimeestele edasi!

„Majaka“ aadress: Holland, Rotterdam, 7 a Willemskade

The Estonian sect. of ISH „Majakas“

Abitalitus: New York, 27—29 W. 115th., U. S. Amerika. „Majaka“ abit.

